

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 103 TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67 UPRAVE 28-67 POSTNI CEKOVNI RAČUN 1L409

Maribor, 6. in 7. maja 1939

NAROCNINA NA MESEČ: Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 18 din, tujina 30 din

Cena din 1—

Poljska ostane samozavestna

Beckov odgovor Hitlerju: Gdansk in Pomorjansko dva življenjska interesa Poljske — Poljska nota nemški vladi s še bolj podrobno obrazložitvijo poljskega stališča — Odmevi v nemškem, italijanskem, madžarskem in zahodnem tisku

VARŠAVA, 6. maja. Beckov odgovor Hitlerju je po tukajšnjem tolmačenju na merodajnem mestu ustvaril jasen položaj. S tem odgovorom je Poljska odklonila nemške zahteve tako po priključitvi Gdanska, kakor po nemškem koridorju čez poljsko Pomorjansko. Pač pa je Poljska pripravljena pogajati se z Nemčijo o načinu, kako bi se zadostilo nemškim interesom ne da bi se Gdansk priključil Nemčiji in ne da bi dobila eksteritorialno pot čez Pomorjansko. Vendar Poljska sedaj s svoje strani ne namerava dati nobene nove iniciative za taka pogajanja. Poljska vlada stoji na stališču, da je Nemčija tista stran, ki nekaj hoče in ki po Beckovem govoru tudi ve, v kakšni obliki bi bila nova pogajanja mogoča. Zato naj sedaj sama prevzame iniciativo, ako so ji zdi, da je potrebna.

Govor zunanjega ministra Becka

VARŠAVA, 6. maja. Na včerajšnji seji sejma je poljski zunanji minister med drugim izrazil naslednje: »Nagel razvoj dogodkov me je pripravil do tega, da odložim javno izjavo do trenutka, ko bodo bistvena vprašanja političnega življenja na dnevnem redu. Posledice, ki jih je imela oslabeitev mednarodnih kolektivnih ustanov, so prispelo tudi do naših meja.

SPORAZUM Z ANGLIJO

Ob priliki mojega obiska v Londonu smo prišli po diplomatskih pripravah do sporazuma, ki je zasnovan na načelu popolne pomoči in podpore za primer, če bi bila katera koli od naših dveh držav neposredno ali posredno ogrožena. Način, po katerem smo prišli do soglasja, je bil tako popoln, da ima sporazum še posebno važnost. Poljska javnost naj ve, da sem pri Angležih našel na največjo naklonjenost do naše države. Ugotovili smo popolno soglasje obeh vlad glede namer v nadaljnjem razvoju velikih evropskih vprašanj.

ODNOŠAJI S FRANCIJO

Pariz in Varšava sta popolnoma isteга mnenja o tem, da učinkovitost kakršne koli dogovorjene akcije ne more biti odvisna od mednarodnih konjunktur, pač pa nasprotno, da morajo sklenjeni sporazumi pomeniti bistveno osnovo političnega ustroja v Evropi.

POLJSKA IN NEMČIJA

G. kancler nemškega rajha je vzel poljsko-angliški sporazum za povod, da enostransko odpove sporazum iz l. 1934. Imel sem čast, sodelovati pri sklepanju tega sporazuma, ki je pa izgubil pravi značaj v trenutku, ko so se pojavile težnje od strani Rajha, omejevali v smislu pakta svobodo naše politike, kar bi ne bilo v skladu z neodvisnostjo in častjo Poljske. Nemški vlada se je odločila za ta korak na podlagi poročil časopisja, ne da bi proučila mnenje angleške in poljske vlade glede značaja sklenjenega sporazuma. Pripravljen sem bil takoj po povratku iz Londona sprejeti nemškega veleposlanika, ki se do danes ni smatral za potrebno, izkoristiti to priliko. Če je nemška vlada smatrala pogodbo iz leta 1934. kot tako, da se osami Poljska, da se ji onemogoči prijateljsko sodelovanje z zahodnimi državami, potem smo mi takšno tolmačenje zavračali.

VPRASANJE GDANSKA

Svobodno mesto Gdansk ni izmišljeno po verski pogodbi, saj je pravega tolmačenja poljskih in nemških interesov. Nemški trgovci v Gdanku so zagotovili razvoj in blagostanje mesta, za kar so morali zahvaliti tudi poljski pomorski trgovini. Velika večina Gdanska je danes nemška, obstoj in blagostanje mesta je pa odvisno od gospodarske moči Poljske.

IN KORIDOR?

To je Pomorjanska vojvodina, ne pa »hodnik«. Tu živi zelo pičel odstotek Nemcev. Poljska nima nobenega razloga, omejevali svojo suverenost na tem ozemlju. Nemške zahteve glede Gdanska in avtomobilske ceste skozi Pomorjansko vojvodino so enostranske. Beck je naglasil miroljubno prizadevanje poljske diplomacije ter poudaril potrebo mirnega sodelovanja med narodi.

POLJSKA NOČE POSTATI SLOVAŠKA
»Če nemški rajh navedajajo miroljubne težnje, in če se hoče poslužiti miroljubnih metod, potem so pogajanja možna. V nasprotnem primeru moramo razgovore za-

Poljska nota nemški vladi

VARŠAVA, 6. maja. Včeraj ob 18. uri je poljski legacijski svetnik Lubomirski v imenu poljske vlade izročil nemškemu zunanjemu ministertvu memorandum sledeče vsebine:

DOLOČILA POGODBE

Kakor je nemški vladi znano, je bil poljsko-nemški nenapadalni dogovor z dne 26. I. 1934. sklenjen na temelju sledečih dveh pogojev: 1. da se obe stranki odpoveva uporabi vsakega nasilja; 2. da se sklene prijateljski dogovor s svobodnimi pogajanj. Poljska vlada se je teh načel stalno držala. Glede Gdanska sta se obe vladi, da odstraniti medsebojne težkoče, dogovorili, da bo poljska vlada spoštovala pravice nemškega prebivalstva, nemška vlada pa bo tam upoštevala poljske trgovinske interese.

KRŠITEV DOLOČIL

Po dogodkih lanskega septembra je pa morala poljska vlada za začetnem ugotoviti, da se nemška vlada teh načel ne drži več. Zato je poljska vlada sporočila nemški vladi: 1. a) da bo poljska vlada zajamčila pravice nemškega prebivalstva v Gdanku, b) da pa zato pričakuje, da bo nemška vlada spoštovala poljske trgovinske interese v tem mestu; 2. poljska vlada bo omogočila s tehničnega stališča čim lažji prehod prometa med rajhom in Vzhodno Prusijo. Kočno je pa poljska vlada opozorila nemško vlado, da zavisi brezhibno razvijanje tranzitnega prometa čez Pomorjansko od striktnega izvajanja določil glede svobodnega mesta Gdanska.

BREZ ODGOVORA NA NOTO

Na to svojo noto poljska vlada cel mesec ni prejela nikakega odgovora. Šele iz govora kancleraja nemške države dne 28. IV. 1939. je poljska vlada izvedela, da smatra nemška vlada omenjeno pisмено noto poljske vlade kot odklonitev gotovih dejstev, ki so se medtem izvršila v svobodnem mestu Gdanku. Na temelju takega stališča, po katerem ena stran samo stavi svoje zahteve, druga bi jih pa morala samo sprejemati, ni mogoče priti

vrniti. Poljska nikdar ne bo Slovaška, kjer obstaja trojna oblasť. O predlogu nenapadalnega pakta na 25 let nisimo bili nikoli prej obveščeni. Za nas Poljake ne obstaja pojem miru za vsako ceno. V življenju narodov in držav je samo ena stvar, ki jo je treba obraniti za vsako ceno, to je — čast.

Parlament je sprejel Beckov govor z velikanskim navdušenjem. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki v celoti odobrava govor. Tudi ukrajinski poslanci so glasovali zanj. General Želigovski, osvoboditelj Vilne, ki je bil v opoziciji proti Becku, je stopil k zunanjemu ministru in mu stisnil roko.

OVACIJE MNOZIC

VARŠAVA, 6. maja. Takoj po Beckovem govoru je prišla pred zunanje ministertvo več tisočglava množica, ki je Becka, ko se je pojavil na balkonu, burno pozdravila. Beck se je zahvalil in dejal, da bo nova poljska zunanja politika računala s čustvi poljskega naroda, na čigar zaupanje računa.

NEMCIJA NE VZAME NA ZNANJE
BERLIN, 6. maja. Nemška vlada je sinoči dostavila nemškemu tisku polioficialni komunikacije, po katerem je smatral Beckov govor kot nezadosten in ga zato reš nemška vlada ne more smatrati kot odgovor na Hitlerjev govor.

do pogajanj. Tako stališče nasprotuje tudi določilom pogodbe iz l. 1934., pa tudi čisti in interesom Poljske. Poljska vlada ni mogla odgovoriti na ponudbo o kondominiju glede Slovaške že iz preprostega razloga, ker je zanjo izvedela šele iz govora drž. kancleraja. Sleer pa ne bi bilo mogoče spraviti v sklad naknadne poljske garancije glede Slovaške, ki je bila podana že prej v celotnem obsegu s strani Rajha.

INTERPRETACIJA DOLOČIL

Poljska vlada nadalje nikakor ne more deliti nemškega stališča glede interpretacije poljsko-nemške pogodbe iz leta 1934., po kateri poljska vlada ne bi smela sklepati pogodb s tretjimi stranmi, ker bi to pomenilo, da se je Poljska s to pogodbo odrekla samostojni zunanji politiki. To pa ni in ne more biti smisel te pogodbe. Pogodbe, ki jih je Poljska sklenila s tretjimi državami po l. 1934. niso v ničemer naperjene proti Nemčiji, kakor tudi ni bila poljsko-francoska pogodba, katero je poljsko-nemška pogodba priznala. Sleer pa velja načelo medsebojne enakopravnosti tudi v tej točki. Saj je tudi Nemčija po l. 1934. sklenila s svojo strani nove pogodbe s tretjimi državami, tako n. pr. z Italijo in Slovaško. Pogodba z zdajnj. ki dovoljuje Nemčiji graditi na Poljskem utrdbe, je celo naperjena proti Poljski sami. S poljsko-nemško-pogodbo iz l. 1934. se je izločila vojna kot sredstvo za reševanje medsebojnih sporov. Ako to načelo ne bi več veljalo, se tudi Poljska ne bi več čutila vezano na to pogodbo. Sleer je pa bila sklenjena ta pogodba za dobo 10 let in v njej odpoved sploh ni bila predvidena.

KLJUB TEMU SE ZA POGAJANJA

Čeprav Poljska v ničemer ni kršila pogodbe iz l. 1934. in se pravno ne more strinjati z naziranjem nemške vlade, da bi bila upravičena k odpovedi, je vendar poljska vlada tudi tokrat še pripravljena sprejeti nova pogajanja, toda le pod dogovorjenim varovanjem temeljnih načel, ki jih je poljska vlada obrazložila.

Zapiski

Anatole de Monzie

Te dni se je mudil na obisku v Angliji francoski minister za javna dela Anatole de Monzie in se sešel z nekaterimi angleškimi državniki, med drugim tudi z

zunanjim ministrom lordom Halifaxom. Njegov obisk je bil baje v zvezi s koordinacijo javnih del v Franciji in Angliji v zvezi z obrambnimi potrebami. De Monzie je bil rojen 22. nov. 1876 v Bazasu v Girondi, postal je odvotnik, l. 1909. republikansko-socialistični poslanec, l. 1920. radikalni senator, l. 1925. prosvetni in nato gradbeni minister, l. 1928. zopet poslanec in v sedanjih Daladierjevi vladi znova minister za javna dela. Znan je tudi kot strokovni pisatelj mnogih razprav in knjig, med njimi zlasti sledečih: »Les réformes scolaires«, »Les réformes maritimes«, »L'entrée du forum«, »Da Kronin au Luxembourg«, »Au Vatican« in »Destins hors série«.

Vojna politika v Franciji

V Nemčiji pozabljajo, da imajo notranje politične krize v Franciji mnogo manjši vojaški značaj kakor drugod. Nobena ljudska fronta na Francoskem ne more ogroziti solidnosti francoske vojaške fronte. V primeru vojne bo Francija marsikaj slozna kakor en mož. (Iz knjige nemškega generala v. Metzcha »Razprava o vojni politiki«.)

Čemu garancije na 25 let

Povprečni poljski državljani, ki čuje o predlogu pakta o nenapadanju za 25 let, se ne more ubraniti vprašanja, kakšne vrednosti naj bi ta bil, ko niti pakti, sklenjeni na 10 let ne velja, še preden je potekel rok. (Polslužbena poljska agencija »Iskra«.)

V času, ko se dan za dnem postavljajo na glavo »poštena zagotovila odličnih mož«, je »Pester Lloyd« napisal: Primer kralja Zogua je poučen, kako sta oklevanje in dvočelnost v politiki usodna. Svestnost položaja, železna odločnost in zvestoba do prijateljev so edino dobri principi etično visoko stoječe, koristne politike...

Zakaj preganjajo svobodni tisk?

Zato, ker ljudje mislijo, da lahko laže okradejo slepca kakor človeka, ki dobro vidi, in da morejo laže prevarati neumni narod od prosvetljenega. (Hielvetius.)

Do zadnjega trenutka...

Italijanski narod se vprašuje, kaj bo država napravila v primeru spopada med Berlinom, Varšavo, Londonom in Parizom. Povprečni Italijan instinktivno občuti, da bo država do zadnjega trenutka ohranila svobodo manevriranja, in računa, da je še dosti načinov za mirno rešitev sporov. V njegovem molku se skrivajo odločbe v poslednjem trenutku, piše »Paris Midie«.

Maribor, 6. maja.

Z zadovoljstvom pride človek zopet po daljšem času v našo prestolnico. Z zadovoljstvom zato, ker je Beograd res postal velenost, ki se nam ga, kar zunanje izgleda, kaže, kmalu ne bo več treba strahovati, kadar ga bomo primerjali z drugimi središči evropskih držav.

Dve leti človeškega življenja ni veliko. V življenju z ameriško naglico razvijajočega se velenostu pa pomenita dve leti ogromno. Koliko novega je bilo v zadnjih dveh letih v Beogradu zgrajenega! In zgrajeno tudi z našim denarjem. Pri nas bi verjetno s tem denarjem še več sezidali, ker smo Slovenci pač varčni.

Naj bo že, kakor je: Beograd je danes velenost, ki se počasi, pa gotovo otrasa orientalne navlake. Otrasa se je vsaj na zunan, ker izgledajo vsi znaki preteklosti.

Na znotraj gre izprememba le počasi od rok. Kakor vidiš se vedno poleg visoke palače pritično hišico iz predvojnih časov, tako opaziš tudi na ulici pomešan Vzhod in Zahod. Za nas, ki smo nekako v sredini, sta nepisani homoljski pastir v opankah, raševini in s kučmo na glavi, ki se pogaja na cestnem vogalu z dalmatinskim krošnjarjem Markom za žepni nož ter ga ne kupi, ker se ne pusti oropati, ter strahovito našminkana beogradska dama, ki si meni nič tebi nič sredi pločnika sezuje čevlji in popravlja nogavico — skok iz Orienta v Okcident je prevelik, da bi se v eni generaciji posrečilo — interesantno podrobnosti. Zanimive tudi za tujca, ki občudujejo vrvenje in življenje naše prestolnice.

Toda to so postranske stvari. V Beogradu doživljaš še vse kaj drugega in ti doživljaj in te prestolnico vedno znova navežejo in te prisilijo, da pozabiš marsikatero njeno napako.

S komerkoli govoriš, prvo vprašanje, ki ti ga zastavi je: kako ste na severni meji?

Toliko zanimanja za vse poedinosti, za vse dogodke in še posebno za našo odločnost, ne najdeš nikjer. Niti v Ljubljani. Kaj šel Ljubljanska kavarniška omizja imajo dovolj časa zanimati se za vse drugo, samo na severno mejo pozabljajo. Beograd pa gleda na dogodke z drugimi očmi. Srbom se vidi, da imajo že čez sto let svobodo in svojo državo. In vprav svoboda je tisto, za kar so bili vedno pripravljeno boriti se. Kultura in drugo so vse postranske stvari, ki so in padejo s svobodo.

Ali si že doživel, da se kje drugje vsi brez razlike živo zanimajo n. pr. za vzhodno mejo? Ne, ker jim to ni v tradiciji, ni v krvi. Kakor je skok od homoljskega pastirja do beogradske dame prevelik, da bi se posrečilo, tako je drugod doba suženjstva še premalo oddaljena in doba svobode prekratka, da bi lahko občutili in mislili na vse to, kar je potrebno, da občutijo tisti, ki hočejo biti odgovorni. Preko noči se ne postane zahodnjak; preko noči se ne postane državnik!

Kakor obrabljeno frazo je slišati trditve, da Slovenci v odločilnih trenutkih nikoli nismo bili pripravljeni. Na žalost je prevelikokrat to ni fraza, ampak suho dejstvo.

Zato pa si pomirjen in zadovoljen, ko ne vidiš povsod vtikanja glav v pesek, temveč mnogo trdne odločnosti in pripravljenosti.

Rr.

Pot angleške kraljevske dvojice v Ameriko

LONDON, 6. maja. Angleški kralj je večeraj sklical tajni svet »privy council«, kateremu je poveril svoje prerogative za časa odsotnosti v Kanadi in USA. Ves dan je vladala velika aktivnost v Buckinghamski palači, kjer so se vršile zadnje priprave za odpotovanje. Prav tako je kralj sprejel regentski svet, ki ga tvorijo kraljica-mati, vojvodica Kentzki in Gloucesterski ter vojv. Connaughtski. Na poti v Portsmouth bosta spremljali kralja in kraljico obe princezi.

PORTSMOUTH, 6. maja. Prekooceanska ladja »Empress of Australia« je dospela že večeraj semkaj. Popoldne se bosta vkrcala nanjo angleški kralj in kraljica ter se prepešala preko Atlantika v Kanado in USA, kjer bosta ostala nekaj dni. Preko Oceaana bosta parnik spremljali krizantki »Southampton« in »Glasgow«, nekaj časa pa tudi tinitiska ladja »Reynolds«.

Predsednik Greiser pri Hitlerju

BERCHTESGADEN, 6. maja. Večeraj je prisel iz Berlina v Solnograd z letalom berlinski papeški nuncij in nadaljeval nato z avtomobilom pot v Berchtesgaden. V Berchtesgaden je prisel tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop in se tam ustavil pred nadaljevanjem poti v Italijo. Ob času Beckovega govora sta bila pri

Hitlerju von Ribbentrop in vodja nacionalnih socialistov v Gdanku ter p. predsednik gdanskega senata Greiser. Sinoči je von Ribbentrop odpotoval v Italijo, kjer se danes popoldne sestane z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Glavni predmet razgovorov bo Poljska.

Odmevi v evropskem tisku

NEMSKI TISK.

BERLIN, 6. maja. Nemški tisk zavzema nasproti Beckovemu govoru odločno stališče. »Völkischer Beobachter« razpravlja zlasti o trditvi, da Poljska in Anglija nimata nobenih napadalnih namenov nasproti Nemčiji. List pravi, da ta trditev ni resnična. Pisanje poljskih in angleških listov govori odkrito za politiko obkroževanja. »Berliner Börsen-Zeitung« piše, da je Poljska odklonila nemško roko in se pridružila obkroževalni politiki Anglije. Vendar pričuje list, da bo Poljska napravila v svojem lastnem interesu novo lojalno gesto in se z novimi pogajanjimi opravičila. Nemčija je ponudila Poljski sporazum, v katerem ne zahteva nič drugega, kakor da se ji priključi Gdansk in da ozek koridor čez Pomorjansko. Ako Poljska to odklanja, zamuja najugodnejšo priložnost po vojni, doseči z Nemčijo dobro razmerje. »Allgemeine Zeitung« v Kraljevcu pa piše, da Beck ni bil jasen in se je spustil v polemiko, ki nikamor ne vodi. Gre se le za obkroževanje Nemčije, česar se mora tretji rajh dobro zavedati.

ITALIJANSKI TISK.

RIM, 6. maja. Italijanski listi objavljajo Beckov govor, komentirajo so pa še redki. »La Tribuna« je objavila govor pod naslovom »Poljska se ne namerava odreči kontroli nad Gdankom« in pravi, da Beckov govor ni izpolnil italijanskih pričakovanj, kakor se tudi ni oziral na italijanske nasvete in svarila. »Giornale d'Italia« dvomi, da bi bil Beckov govor v interesu Poljske. Poljski je mogoče dati sedaj le en nasvet: naj se realistično zave svojih interesov in naj se ne vprega v službo tujih. Svojeja stališča ne sme pretirati in odklanjati upravičenih nemških zahtev, ki edine morejo pripeljati do sprave med Berlinom in Varšavo.

VTIS V BUDIMPESTI.

BUDIMPESTA, 6. maja. V Budimpešti je povzročil Beckov govor veliko razočaranje. Poljska vztraja dalje na svojem protinemškem stališču. Madžarska, ki je s Poljsko v prijatelstvu, mora to odkrito

obžalovati. V tem smislu se izraža tudi tisk.

MNENJE V LONDONU.

LONDON, 6. maja. Beckov govor je napravil tu odličen vtis in ga vsi pozdravljajo. Nadaljnja pogajanja niso nemogoča, toda zastavljene so jim točno določene meje.

IN V AMERIKI.

WASHINGTON, 6. maja. V diplomatskih in političnih krogih USA sta napravila tako Daladierjeva izjava kakor Beckov govor kar najboljši vtis. Smatrajo to kot dokaz o konsolidaciji mirovne fronte.

PARISKI GLASOVI.

PARIZ, 6. maja. Ves pariški tisk, od levičarskega »L'Ouvreur« do desničarske »Action Française« odobrava Beckov govor. Po »Ere Nouvelle« je to glas velikega naroda. »Le Figaro« ugotavlja, da preveč Rooseveltovo poslanico, predčerašnjim Daladierjev govor in večerajšnji Beckov govor sta ista misel: nadvladje ali sovladje. Vse svet pa se sprašuje, ali bo prevladala dobra volja? »L'Ouvreur« naglašja zgodovinski razvoj Gdanskega. Gdansk je ustanovil v drugem stoletju slovanski vojvoda. Kasneje so ga preoteli nemški križarji. Nato ga je osvobodil zopet poljski kralj. Ob drugi delitvi Poljske pa je prišel zopet pod nemško oblast. Leta 1813. je zaprosil Gdansk za zaščito Napoleona. Toda prineslo mu jo je šele leto 1919.

»L'Excelsior« vidi v Beckovem govoru utemeljitev življenjskih pravic Poljske do izhoda na morje. Odgovor Nemčije bo doleči tudi stališče Francije. Stališče Poljske do ponudbe glede Slovaške da slutiti tudi stališče Italije, Madžarske, Bolgarije napram podobnim okostinim. »Le Petit Parisien« naglašja, da je sedaj svet informiran in da je govor Becka deležen nedeljenega odobranja Pariza, Londona in Washingtona. S tem v zvezi je tudi interesantna aluzija na ev. delitev vzhodne sosedice Poljske. »Echo de Paris« zaključuje, da je bil Beck večeraj zopet bolj vojak kakor politik, in to vojak po vzoru Pilzsduskega.

Pogajanja z Rusijo se nadaljujejo

LONDON, 6. maja. Na večeršnjem zasedanju parlamenta je Chamberlain glede angleško-ruskih pogajanj izjavil, da potekajo ugodno in se bližajo kraju. Francija je v Moskvo že odposlala svoje protipredloge, dočim bo Anglija to storila v kratkem. V ostalem mora naglasiti, da vlada ne more kar tako sprejeti predloge druge vlade, ne da bi slednji poslala svoje mnenje. Dogovori Anglije s Francijo, Poljsko, Romunijo in Turčijo so zaključeni. V teku so pogajanja z Rusijo in še nekaterimi zainteresiranimi vladami. Državni podtajnik je zanimal, da bi bila angleška vlada ponudila nenapadalne pakte baltiskim državam.

Gafencu se je vrnil v Bukarešto

BEOGRAD, 6. maja. Večeraj popoldne se je sestel romunski zunanji minister Gafencu z jugoslovanskim zun. ministrom dr. Cincar-Markovićem na daljšo konferenco. Nato je bil Gafencu v avdicini pri kraljici Mariji in pri knezu namestniku Pavlu. Popoldne ga je sprejel ministri predsednik Cvetković. Zvečer je bila v romunskem poslanstvu svečana večerja, po kateri se je Gafencu odpeljal v Bukarešto.

Japonska hoče ostati nevezana

TOKIO, 6. maja. Japonski zunanji minister Arita je na vabilo nemškega in italijanskega veleposlanika, da bi se tudi Japonska pridruži ta vojaškemu paktu z njihovima državama, sporočil, da vodi Japonska neodvisno zunanjo politiko in da se ne bo pridružila ne demokratskemu ne totalitarnemu bloku držav. Njen interes

zahteva, da ohrani prijateljske odnose z vsemi državami.

Proslave francoske revolucije

PARIZ, 6. maja. Večeraj so se vršile uvodne svečanosti v nizu proslav 150-letnice francoske revolucije, ki bodo trajale ob zgodovinskih datumih tja do septembra. Večeraj so slavili v Parizu proslavo 150-letnice sklicanja generalnih stanov v Versailles po Ludviku XV. Pri tej priložnosti je naglasil Herriot absolutno edinstvo francoskega naroda, prezident Lebrun pa je dejal, da bo francoski narod, 25 let po bitki na Marni, odgovoril na vsak napad z duhom francoske revolucije.

MADZARSKA IN POLJSKA

BUDIMPESTA, 6. maja. Zunanji minister Csaky je na zadnjem zasedanju poročal o svojih vtisih na berlinskem obisku. Med drugim je izjavil, da je na nemško ponudbo čim tesneje naslonitve na Berlin glede Poljske odgovoril, da želi Madžarska ohraniti s Poljsko staro prijateljstvo. Tej izjavi nima ničesar dodati.

BRAUCHITSCH SE VRACA V RIM.

RIM, 6. maja. Danes prispe iz Tripolisa vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch v Rim, kjer se bo sestel z vodilnimi osebnostmi.

Vremenska napoved:

Pretežno oblačno, mestoma deževno, nekoliko topleje. Polagoma zboljšanje vremena.

Prevladovalo bo oblačno vreme. Vetrovno in hladno. Večeraj je bila najvišja oplopa v Mariboru 13.4° C, danes najnižja 6° C, opoldne pa 15.4° C.

Domači zapiski

Cvetkovičeva z avo

Na razne govornice, da so se pogajanja s Karog sporazuma, ki se zdaj dopolnjujejo v Beogradu, razbila, je večeraj ministri predsednik Cvetković izjavil novinarjem: »V teku pogajanj, ki so se vodila v Zagrebu med menoi in g. dr. Vladimiriem Mačkom, predsednikom Hrvatske seljačke stranke, so bili zadnje dni izdelani obojestranski predlogi, ki se, še vedno proučujejo.«

Druga pila zvona...

Večeraj smo poročali o razlogih, ki jih navajajo katoliški akademiki ljubljanske univerze o razpadu skupne akcije Narodnega bloka. Zdej se oglašja »Narodni akademski blok« sam, ki pravi, da so se vsi akademiki prostovoljno odrekli nazorskim trenjem, zavedajoč se, da je treba posvetiti sedaj vse sile temu domovini. Z vsemi močmi se trudimo, da bi ohranili nepolitični značaj bloka. Del katoliških akademikov pa se je delu iz nerazumljivih razlogov odtegnelo, čeprav so tudi njihovi delegati odobrili program, določil deputacije in pošiljali poročila. — Štiri katoliške društva so odpravljala sodelovanje, žal nam je, toda Narodni blok bo deloval dalje. Vse one, ki nas bodo pri delu ovirali, bo obsodila zgodovina. Naše delo je častno, vrata so vsem delavoljnim odprta. Prosimo javnost, da nas podpira. Proglas so podpisali Maks Jezar, Vlado Vodopivec in Vekoslav Iskra.

Američani o naši nevtралnosti

V cilju, da odbrži dobre odnose z Italijo in Nemčijo, ima Jugoslavija le željo, da ohrani svojo nevtралnost. Ker ji Francija in Anglija v današnji situaciji ne moreta nuditi dovolj jamstev, si ustvarja ona sama povoljno stanje do Italije in Nemčije. To pomeni, da se Jugoslavija ne opredeljuje za noben blok, ker neče, da bi bila predmet napada. Vročidel morda le začasnih jamstev se Jugoslavija nadeja, da bo glede na zmanjše dogodke našla bazo, na kateri se bodo izravnala potrajna nesoglasja in tako stvorila močna država. (»Washington Post«).

P.osvetno delo

Hercegovin, hrvatska društva »Napredak« in »Seljačka sloga« se mnogo prizadevajo za pobljanje nepisemenosti. Zdej so razdelili knjižne nagrade onim kmetom, ki so se v letošnji zni naučili čitati. Tako je šlo v Posušje 220, v Mrkonjičgrad 50, Livno 30, Duvno 200, Staro Rijeko 50 in Mostar 40 knjig.

Verski zaklad katoliške Cerkve

Izšla je uredba o prenosu verskega zaklada v roke katoliške Cerkve. Premoženje na bivšem Kranjskem, ki ima samo v obsežnih gozdovih na Gorenjskem vrednost blizu 200 milijonov din, preide v last in upravo ljubljanske škofije.

Selitev industrije iz Slovenije

Nikakor ne gre, da se vprašanje bega in industrije iz Slovenije tako neodpustljivo malo in da naši odgovorni javni delavci delajo, kakor da se jih to vprašanje sploh ne tiče. Kaj pa se jih tiče, če je zanje irelevantno, kadar pride 500 ljudi ob zaslužek? Saj politično delo ni navsezadnje le v tem, kaj kdo misli o tem ali onem dnevnem javnem vprašanju, temveč tudi v tem, kako ljudje živijo. (»Trgovski list«).

Pomen manjšin

Če gledamo danes po Evropi na usodo malih narodov in vidimo na vseh straneh ali njih zlorabljanje ali pa njih odkrito zatiranje, nas more nedvomno krepiti upanje, da se porast pomena malih narodov in narodnih manjšin, ki so na strnjencem ozemlju odtrgane od materinske zemlje, ne bo dal ustavit tam, kjer bi kdor koli hotel. Zatirani mali narodji bodo pomenili vedno večjo nevarnost za miren razvoj prizadetih držav, ne glede na njih velikost. Država, ki grmadi v sebi kopico nacionalno, gospodarsko in socialno nezadovoljnih ljudi, gre nevdružno svojemu razpadu nasproti. (B. Grafenauer, Dejavnja).

Nova spoznanja

Dr. Igor Rosina

Slovinci, kaj malo historičen narod smo skušali stabilizirati našo narodno misel skoraj izključno po literaturi. Toda danes, ko vsi vibriramo, ker vemo, da se stvarja nova usoda Evrope in ko ob celonarodni duhovni mobilizaciji tehtamo naše moralne rezerve, vidimo, da samo to za dokončno afirmiranje narodne misli ni dovolj. V boju narodov za mesto na soncu je sama knjiga premalo.

Srbi imajo do kraja razvit kult skrajne žrtve, simboliziran v Kosovskem hrumu in majki Jugovčev. Še njihove kletve kažejo na prometejsko vitalnost tega naroda, ki instinktivno čuti, da ne more in ne bo propadel, naj pride kar koli. Hrvatski kumeč, ki pripeljava pomizben ob sobotah svoj skromni pridelan na trg bana Jelačića, ima vendar v svojem srcu ogromen, nelzrpen zaklad: vizijo njegove seljačke državnosti, temelječe na pravici in resničnem, globoko občutenem človečanstvu slovanskokršćanskega bratstva. Njega je kmetski pokret bratov Radićev v resnici »probadlo u života«, napravil ga zopet za človeka in vsa tuja propaganda se ob tej steni živnega narodnega ideala razbija v nič in vsa Esplanada z vsemi frajlicami, kistihand in vso zapadno navlako ga ne more spraviti z ravnovesja.

Ima mi Slovinci, ki imamo vzdržati pritiske dveh velikih, visoko razvitih civilizacij, ki že skozi stoletje in še danes vodimo kulturno boj tako rekoč za vsako našo dušo — kaj imamo mi, na kar bi se lahko oprli v tem težkem času kot na skalo!

V zadnjih pretresljajih je kakor od stene odpadal omet in videli smo, da je bil le omet kar smo smatrali, da je tloris zgradbe. Pod lupino je življenje, ki ga še ne poznamo in ki še ni izkorisčeno. Mi še nismo dospeli do srca našega naroda, do njegovih zadnjih zakladov, do njegove končne socialne in politične formule in narodni ideal še ni aktiviziran.

Morda je to prilirano bodočim rodovom.

Toda nekaj je v naših močeh. Likvidacija dedščine glavnega kulturnopolitičnega sistema Slovencev zadnjega pederdesletja, ki nas je v tej dobi duhovnega prisiljevanja, pa bilo od te all one strani, tako zelo oddaljil od samih osnov možnosti narodnega sožitja; od možnosti človečanskega bratstva med nami, ki lahko pride samo v atmosferi duhovne svobode. Da smo imeli vsaj katoličnem Fochea ali Verdiera! Toda kakor s slepoto udarjenim smo sami razkrjali naš narodni organizem in šele danes se strahoma sprašujemo, kako je bilo mogoče, da smo zašli tako daleč.

Gotovo: skoraj vsak naš človek hoče živeti po trdnih, umstveno utemeljenih smernicah, zadržanih in svetovnonazorskem gledanju. Vsa ta težnja za univerzalizmom, vsa ta urejenost, preciznost in podrobna delavnost nam ne bo pomagala, ako nimamo onega, kar ima intuitivno, že po najskrivnejši tajnosti svojega bitja zadnji srbljanski granicar na naši meji: državljanski ponos svobodnega človeka, samo ob sebi umljivo pripravjen na vsako žrtvo, čustvo, prosto vsakega materializma ali spekulativnega nmstvojanja.

Univerzalizem nacionalno izkristaliziranega naroda, ki je svojo narodno stabilizacijo dovršil, je duh večnosti in poročstvo njegove rasti. Toda pri malem, vedno znova ogroženem narodu, čigar člani so še nujno obremenjeni z vsemi dednimi lastnostmi suženjstva in bede: zavistjo, ozkosrčnostjo in nestrpnostjo, je lahko smrtin. Naš univerzalizem nam je dal Mahničla in Barago, Kopitarja in Miklošiča; vsako leto nam pošilja v svet cele vrste sester in mlstonarjev, ki so zavestno žrtvovali svoja življenja. Toda, kakor da smo ob tem duhu askeze — odgovpeli tudi narodnemu jazu — razbrizgal prevče naše najboljši krvi in postal slabokrvni; sami med seboj pa skoraj pozabili živeti.

Prof. Storza opisuje kulturnopolitične prilike Libanona in Sirije, ki so temu narodu iste krvi za vedno onemogočilo vsak razvoj k narodni enoti in ga obsodilo, da je ostal počestni prah človeštva, v pomilovalen posmeh vsakemu kulturnemu Evropcu. Tu so Jakobih, po katerih mnenju

ima Jezus božjo naravo; njim nasproti stoji Kaldejci, ki mu priznavajo le človeštvo. — Storzi in z njim vred vsej kulturni Evropi, ki je šla skozi dobo renesanse in humanistov, se zdi nerazumljivo, kako morejo biti to zadostni razlogi, da se ti ljudje iste krvi in jezika zaradi tega medsebojno sovražijo, da Jakobih ne bo nikdar vzel Kaldejke in da je ta čisto duhovni spor različnega religioznega gledanja bil v stanu razbiti ne samo Idejo enotnosti rodbine, temveč tudi vsake družabnosti in socialnega zakona in tako v kali zadušiti možnost kristalizacije naroda v duhovno nacionalno enoto.

Naj mi bo odpušeno; ob teh Jakobih in Kaldejcih sem se spomnil nas Slovencev in nacionalno tako nedovršene dedščine, ki jo prevzemamo od jakobitsko-kaldejških generacij pred nami. V ostalem gre pri nas za mnogo manj kot tam v onemogil Siriji. Ali tudi pri nas bodo prišlo generacije, ki jim bo vse to tuje in nerazumljivo, kakor je danes Storz kaldejško-jakobitski spor na Libanonu. Niti smisla ne bodo razumele več od konfliktov idej, ki so nas privedle skoraj na rob narodne dezagregacije.

Toda hvala Bogu, baš v teh dneh pretresov narodnega organizma vidimo, da gre le za lupino, medtem ko je še jedro nenačeto in vse fasade in kuliserije nam ne prikrijejo tega spoznanja. Za nami pa prilija generacija, neprimerno vitalnejša od naše, neprimerno pozitivnejša in nacionalno neprimerno bolj zavedna. Kljub vsej gospodarski depresiji ta mladina ni depriimirana in kompleks nacionalne manjvrednosti von Schwiltzov izginja v zgodovino. Morda je ta generacija bolj ravnodušna napram kulturnim vrednotam in abstraktnim idejam. Toda sposobna je zbuditi narodni in socialni optimizem, kakor ga niso poznala stoletja in to je trenutno neizmerno važnejše za nas. Kajti mi, ki nam je še v kosteh vse tisočletje zvičajnega pripogibanja in tlačanske revščine, komaj slutimo, kaj pomeni lastna državljanska zavest za vzgojo značaja

Zanimivo gledanje na sporazum

Gojmir Sagadin

»Skratni čas je že, da se to famozno vprašanje čimprej reši!« je dejal ugledni srbski znanstvenik, univ. prof. dr. Dragoljub Arandjelović na predavanju, ki za je imel nedavno pred polno dvorano Kolarčeve univerze v Beogradu.

Dr. Arandjelović ni politik, zato je bilo pričakovati, da se bo kot znanstvenik dotaknil važnega vprašanja in podlagi svojih državno-pravnih dognanj in nam prikazal najprikladnejši sistem, ki bi pri urejanju države odgovarjal težnjam večine prebivalstva. Ozgo je težko razumeti, da se je predavatelj iz znanstvenega razglabljanja pravno-političnih problemov spustil na kraju na subjektivno, politično pot ter prikazal stanje, ki ne odgovarja mišljenju večine srbskega naroda.

Takoj spočetka predavanja, ki je bilo pripravljeno že pred dvema letoma, pa je zaradi političnih prilik prišlo šele sedaj pred javnost, je predavatelj poudaril, da si moramo biti na jasnem, ali zastopamo stališče enotnega jugoslovanskega naroda in njegovih treh plemen, ali pa pristopamo li genezi, da je Jugoslavija domovina treh narodov, Južnih Slovanov. Slednje stališče je zastopal sam predavatelj, ki je naglasil, da isti jezik še ni zadosten argument za fikcijo enega naroda. Svojevstveni zgodovinski razvoj, vera in narodna zavest imajo poglavitno vlogo v razvoju vsakega naroda.

Srbi imajo že od nekdanj svojo državo, šole, ministrstva itd. Prenasičeni srbstva je umljivo, da so ob vstopu v novo domovino sprejeli jugoslovansko orientacijo. Od tudi tedaj dejstva, da se danes mnogi Srbi sprašujejo, kaj naj prav za prav hrvatsko vprašanje pomeni. Hrvati niso prišli v narodno skupnost zato, da bi izgubili svoje ime in narodni duh, nasprotno, hočejo se v tej državi svobodno, individualno in enakopravno razvijati ter

Dober svet
gospodinjam, ki
ne perejo same...

Perilo kupujete vendar samozato naj bi kupovale tudi ntilo same! Ne samo vonj perila, temveč tudi njegova trajnost je odvisna od mila. S Schichtovim terpentinovim milom prati se pravi: perilo tako negovati, kakor si želi vsaka dobra gospodinja.

TERPENTINOVNO MILO

vsakega posameznika in vas narod. Saj je komaj probujamo v življenje.

Za eno zgodovinsko spoznanje pa smo se obogatili. Da je daleč nalvažnejša dolžnost vsake državniške politike, da socialno, moralno in fizično pripravila in pripravi narod za one neizbežno usodne trenutke, ko ima prenesti moralno in materialno najtežje obremenitve, ko gre za njegov bitl ali ne bitl.

in Hercegovini najtežje zapreke. Tu prehaja dr. Arandjelović od narodno-pravnega paziranja na politično polje. Od tod tudi njegovo oddvojeno mišljenje glede hrvatskega ali srbskega Dubrovnika, ki da je srbski že zaradi trgovskih stikov v preteklosti s Srbijo, dalje glede 400.000 Hrvatov, ki bi po njegovi raznejitvi ostali tizen ožje opredelilve Zagreba, pa bi se vendar, »najmanj ogroženi, lahko počutili kakor doma«. Nasprotno s to trditvijo je logični nesmisel predavateljevo mnenje, da bi bili Srbi pod hrvatsko Damacijo, hrvatskim delom Bosne in Hercegovine zapostavljeni.

Dr. Arandjelović je mnenja, da bi v novo urejeni državi centralna oblast vsebovala krono, vojsko, zunanjo politiko, trgovino, industrijo, finance, carine, železnice, pošto in vrhovno sodišče. Skupno zakonodajstvo bi bilo civilno, kazensko, oba postopka in menično.

Pri tej razdelitvi je popolnoma pozabljeno bistveno gospodarsko vprašanje Hrvatov. Eden izmed najmočnejših argumentov je dobil popolnoma stransko vlogo. Zamisel centralnih funkcij po dr. Arandjeloviću nam ne daje nikakih garancij, da bi se ta enakopravnost lahko tudi stvarno izvajala. Predavatelj postavlja prvotno celo vprašanje na pravno osnovno samoopredelilve naroda, zaključuje pa z maksimumom srbske volje za popuščanjem. S temi je vprašanje postavljeno na nedemokratsko osnovo maksimum in minimum.

pri tem ohraniti vsaj tiste pravice, ki so jih imeli že v Avstro-Ogrski.

Bistvo v hrvatskem vprašanju je osnovno gledanje na državno ureditve. Izohd je dvojen, unitaristični in federalistični. Integralni jugoslovanski politiki so krivi, da je federalizem postal nekakšno strašilo za narodno in državno edinstvo, ki ga v stvari sploh ni. Srbi se nikoli niso odrekli svojemu narodnemu bistvu; stališče Hrvatov in Slovencev v tem pogledu je znano. Bistvo federalizma je, da bi bila država močnejša, če bi bili v njej trije zadovoljni narodi. Zamislimo si samo, s kakšnim zaupanjem bi Srbi gledali na državo, če bi bil on sam upravljen center države! Federalcija se vsiljuje kot nujna rešitev, vprašanje je le, ali naj se izvede na temelju zgodovinskih ali narodnih meja.

Narodnostna razmejitev ima v Bosni

Poslanstvo Rusije in Slovani

Radivoj Rehar

G. prof. Boris Sokolov je objavil v zadnji sobotni številki »Večernik« pod tem naslovom članek, ki so mu dala pobudo moja izvajanja v eni prejšnjih števil, v katerih sem se zavzemal za realnejše slovensko gledanje na svetovna politična dogajanja.

G. profesor našteva uvodoma, kaj je carska Rusija od carice Katarine II. storila za osvobodjenje Slovanov, kar je vse točno in nihče neče in ne more oporekati. Vendar je tudi tu potrebna mala korektura: izhodišče zanimanja ruskih carjev za balkanske Slovane ni bilo v slovanstvu, ampak v pravoslavju. Mimo tega so pa bile za tem še druge želje, med njimi v prvi vrsti zlomiti moč otomanskega imperija in odpreti Rusiji pot s Črnega morja skozi Bospor in Dar-

danele na svobodno Sredozemsko morje. Pray tako tudi za osvoboditev Belorusov in Ukrajincev izpod poljske nadoblasti ni bilo odločno njihovo slovanstvo, ampak pravoslavje. Iz vsega tega sledi, da je poznala carska Rusija slovanstvo le do tam, do koder se je krila s pravoslavjem. Nepravoslavnji Poljaki, Čehi, Slovaki, Hrvati in Slovenci je niso zanimali. To volja seveda za oficalno carsko Rusijo. V neoficialni je pa bilo nekaj, čprav malo posameznikov, ki so res čutili slovensko poslanstvo Rusije, a bili so brez vpliva. Tudi etnografska razstava v Moskvi l. 1867. je bila njihovo delo.

Zadeva zase je poglavje o Ukrajincih. O tem, ali so poseben narod ali le del ruskega naroda, in ali je njihov jezik sa-

Pravilna rešitev našega podeželja

Dr. Rudolf Ravnik

mostojen ali le narečje ruščine, je brezplodna vsaka debata, ker moremo na to odgovoriti končoveljavno le Ukrajinci sami. Take debate in dokazovanja poznamo prav mi Slovenci preveč bridko, kajti tudi nam se je hotelo s strani Beograda že šestokrat dokazati, da nismo narod, ampak le plemje in da naš jezik ni jezik, ampak le dialekt. Fakt, ki ga ni mogoče ovreči pa je, da je ukrajinsko narodno in jezikovno gibanje že staro in da je stara tudi že ukrajinska literatura. Bil sem še majhen dijaček, ko sem že poznal pesmi velikega ukrajinskega pesnika Ševčenka. Vem tudi, da je bil v Ukrajini za časa carizma znaten odpor proti rusifikaciji v Solah in da so boljše ukrajinsko narodnost in ukrajinski jezik priznali prav tako, kakor n. pr. kalmiško, gruzinsko, tatarsko itd.

Ukrajinsko narodno in jezikovno gibanje je torej izšlo iz Ukrajine same, kar priznava indirektno tudi g. prof. Sokolov, ko pravi, da sta Avstrija in Nemčija »podpirali Ukrajince«. Ako jih ne bi bilo, ako bi se sami čutili le kot rusko plemje z ruskim narečjem, taka podpora ne bi bila mogoča. Nemško in avstrijsko ustanavljanje samostojne Ukrajine pa, zlasti nam Slovanom v divji Avstro-Ogrski, že a priori ni moglo biti simpatično in nam seveda tudi sedaj ni. S tem pa seveda tudi tendence, ki bi hotela Ukrajincem proti njihovi volji odrekniti pravico do samostojne narodnosti in jezika, nismo mogli in ne moremo zagovarjati. Naše stališče je, da je zadeva vsestransko zadovoljive rešitve ukrajinskega vprašanja naložba Rusov in Ukrajincev samih, brez kumovanja s strani skupnih sovražnikov vseh Slovanov. Po dvanajsetih letih priznavanja ukrajinske narodnosti in ukrajinskega jezika v boljševiski Rusiji, preprosta vrnitev k nekdanjim velikoriskim tendencam najbrže ne bo nikoli več mogoča.

Tudi nisem hotel kakor koli zagovarjati Poljake. Zalosten in sramotler položaj 5 milijonov Ukrajincev in Belorusov (ne Rusov) v sedanjih Poljski, je za poljsko slovansko zavest in tudi za lastno državniško modrost slabo spričevalo. Kakor je bilo za Rusijo kvarno zatiranje Poljakov po drugi poljski vstaji, tako je kvarno sedaj za Poljsko zatiranje Ukrajincev in Belorusov. Prav mi Slovenci smo, kot drugi najmanjši slovanski narod, posebno občutljivi za taka vprašanja, ker smo jih sami na sebi bridko občutili in jih deloma še občutimo. Mi sivo vrazimo vsako krivico, ki jo stori veliki narodi malim, še dosti bolj pa, ako jo stori veliki slovanski narodi malim slovanskim narodom ali njihovim manjšinam.

Stališče do Masaryka in Beneša je vprašanje načelne orientacije, slovanskega čustvovanja pa jima nihče ne v sedanosti ne v bodočnosti ne bo mogel odrekniti. Prav gotovo je pojmoval Masaryk svetovno vojno vsaj v enaki meri kot boj Slovanov proti germanstvu, kakor boj demokracije proti avtokraciji in teokraciji, in prav v zlozmu ruske avtokracije in teokracije, ki ni bila sklodljiva in Rusiji, ampak vsemu slovanstvu, ker je slabila v njej najmočnejšo slovansko državo, je videl Masaryk tudi vstajenje nove, velike in slavne dobe slovanstva. Trditve, da sta Masaryk in Beneš pomajala po carju Nikolaju II. krono bodočega »češkoslovanskega kraljstva« članu dinastije Romanovih, ni točna: to krono je carju ponudil dr. Kramar, ki je bil poročen z rusko botarko in je imel v Rusiji veleposelstva.

Popolnoma istih misli z g. prof. Sokolovom sem pa, da bo v bodoče slovanstvo zagotovljeno samo z obnovitvijo velike narodno zavedne Rusije. Toda velika, narodno zavedna, močna in za svoje poslanstvo godna bo Rusija samo tedaj, kadar se bo iznebila prav tako carizma kakor boljševisma; kadar bo cenila enako bratstvo vseh, pravoslavnih in katoliških Slovanov, in kadar bo priznala tudi Ukrajincem in Belorusom pravico do samoodločbe o vprašanju, ali so le plemje ruskega naroda ali samostojna narodnost, je narečje ruščine ali samosvoja jezikovna entita. Samo na tej podlagi je mogoča velika vseslovanstva vzajemnosti in celo vseslovanstva federacija ali vsa konfederacija, ki naj mora biti vsem končni in najvišji cilj.

Ze ponovno sem naglašal, da je rešitev gospodarskega in socialnega vprašanja na našem podeželju glavna naloga političnih in javnih delavcev, ki bodo to vprašanje pravilno rešili le na podlagi podrobnega poznavanja življenjskih prilik vsakega poedince. Pravilna takšna rešitev bo namreč zagotovila življenjski obstoj poedincev, kar je dosegljivo le na temelju najožje povezanosti političnih in javnih delavcev z življenjem našega podeželja, posebno še obmejnega ozemlja.

Predstavniki našega podeželja dajejo v tem pogledu mnogo zdravih, simpatičnih pobud. Razveseljivo je dejstvo, da se je temu mnenju pridružil tudi večja skupina narodnih poslancev iz države, ki so prišli v Maribor, obiskat našo severno mejo, da na licu mesta proučijo gospodarska, socialna in kulturna vprašanja obmejnega prebivalstva.

Moja iskrena želja je, da se za takšne izlete odločijo tudi aktivni ministri. Tako bi pri merodajnih krogih v Beogradu

splahnila bajka o neizmerno bogati, gospodarsko visoko aktivni Sloveniji. Ministri so si ogledali doslej le Pohorje, Mariborski otok, Vinarsko in sadlarsko šolo, v zornu urejeno gospodarstvo šolskih sester, banovinsko posestvo v Svecini, kopaljšča v Rogoški Slatini, Rimskih Toplicah, v Laškem, v Dobrni in v Radencih. Na podlagi opazovanja teh gospodarskih in naravnih dobrin so odnešli v Beograd najboljšo vtise in na merodajnih mestih propagirali za Slovenijo kot srečno deželo, kjer se cedita med in mleko. Toda ob vpogledu v dejanske gospodarske in socialne prilike našega življa v obmejnem ozemlju pa bi se bili odločili čimhitelj prepričati o pasivnosti naše domače pokrajine.

Vprav iz teh razlogov je treba čimprej ustanoviti, s pritegnitvijo intelektualcev iz mesta, v vseh občinah na podeželju gospodarsko-socialne odbore, sestavljene iz občanov, ki so poučeni o razmerah, in javnih delavcev iz mesta. V vsakem ta-

kem gospodarsko-socialnem odboru naj bi po možnosti sodelovali en pravnik, en tehnik in en mediciner. Odbor naj bi skrbel, da bi nikjer ne bilo protežiranih in zapostavljenih in da bi se vsi počutili kot enakopravna družina, ponosna na svoj jezik, rod in Jugoslavijo. V tesnih stikih z že obstoječimi občinskimi in krajevnimi šolskimi odbori in drugimi organizacijami bi takšno delo brez dvoma obrodilo obilne sadove.

Če bodo ti odbori do podrobnosti spoznali stanovanjske prilike, v katerih morajo ljudje živeti, če jim bodo znani prejemki družinskih poglavarjev, če bodo ugotovili, koliko otrok v občini obiskuje šolo brez zajtrka, brez obeda in večerje, in koliko otrok nima potrebne obleke, perila in obuvala, in ko bodo dognali, da morajo šolskoobvezni otroci spati na golih klopeh, v hlevih ali pa v eni postelji po več skupaj, potem bodo šele spoznali pravo jedro življenjskega obstoja našega malega človeka.

Kako je bilo ob prevratu

Danijel Omerzu

Življenje v Slovenski Bistrici med veliko vojno je bilo podobno onemuj povsed, kjer so bila poleg nestrpnega denunciantstva in orožnikov na poslu tudi vojaška oblastva lokalnih garnizij. Dnevni zapisnik orožniškega poveljnika je vesno beležil številne aretacije »velezdajalcev«, ki smo jih navedli že zadnjič. Ni pozabili poudariti, kako so mobiliziranci in kasneje vpoklicani črnovojniki raznih letnikov »brez kakršnih koli skandalov, navdušeni prihajali in odhajali k svojim poveljstvom«.

Zandameriško poveljstvo v Slov. Bistrici je bilo večkrat potegneno. Tako stoji v zapisniku, da je dne 4. avgusta 1914. dospela brzokovalca z vestjo, da pridejo v kratkem »iranovski avtomobili, ki vozijo 100 milijonov frankov denarja za Rusijo...« Vojaštvo in orožniki so vedno strazili državno cesto in čakali na transport, ki ga seveda ni bilo... Naslednjega dne je dospela druga brzokovalca, da »leto sovražna letaia vzdolj proge Južne železnice in bombardirajo zastražene objekte«. Dne 27. julija je infanterist Antko Planinc pri bližnjem tunelu s službeno puško ustrelil Ivana Panaka iz severne Moravske, ki mu je grozil »z nabasanim revolverjem«. Preiskava je dognala, da ne gre za špijona, temveč samomorilca...

Zaporedoma se vrste beležke o aretacijah meščanov in okoličanov zaradi vzvikanja Srbiji in Rusiji, zaradi »zabitve apostolskega veličanstva cesarja« in mujskijana. Dne 1. decembra 1914 je dospelo v Slov. Bistrico 1300 enoletnih prostovoljcev, ki so se »brez težko udomilili v vojašnici in telovadnici«. Dne 18. aprila 1915. so orožniki aretirali in izročili sodišču v Mariboru posestnika Josipa Kranjca zaradi »širjenja lažnih vesti, da vsakega ranjenca na fronti na licu mesta zadušijo s strupenim plinom...« Isto tako je bila aretirana posestnica Julijana Pušnikova, ker ni hotela dati priprave za prevoz vojaških postelj v Maribor.

Dne 7. maja 1915. je dospelo v Slov. Bistrico 1000 enoletnih prostovoljcev, ki so jih nastanili v Solah in privatnih domovih. Mesto je bilo posebno počaščeno, ko so poslali tja 1300 obolelih konj iz konjskega špitala v Apatinu in jih spustili na tamošnje travnike.

Leto so potekala in v zori vstajenja Jugoslavije se je v Slovenski Bistrici sešel Narodni svet, ki mu je stal na čelu župnik Martin Medved iz Laporja. Izvršni odbor so tvorili Peter Novak, dr. Urban Lemež, dr. Avgust Reisman, Alojzij Pinter, Danijel Omerzu st., Hinko Gril, Mate Janžekovič, dr. Alojzij Gorčan, Karol Stupar, Franc Velohvar, Josip Vrečko in še nekateri narodno zavedni moje.

Deputacija treh mož je takoj odšla na orožniško postajo, da jo vključi v delo za novo stvar. Toda orožniki so postajo zaprli in se previdno poskrili. Gospodje niso resno računali s preobratom. Polzkušnji je bilo treba pri poveljstvu mestne posadke, ki so jo sestavljali Madžari. Nemoi in še nekatere druge narodnosti,

Poveljniki je bil starejši polkovnik, zvest Dunaju. K njemu sta stopila odposlanca Narodnega sveta Mate Janžekovič in Danijel Omerzu. Obrazložila sta poveljniku novo stanje in ga v imenu krajevnega Narodnega sveta pozvala, da izroči poveljstvo garnizije in craršino premoženje v roke Narodnega sveta v Ljubljani. Polkovnik se je tresel od razburjenosti in prošil emu uro časa za premislek. Mož je medtem iskal zveze z Dunajem, a je ni mogel dobiti. S solzami v očeh je odposlanca, ki sta se vrnila, povedal, da prepušča vso odgovornost za posledice Narodni vladi.

Veselite v slovenskih vrstah je bilo nepopisno. Uro pozneje se je zbrala vsa posadka Slov. Bistrice na dvorišču. Poveljnik je vojakom pojasnil prevratno stanje v Avstriji in predal funkcij v roke Narodne vlade v Ljubljani. Zbrane vojakke je nato v imenu Narodnega sveta nagovoril župnik Medved in pozval tu-

ce, naj čimprej odpotujejo, Slovenci pa naj ostanejo na svojih mestih vse dotlej, dokler ne bo zagotovljena varnost slovenskega ozemlja.

Slovenska Bistrica je dne 1. novembra 1918. tonila v veselje. Narodni dom je bil poln Slovencev. Nemškutariji so se poskrili po hišah, priseljeni Nemci so je bili izseljevati na sever. Ceste so bile polne vojaštva, mnogi bo jo kar peš ubrali proti Gradcu in madžarski meji. Narodni svet je imel polno dela, pešiča ljudi je organizirala in ustvarjala javno upravo, narodno vojsko, urade, občino, šole in drugo. Može so bili noč in dan na nogah, s puško v rokah so pazili na vsak dogodek, ki bi jih v mrzličnih prevarnih dneh utegnil presenetiti. Orožniki so se naslednjega dne sami javili v službo, največ težko je bilo v vojašnicah, kjer je bilo še vedno treba 600 konj in drugega materiala ohraniti za novo državo. Upravnika Omerzu in Gril sta večino konj prodala med kmete, prav tako kvarljivi material. Poslala sta mnogo denarja Narodni vladi v Ljubljano.

Obrtništvo in sodobnost

Tone Uršič

Strnitev narodnih sil, ne glede na politično ali gospodarsko opredelitev, mora biti tako posamezniku kot organizirani skupini v današnjih dneh poglavito vprašanje, ki ne sme pod nobenim pogojem ostati nerešeno.

Vsi vemo, da se je naše obrtništvo vedno zavedalo, kaj je v narodnem oziru dolžno državi in narodu. V dobi, ki je bila odločilna za našo narodno osvoboditev, ni manjkalo moč iz obrtniških vrst, ki so se rade volje stavili ob bok takratnim buditeljem narodnega preporoda. Odveč bi bila vsaka rekriminciacija dogodkov izpred in po letu 1918. Vsakdo ve, da je bila takratna enodušnost posledica velikih dogodkov, ki so bili v teku.

Dasi dobe, v kateri živimo, ne moremo primerjati z dobo narodnih bojev, vendar je nastopil trenutek, ko lahko složno delo v marsičem koristi narodni stvari.

Na žalost so časi ogabne strankarsko-politične gonje tudi v obrtniških vrstah zapustili svoje sledove. Politični prvaki so se borili za naklonjenost obrtništva in z raznimi obljubami zavedli marsikoga, da je bil predvsem politični eksponent, a potem šele obrtnik. Posledice so se kaj kmalu pokazale v obrtniških organizacijah, ki so začele pešati iz razumljivega razloga, ker pač niso več služile svojemu namenu. Iz ene obrtniške organizacije so v toku časa nastale kar tri in nihče prav ne ve, čemu je bilo to potrebno. Načelne razlike in gledanju na razna važna gospodarska vprašanja pri vsem tem žongliranju s človeško naivnostjo niso igrale prvenstvene vloge. Važnejši so bili momenti, kdo bo imel v organizacijah večjo besedo in približno še to frapantno dejstvo, da je le premenokrat odločil političen propore, ne pa zmožnost.

Poleg vsega si moramo biti na jasnem, da v nobeni veji našega gospodarskega

ustroja ni prišlo do tolikih trenj, kot ravno v obrtniški. V dokaz nam služi delovanje obrtnega odseka na ZTOI v Ljubljani, kjer se je z neumestnim taktiziranjem oviralo stvarno delo te velevažne gospodarske ustanove. Prišlo je že tako daleč, da sta trgostv in industrijski odsek izjavila, da ne moreta več sodelovati in želita ločeno obrtniško zbornico.

Nisem poklican, podrobneje se baviti z ustrojem ZTOI, vendar smatram za potrebno pibiti, da so nekateri ljudje v obrtnem odseku storili obrtništvo kaj slabo uslugo, če so mu udarili pečat nestv. prepirljivca, ki sam ne ve, kaj hoče. Če se je treznim činiteljem končno vendarle posrečilo, najti osnovo za skupno sodelovanje, nudi to le dokaz, da je v obrtniških vrstah kljub vsemu dovolj treznosti.

Neločljiva povezanost vseh stanov, ki žive na našem razmeroma majhnem teritoriju, je pogoj za obstanek in nelzpodbiten dokaz politične in gospodarske zrelosti. Vsa neločljiva udarna gesla, da zamore prospeh ene veje narodnega gospodarstva škodovati drugi, izgube na udarnosti v trenutku, ko se zavemo, da je naš prospeh odvisen od nas samih. Ničesar pa ne bomo dosegli, če ne bomo s stvarnimi predlogi znali upravičiti naše sodelovanje.

Kakor stvari danes stoji, dajo slutiti, da v nekaterih krogih še ni prišlo do iztreženja. Vztrajno podpiranje razdora v obrtniških vrstah zaradi indejnih nasprišteve posameznih voditeljev se nezmanjšano pospešuje in se vsak polzikus strnitve onemogoča z nepopustljivostjo od načel, ki absolutno niso važna.

Prepričan pa sem, da bo obrtništvo v svojem zdravem pojmovanju znalo samo izdejstvovati resnično povezanost brez ozira na one posameznike, ki nočejo vedeti, kaj je njihova dolžnost.

Novice

Elektrarna v Ljubnem ob Savinji

Prijetno je izmenade vsakdo, ki v večernih urah vidi trg Ljubno v gorah Savinjski dolini. V vsaki hiši je elektrika. Prav tako tudi v gospodarskih poslopih. Mnoge žage so že na električni pogon. Zanimajo me je, kako da so v Ljubnem žede elektrifikacije tako napredni. Imel sem srečo, ker sem naletel baš na odbornika Električne zadruge v Ljubnem g. D., ki mi je dal precej zanimiva pojasnila.

Napredni posestniki, ki so uvideli pomen elektrike, so se združili v Električno

zadruge v Ljubnem ob Savinji, ki ji načeluje dr. Arh iz Ljubnega. Zadruga je tri četrt ure daleč od trga, kupila je za elektrarno potrebno zemljišče z jezom, ki ima 7 m padca. Obstojča ljubenska elektrarna daje luč celotni trgu in okoljskim vasom. Kupljeno zemljišče je veljalo nad 60.000 dinarjev.

Preteklo nedeljo je bil občni zbor Električne zadruge v Ljubnem, na katerem so sklenili izboljšati vse naprave in energijo povečati. V ta namen so odobrili proračun v znesku 400.000 din. -ig.

Podeželske ljudske univerze

Nedavno objavljena bilanca dela Ljudske univerze v Studenci pri Mariboru je ponovno dokazala, kako velikega kulturnega pomena je delo v teh ljudskih kulturnih domovih. Iz poročil, ki so jih ob priliki nedavno vršeno se občnega zbora podali razni društveni funkcionarji, je predvsem razveseljivo tudi dejstvo, da je delo Ljudske univerze izredno podpirala tudi občina Studenci z izdatno podporo, kar je nedvomno dokaz, da občinska uprava zna ceniti veliko kulturno poslanstvo, ki ga na svojem področju opravlja to ljudsko vseučilišče.

Kako pa je s tem drugod, na našem podeželju?

Iskajoča možnost nadaljnje v zvezi s svojim delom najpogostejše izobrazbe, tava naša kmetijska mladina po raznih podeželskih kulturnih društvih, ki pa v večini slučajev niso v stanju, nuditi članstvu tiste izobrazbe, ki jo ona najbolj potrebuje. Ne maram tu ogovarjati plodnosnega dela, ki ga s težavo vrše društva na podeželju, je pa v večini omejeno le na zabavo in telesno vzgojo. Tudi to je potrebno. Dejstvo pa, da naš podeželski človek od zapustitve šolskih klopi ni deležen tako prepotrebni poučnih predavanj, nam daje misliti. Tisoče je problemov, v katerih tava kmet in jim ne ve načina poglobitve vanje, mnogo je stvari, ki bi jih morala znati kmetijska gospodinja, še več pa je skritih želja po znanju in dušah mlade kmetijske generacije. Ker so razmere zaradi gospodarske

depressiona na podeželju tako mučne, da si celotne družine kljub volji niso v stanju naročiti miti tednike, ki bi jih tako vsaj deloma seznanjal z dogodki po širnem svetu in nudil poleg tega tudi skromne izobrazbe, ni mogoče misliti na to, da bi se narod izobraževal poton raznih gospodarskih in poučnih revij in časopisov ter iz njih zajemal pri vsakdanjem delu potrebno znanje.

Tu je treba najti pomoči s predavanji raznih strokovnjakov, ki bi naj našega preprostega človeka tudi v preprosti besedi nazorno seznanjali s potrebnim znanjem o kmetijstvu, poljedelstvu, živinoreji, zdravstvu itd. V dobi, ko je naša vas že toliko napredovala, da je tudi že elektrificirana, bi se tako predavanja podprepla s predvajanjem skiptičnih slik ali kulturnih filmov.

Razumljivo je, da je zamisel zvezana s stroški, ki pa bi jih naj krile občine iz svojih proračunskih sredstev, omejeje pa bi naj odobrene, vsakoletne podpore domačim kulturnim društvom, v kolikor te sploh obstajajo.

Tudi za podrobno izvedbo teh ljudskih predavanj naj bi v prvi vrsti, seveda s pomočjo domačih kulturnih društev, skrbeli občine, vršila pa bi se naj po možnosti vsaj štirikrat mesečno. Učinek takih predavanj bi bil brez dvoma velik. Njih sadovi pa bi pomagali k splošnemu napredku našega podeželja, ki stremi po lepši in boljši bodočnosti.

France Provošek.

TELEFON IN POŠTNA DOSTAVA V MAKOLAH

Če pride človek v prijazno vas Makole v Dravinjski dolini, se kar čudi, da tam ni telefona in poštne dostave. Od Poljčan do Makol je vsako leto mnogo letoviščarjev, posebno še sedaj, ko so makolski grad preuredili v letoviško poslopje, ki sprejema do 100 tuincev. Kraj in okolica sta lepa in vabljiva, ljudje so prijazni in pridni. Nimajo pa telefona in poštne dostave. Od Makol do Poljčan je dve uri hoda. Če se zgodi nesreča, ni mogoče hitro pridklicati pomoči. Popoldne od 15. ure je tudi poštni urad zaprt, da še znanke ne moreš dobiti, ker noben drugi ne prodajo poštne vrednotnic, dostava je silno potrebna, vsaj zkrat na teden. V interesu vsega prebivalstva je, da poštna uprava skupaj z občino še letos uredi telefon in poštno dostavitel-

o Poštna dostava v Št. Ilju. Svoj čas smo že opisali pomanjkljivost dostavljanja pošte pa se do danes za zboljšanje še nič ni storilo. Pošto dobivajo po enkrat, dvakrat ali tudi nobenkrat v tednu, ako je ne gredo sam iskat. Že poldrugo leto marjka en pismoša, ker je prejšnji upokojen. Ali je res nemogoče doseči od poštnega vodstva enega pismoša.

o Po stopnicah je padla in si zlomila levo roko 50-letna posest. Jozeja Baumgartner iz Pesnice.

o Voli so ga pohodili. Poljskega dedavca Gregia Rudolfa so na Breznem vrhu pri Remšniku pohodili voli, da leži s težkimi poškodbami na trebuhu in glavi v bolnišnici. Vozil je voz stelje in padel pod voľe.

o Mož in žena skupno na mrtvaškem odru. V Laškem je 3. maja umrla Jera Klinar. Dan kasneje pa je sledil v onostranstvo tudi njen mož Andrej, tako da sedaj oba zakonca počivata na skupnem mrtvaškem odru.

o Podružnica SPD v Dravogradu priredi 18. maja skupni propagandni izlet na Kosenjak pri Dravogradu, radi razmotrivanja terena, kjer se bo zgradila planinska koča. V slučaju slabega vremena se izlet preloži na 29. maja.

o Krvav dogodek med plesom. Po cerkvenem prošenju pri Sv. Juriju v Slov. goricah je 23 letni Vinko S. po strani gledal mladega Karla Knupleža, ki je plesal z lepim dekletom. Nenadoma je S. med plesom pristopil k paru in zabodel Knupleža v levo stran hrbta.

o S predstavniki nemške avtomobilske industrije so se sestali zagrebški novinarji ob priliki otvoritve XVI. mednarodne razstave avtomobilov v okviru zagrebškega velesajma. Obojestransko so govorniki poudarjali velik pomen rastoče motorizacije Jugoslavije.

o 10 letni tihotapec petroleja in sladkorja. Na meji pri Vel. Boču nad Selnicu ob Dravi je graničar prijel 10-letnega Franca R., ki so ga večkrat videli, da je skrivaj hodil v Nemčijo. Deček je pripovedoval, da ga pošilja neki trgovec stal-

Bodi lepa!
Uporabljaljaj
ELIDA MILA
Za žene, ki imajo rade norovni vonj pri milu.
ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG

no preko meje v Nemčijo, kjer mu mora kupiti petroleja in sladkor. Tja pa nosi tobak in razna živila za trgovčeve odjemalce onstran meje. Uvedena je preiskava, ker trgovec vse taji.

o Ponoverba v trgovini. Gostilničar in mesar Ivan Kores iz Pušave pri Sv. Lovrencu na Pohorju je prijavi žandarmeriji, da je ob pril. inventure v svoji trgovini v Zg. Kapli ugotovil, da mu je od jeseni do sedaj zmanjkalo za 16.500 dinarjev raznega blaga. Njegov 25-letni poslovodja J. P. je priznal primanjkljaj 13.000 dinarjev.

o Umrljivosti za jetiko v Sloveniji v upadanju. Statistični podatki OUZD v Ljubljani kažejo, da umrljivosti za jetiko v Sloveniji pada. Zdravstvene prilike se izboljšujejo. Dočim je bilo leta 1933, med zavarovanci OUZD še 1119 letičnih bolnikov, je zadnja leta ta številka znatno manjša.

o Pod vlak je skočil in ostal živ. Blizu Rateč na Gorenjskem je skočil pod vlak 25-letni posestniški sin Franc Rihter, hoteč napraviti samomor. Lokomotiva je obupanca odbila, tako da je dobil le hude poškodbe. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico.

o 14 let na bolniški postelji. V četrtek je smrt rešila trpljenja 54-letno posestnikovo ženo Marijo Fakinovo iz Dol. Pokojnica je bila 14 let priklenjena na bolniško posteljo, kjer je vsa leta skoraj ne-gibna ležala.

o Najprej se je obesil, potem vrzel pod vlak. 26. letni mesarski pomočnik Alojz Kravanja iz Kostanjevice je bil že več dni globoko potrt. Imel je dekleta na Gorenjskem, v katerega je bil nesrečno zaljubljen. Nedavno se je obesil, pa so ga še v zadnjem trenutku rešili. Zato je odšel na železniško progno pri Rajhenburgu, kjer je skočil pod vlak, ki je mladeniča razmesaril. Bil je na mestu mrtve.

o Tatvina nakita iz 17. stoletja. Neznani vlomilec je ukradel Hermini Ančikovi v Ribnici dragocen nakit iz 17. stoletja. Škoda znaša nad 15.000 din.

Čelja

o Legija koroških in Zveza Matstrovih borec v Celju vabila svoje člane k proslavi 20 letnice smrti junaka Malgaja. Proslava bo 7. ob 8. na njegovem grobu v Sv. Juriju pri Celju. Zbirališče pred šolo.

o Kocbekov dom na Korosicel in Frischauf dom na Okrožlju bosta v mesecu maju odprta in zaslejo oskrbovana samo ob sobotah in nedeljah, od Binkošti naprej pa stalno. O Binkoštih se prične sezonska oskrba Aleksandrovega doma v Logarski dolini. Stalno oskrbovana Piskernikovo svetlišče v Logarski dolini, Mozirska koča na Golteh in Celjska koča.

o Mladinski koncert Celjskega kulturnega tedna bo jutri popoldne pri znanih cenah.

o Vlom v hotel Skoberne. V noči od četrta na petek je bilo vlomljeno v shrambo hotela Skoberne. Tat je odnesel dve gnjati v vrednosti 300 dinarjev.

o Vojaki so našli kolo. V Zadobrovi pri Skofji vasi so našli vojaki ukradeno kolo, ki nosi evid. št. 2.8333-10. Lastnik ga dobi pri celjski policiji.

o Umrlja je v javni bolnici 35 letna žena dinarja Antonija Stanovšek iz Gabrovnika pri Konjicah.

o Nesreča. 21 letna služkinja Iršič Angela iz Vitanja je padla s koleasa in si zlomila nogo.

o Obvezno streljanje za člane od 18 leta dalje bo priredilo Sokolsko društvo Celje-Matica jutri ob 14. na strelišču v Pecovniku.

c. Roparski napad na Frankolovem pred sodiščem. Danes se je vršila glavna razprava proti roparskima napadalcem 26 letnemu čevljarju Franju Košcu iz Loke pri Frankolovem. V januarju sta vlomila v pisarno oddelka finančne kontrole v Vojniku. 3. februarja ob pol 3. zjutraj pa sta izvršila roparski napad na gostilničarja Karla Zirovnika in njegovo ženo v Loki pri Frankolovem. Naš list je o tem takrat obširno poročal. Obojerna sta bila Franc Košec na 7 let in 6 mesecev roblje, Rudolf Košec pa na 6 let in 4 mesece roblje. Zagovornik dr. Baudek je prijavil revizijo in priziv.

Ptuj

o Dograben je novi most čez Poiskavo v Trzcu pri Sv. Vidu. Nevidni in nepotrebni ovinek v Trzcu, je močno motil promet. Ker je stari most že doslužil, so se lani merodajni odločili izravnavati tukaj banovinsko cesto in zgraditi nov most. Ta načrt je sedaj že izpolnjen. Pred kratkim je bil prepuščen brez posebnih svečanosti v promet novi betonski most, ki je stal pol milijona din. Široka nova cesta vodi naravnost skozi Trzce, Z novim mostom je dobil Trzec tudi elektriko.

o Zaprisega novih odbornikov v mestnem svetu. V četrtek zvečer je bila seja mestnega sveta. Zaprisego so položili ti novi svetniki: gg. okrajni šolski nadzornik Zuzila Rafael, ravnatelj gimnazije Alžb. Fran, trgovski stručnik Hlabjanč Franjo; bančni uradnik Prapor Franc in mizar Sirec Albert. Gostilničar Ernest Ferdo in pos. Sima Karel niso sprejeli imenovanja.

o Prstaneč si je odsekal Jelen Ivan 32-letni vintar iz Ložine pri Podlehniku. Sekal je smreke.

o Stavka čevljarških pomočnikov v Kragujevcu. Veliko zanimanje je povzročila stavka kragujevskih čevljarških pomočnikov, ki se borijo za kolektivno pogodbo. Čevljarški pomočniki zahtevajo tudi 15% povišanje mezd. Zanimivo je, da so mali čevljarški mojstri pristali na te zahteve, branilo se je večje trdvice.

o Otvoritev avtomatske telefonske centrale v Splitu. Danes je bila v Splitu svečano otvorjena nova avtomatska telefonska centrala, ki bo za ta del Primorja velikega pomena.

o Slabi izgledi za tobak. Zaradi dotrajne suše so v Hercegovini pričeli s sajenjem tobaka v zelo neugodnih prilikah. Posestniki se boje, da se letos zasije ne bo tako obneslo, kakor lani.

o Zaradi praznovanja v četrtek ne delajo. V vasi Gornji Brantčiči v takovskem okraju ljudje verujejo, da jih je Bog kaznoval s tem, da jim vsako leto vse pobije. Tako pravi že stara legenda, ki je vsem dobro v spominu. Zato so vsi kmetje te vasi odločili, da ob četrtskih splohi ne bodo delali, češ, da jim bo potem Bog s točo prizanesel.

»Ali želi gospod, da mu danes nabrušimo nekaj nožev?«

Maribor

Seja mestnega sveta

Sinoči je bila v mestni posvetovalnici seja mariborskega mestnega sveta, za katero je vladalo v javnosti veliko zanimanje. Toda seja je trajala komaj nekaj nad pol ure, narkar je sledila tajna seja, ki je bil baje precej burna. Na tajni seji so odločali o zelo važnih zadevah.

Župan dr. Juvan je uvodoma pozdravil okrajnega načelnika dr. Šiško in ex praesidio poročal, da bo v kratkem občini zbor Mestne hranilnice. Posebna komisija, v kateri so podžupan Žebot in mestna svetnika Loos, Roglič in ravnatelj mestnega knjigovodstva Barle, bo pregledala bilanco.

Nato so poročali načelniki posameznih odsekov. Zadeve prvega odseka so se obravnavale v tajni seji. Za drugi odsek je odobril 11 prošelj za ubožne podpore.

Poročilo III. odseka m. s. Stabeja je razpravljalo o regulacijskem načrtu za Tržaško cesto. Ta se po želji banovine nekoliko spremeni zaradi novih bolniških paviljonov. Mestni svet je odklonil prošnjo pravoslavne cerkvene občine za posekanje drevov na Jugoslovanskem trgu, kjer grade novo pravoslavno cerkev. Regulacijski načrt zahteva, da bodo ozadje tega trga krasila drevesa, ker bo na Trgu svobode stal krajev spomenik.

Sktenjeno je, da se bo med Jugoslovanskim trgov in Prešernovo ulico gradila nova ulica, ker je to predvideval že predvojni regulacijski načrt.

Za finančni odsek je poročal ravnatelj Hrastelj. Poslovanje mestne blagajne sva dvakrat pregledala mestna svetnika Požarnik in dr. Kovačec ter ugotovila red. Po sklepu mestnega sveta razpolažs s proračunsko rezervno v znesku 50.000 dinarjev mestni župan. Sle-

dila je razprava o razdelitvi podpor raznim kulturnim in gospodarskim društvom v Mariboru. Zedinili so se, da naj to delo opravi upravni odbor. Svetnik inž. Jelenc je predlagal, naj se dodeli podpora tudi SPD v Mariboru, svetnik Šojč pa je prosil subvencije za Slov. obrtno društvo v Mariboru.

Zelo zanimivo je bilo poročilo glede posojila za zadrugo mestnih uslužbenec. Ta namerava zgraditi več stanovanjskih hišic. Mestni svet je pristal na najete dvomilijonskega posojila pri Borzi dela s pridržkom, da z gotovino razpolažs mestna občina. Del te bi dobila zadruga, ostalo pa bi občina uporabila za gradnjo velike stanovanjske hiše za svoje uslužbence.

Debata se je razvila ob vprašanju gradnje palače Vzajemne zavarovalnice na Glavnem trgu. Nekateri mestni svetniki so zahtevali, da se ta gradnja ne zavlačuje v nedogled. Regulacija Glavnega trga se bo izvršila istočasno z gradnjo omenjene palače. Stroški so preračunani na 600.000 dinarjev. Nova palača

Pomlad in cvetje v parku

Odkar so jutra toplejša, ožive steeze v parku že ob petih. Djaki in dijakinje se posamič in v skupinah pripravljajo na konec šolskega leta. Proti sedmi uri umerjeno prikorakajo prvi upokojenci, ki so namenjeni na Kalvarijo. To je sprehod, ki se je nanj navadilo več desetih večinskih upokojencev in ga nobeno jutro ne izpuste. Ko pričnejo djaki zapuščati park — baš, ko morajo v šolo, jih je zajelo pomladno razpoloženje in so precej po parih — se približujejo v park prvi beli vozički. In ves dan je park poln vozičkov in mlade

pa bo veljala okoli 6 milijonov dinarjev. Z gradnjo bodo baje kmalu pričeli.

Mestni svet je odobril zamenjavo starega skladišča ob Einspielerjevi ulici za 8000 kv. m veliko zemljišče v isti ulici, ki je last industrialca Franza.

Daljša debata se je razvila ob vprašanju mariborskih parkov. Za vzdrževanje teh parkov prosi Mestno oledševalno društvo za povijanje subvencije za din 100.000, kar bo mestna občina storila, ko bo proučila še nekatere zadeve. Mestni svetnik Aljaščič je zahteval, da gradbeni urad čimprej uredi park ob Komenškega ulici. Za ta park naj se zanima tudi mestna policija, ker je tudi tam potrebna varstvena kontrola.

Mestni svet je nato sklenil, da se hiše, ko dobe priključitev na vodovod in kanal, oproste 6 let plačevanja vodarine in kanalizacije. Pristojbina za stolnice na Glavnem trgu se zniža na 1.50 din za kv. m.

Za V. odsek je poročal m. sv. Žebot. Oddane so bile nove koncesije za obrt in gostilne. Je prošnja Frančiške Kosič za gostilno pri Delavski pekarni se odkloni. Za Mestna podjetja je poročal ravnatelj Stabeja, na kar je sledila tajna seja. Pri mestni upravi se nastavitva dr. Alojž Zorko in dnevnika Josip Končič.

matere razpravljajo o svojih malčkih. Trije, štirje vozički se zaključijo na stezi in ni konca medsebojnega občudovanja, odgrinjanja in ljubkovanja.

Park je ves v cvetju in zelenju, stari ljudje iščejo v njem miru, mladi se nemirno izpostavljajo nevarnostim pomladnih sapic. Tudi zvečer izdrže najbolj izdržni na stezah in klopeh. Posebno taki, ki želijo biti sami in si ne žele ljudi, ceste in luči. Ti pojejo slavo pomladi, toplim večerom in tako pametni in uvidevni stvari, kakor je mestni park.

m Podmladek Rdečega Križa na Šoli v Pobrežju priredi v nedeljo 7. ob 19. v dvorani Sokolskega doma pevski koncert. Čisti dobiček je namenjen za obdaritev revne dece.

m Mariborski gostilničarji v Zagrebu. V torek je priredilo tukajšnje Zdrženje gostilniških podjetij izlet svojih članov v Zagreb, kjer so si ogledali zagrebški vselejsem in kulturno razstavo.

m Zopet eksportne cigarete. Po daljšem presledku je monopolska uprava zopet uvedla eksportne cigarete, Mariborska carinarnica jih prodaja samo potnikom, ki potujejo v tujino.

m Žensko društvo vabi članice na razvite praporov JS. Zbirališče v Narodnem domu pred 9. uro. Čim več narodnih noš!

Madrace živez vožke, otomane kupite najceneje pri **OBNOVA**, F. NOVAK, Jurčičeva ulica 6

m Sokolstvo pri razviltju zastav Jadranske straže. Zbiranje članstva ob 9. uri v Narodnem domu v krojih in v civilni z znakom. Iz Narodnega doma odkorakamo s prapori na Glavni trg, kjer je proslava, nato pa se udeležimo povorke, ki jo organizira Jadranska Straža. — Pričakujemo pomnoževstvo udeležbo tudi pri tej prireditvi. Odbor mariborskih sokolskih društev.

Vsak naročnik »Večernika«, ki je poravnal naročnino do 14 dni pred nezgodo, je zavarovan za

Moški!

za zdravje in e spolnih slabosti seksualne impotence, za spolno slabost ter za okrepitev funkcij spolnih žlez poskusite hormonske neškodljive

„HORMO-SEKS“ pilule Ubojavajo se v vseh lekarnah, 30 pilul din 34.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul din 560.—. Zahtevajo je originalne »Hormo-Seks« pilule, ki so na skatici znanj opremljene z zaščitno znamkico. Po pošti razpošilja diskretno: LEKARNA BAHUVEČ, LJUBLJANA. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg št. 3. Ugl. reg. S. br. 1990-35

m Akademski pevski zbor pride gostovat 13. t. m. v Maribor s sporedom slovenskih narodnih in umetnih pesmi. m Društvo Sola in dom priredi v sredo 10. ob 20. v dvorani kina Apolo na Sionskovecemu trgu predavanje g. Kontlerja, šol upravitelja v Studencih o temi: »Vrtmar - rejec - vzgojitelj«.

* Društvo »Nanos« se udeležiti razvija praporov JS. Zbirališče v nedeljo ob 9. uri v Sodni ul. 9. Udeležba obvezna! — Odbor.

* Pavešič Kamnica. Vsako nedeljo in praznik odjoki na raznju. Ocvrti piščanci prima vino in pivo.

* Sokol I. priredi jutri veliko tombolo, združeno z veselico v Koseskega ulici. Začetek ob 14. uri. Uprava.

* Jadranska straža brosi, da se naše narodne dame udeležijo jutrišnjega slovesnega razviltja zastave Jadranske straže na Glavnem trgu in potem povorke v naših lepih pestrnih nošah. Vabljeni so vsa

* Kolodvorska brivnica odprta tudi ob nedeljah in praznikih do 14. ure.

* Pri jutrnji šolski maši na Glavnem trgu, katero bo daroval stolni dekan dr. Franc Cukala, poje železničarsko pevsko društvo »Drava«.

* Restavracija Mariborski otok otvarja jutri v nedeljo, 7. t. m., letošnje sezono. Kopalci in prijatelji otoka, za vas je poskrbljeno z vsem, kar vam srce poželi. Prvovrstna kuhinja, dobra pijača, točna potrežba in solidne cene. Za obilen obisk se priporoča restavracija Majcen.

* Gostilna Balkan. Novo preurejeni gostilniški prostori, krasen vrt brez prahu. Vsako nedeljo koncert, prvovrstna vina, izborna kuhinja, Tschelgij pivo. — Sprejem abonentov.

* Opozorilo prebivalstvu. Vsako nedeljo posluje pod okriljem društva »Sola in dome« v knjižnici Pedagoške centrale Koroščeva ul. (Državno učiteljišče) ob 10. do 12. ure dopolne vzgojna svetovalnica, ki tudi po strokovniški pomoči pri onih otrocih, kojih vzgoja je iz kakršnega koli vzroka težavna. — Društvo »Sola in dome« v Mariboru.

Nočna lekarniška služba: lekarna pri Zamorcu, Gosposka ul. 12; tel. 28-12; lekarna pri Angelu varju, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* Grajski film. Petek Pola Negri v prekrasnem filmu »Greh mladosti«, film posvečen materam.

* Espianado kino. Do vključno srede film »Monika« v glavni vlogi Marija Andergart Svetitslav Petrovič.

* Unlon kino. Do vključno toorka »Volkovi spijonažer«, spijonažni film. J. Berry v glavni vlogi.

* Zvočni Kino Pobrežje. 6. in 7. maja prekrasni film »Otroški zdravnik dr. Engel«.

Mariborsko gledališče

Sobota, 6. maja, ob 20. uri: »Potopljeni svete. Red A.

Nedelja ob 20.: »Dijak prosjak«. Zluzane cene.

Ponedeljek: Zaprt.

Torek ob 20. uri: »Prodana nevesta«.

Gostovanje g. J. Krizaja.

Lep zaključek Gostilničarske šole

Včeraj popoldne je bil v Trgovski akademiji zaključek 15. šolskega leta Gostilničarske šole v Mariboru, ki jo vzdržuje tukajšnje Zdrženje gostilniških podjetij. Svečanega zaključka so se udeležili zastopnik Zdrženja predsednik g. Klešič, zastopnik Tujskoprometne zveze g. Weis, zastopnik žbornice za TOI g. Šerec, zastop. mestne občine dr. Senkovič in člani prof. zbora. Zbrane gojence vseh treh letnikov in goste je pozdravil ravnatelj Trgovske akademije in Gostilničarske šole g. Modič, ki je v kratkih besedah orisal pomen gostilničarske šole in razmotrival o doseženih uspehih, ki so zadovoljivi. Od 37 gojencev je šolo izdelalo 28. Nato je g. ravnatelj razdelil spričevala in vsakemu gojencu posebej položil nekaj očetovskih nasvetov na srce. Najboljši dijak šole je Aleksander Škerlavnik. Ta je dobil v priznanje nagrado Zdrženja gostilničarskih podjetij knjigo »Serviranje«.

Drzen vlom v trgovino

Preteklo noč je bilo vloženo v trgovino Ivane Lakenr v Jerovškovi ulici 91 (prej Magdalenska ulica). Vlomilci so poskušali prekopati zid in na ta način priti v trgovino, kar pa se jim ni posrečilo. Zato so vdrli skozi podstrešno okno in se spizalili v dvornico. Od tam so v vložili v trgovino ter odnesli mnogo ženskega svilenega perila, nogavice, zalogo cigaret in tobačnih izdelkov ter nekaj jespitv. Škoda znaša okoli 10.000 din. Zanimivo je, da je bilo v zadnjem času več vlomov v Mariboru in okolici, ki so bili izvršeni na enak način kakor zadnji. Zato sodijo, da je na delu ista vlomniška toipa. Polcija je mrzlično na delu, da pojasni številne vleme. Pri tem ji dobro pomaga žandarmerija.

m Zdravniško dežurno službo za nujno zdravniško pomoč vrši v nedeljo 7. maja 1939 OUZD zdravnik dr. Zakrajšek Karol, Maribor, Gregorčičeva ul. št. 4 II.

m Šolska maša na Glavnem trgu. Jutri imajo vse mariborske šole mašo na Glavnem trgu. Zato običajna šolska maša odpade. m Nove in izbrisane obrtne pravice. Pretekli mesec je bilo pri obrtnem referentu mestne občine na novo izdanih 10 obrtnih pravic, izbrisanah pa 6.

Knjižne nagrade so dobili še Rosenfeld Angela, Simončič Ivan, Kosar Silva in Kreps Karl.

Po končani razdelitvi spričeval je spregovoril predsednik Zdrženja gosp. Klešič, ki je dal gojencem nekaj bodrilih nasvetov. Zahvalil se je za trud profesorskemu zboru in ravnatelju. Nato

so govorili g. Weis za Tujskoprometno zvezo, dr. Senkovič za mestno občino in najboljši dijak Gostilničarske šole Aleksander Škerlavnik v imenu vseh gojencev. S tem je bila svečanost zaključena.

m Umri je Franc Černoga, ševčarski pomočnik z Zrkovske c. 8; pogreb v nedeljo ob 15. uri.

m Jutri izlet na Remšnik — odhod ob 5.40. Prinesite knje!

m Poroke v Mariboru. Zadnje dni so se v mariborskih cerkvah poročili: Pruper Al., trgovec, in Ant. Grum, kuharica; Kaspar Frančišek, višji vez. dr. žel., in Lemat Marija, učiteljica; Rogrinec Frančišek, delavec, in Stuhlec, Ant., delavka; Kodrič Ant., kmetski sin, in Rihter Ana, kmetska hči; Črešnar Viktor, sped., in Karničnik Ana, posestnica; Vrbanek Ant., raznašalec peciva, in Rotman Marija, služkinja; oba v Studencih; Reich Anton, trg. pom., in Fakljež Jožefa, zaseb. uradnika.

m Nemški turisti v Mariboru. Danes dopoldne sta se pred hotelom »Orel« ustavila dva velika avlokarca z 48 nemškimi turisti iz Dresdene. Nemci so sedaj na petdnevnem potovanju po Jugoslaviji. Ogledali si bodo zanimivosti Maribora in okolice ter nato preko Celja in Zagreba odpotovali v Bosno, Hercegovino, Srbijo in Dalmacijo.

m Tavčarjevo stavbišče prodano. Te dni je Pokojinski zavod kupil znani Tavčarjev kompleks v Kopački ulici, kjer so nameravali zgraditi mestno tržnico. Novi lastnik bo na tem mestu zgradil veliko stanovanjsko hišo.

din
10.000

Prekmurje

Stanovska manifestacija trgovstva

V soboto, dne 29. aprila je bila v dvorani Sokolskega doma v Soboti XVIII. redna glavna skupščina Združbe trg. za sr. Mursko Soboto. Izredno veliko udeležbe članstva, njegove popolne soglasnosti pri vseh važnejših sklepih in važnosti obravnavanih vprašanj je bila skupščina pomembna manifestacija složnega in uspešnega dela prekmurskega trgovstva. Skupščini so prisostvovali zastopnik Zveze trgovcev iz Ljubljane tajnik g. dr. Ivko Pustišek, zastopnik Zbornice za TOI svetnik g. Jože Hrstelj, podnačelnik g. Vrtovec, soboški župan g. Ferd. Harner, predsednik Zdruga obrtnikov g. Ludež, zastopnika Zdruga trgovcev v Lendavi gg. Novak in Šzep in zastopnik Zdruga trgovcev iz Ljutomeru g. Puconja. Nekaj časa je prisostvovali tudi narodni poslance g. Fr. Bajlec. Skupščino je vodil predsednik uprave g. Franc Čeh. Poročali so gg. Franc Čeh (predsednik), D. Vebli (tajniško in blagajniško poročilo), Bac (za nadzorni odbor). Vsa poročila so bila sprejeta soglasno. Ravno tako tudi proračun za leto 1939. Soglasno je bila sprejeta tudi razrešnica s pohvalo upravi, ki jo je predlagal nadzorni odbor. Posebne predloge za volitve ni bilo ter je bil soglasno izvoljen prejšnji odbor z g. Francem Čehom na čelu. Namesto gg. Ludvika Šifnarja in Gustava Diettricha iz Sobote sta postala člana uprave gg. Karel Šifnar iz Sobote in Janez Rein iz Tišine. Dva predloga sta bila dana samo za sekciski odbor trg. s perut. in jajci. Zmagal je stari odbor z g. Ratnikom Emerikom proti novemu z g. Čiričem na čelu (8:3).

Iz vzorno podanih poročil je razvidno, da je imel odbor 8 plenarnih sej. Glavni predmet razprav: krošnjarstvo, šušmarstvo, veleblagovnice, davčne prijave in pritožbe. Izvršena je bila intervencija za otvoritev proge Davidhazo—Kotormany in poslano zastopstvo na vsetrgovski kongres junija 1938. Posebno živahno delo je bilo izvršeno v zvezi od predpripravami za »Prekmurski tedne«. Pristopilo je 26 novih članov, odložilo članstvo 30. Zdruga šteje 393 članov. Vajencev je priloženih 10, 4 so položili pomočniški izpit, skupno je 22 vajencev in 4 vajenke. Pomožnega osebja je 79, prijav je bilo 32, odjav 33. Legitimiranih nakupovalcev je 33. Sadna sekcija je izvolila 64 vagonov jabolk (lani 57). Blagajna je imela 178.160 din dohodkov in 92.225 din izdatkov. Prihodek znaša torej 85.935 din. Skupno se je premoženje povečalo od 222.814 na 313.007 din. Proračun za leto 1939. predvideva 118.680 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Anuiteta posojila Pokojniskega zavoda znaša 36.000. Posojilo, namenjeno gradnji Trgovskega doma znaša 300.000 din (obresti 8% naprej odtegnjene, realizacija posojila bo stala 16.460 din, odplačevalo se bo 13 let). Uvedene so bile posebne pristojbine, ki naj bi pomagale predvsem kriti izredne iz-

datke v zvezi z izdatki za Trgovski dom. Za prijavo novih obrtov plačajo trgovci male obrti 1000 din; za stroke, kjer je potrebno dokaz usposobljenosti v mestu 3000 din, na deželi 2000; za podružnice je potrebno plačati 1000 din; prijave obrti po § 19.4. obrt. zakona dohodek od 1000 din, za nadaljevanje obrti po vdovah 500 din. Uvedena je tudi izredna doklada k članarini v obliki 2% na davčno osnovo. Gradbeni odbor Trgovskega doma (predsednik Fr. Čeh) je imel 11 sej. V l. 1938 je bilo oddanih del za 665.000 din. Oddana bodo še elektroinštalaterska, plesarska in slikarska dela. Skupna znašajo ta dela 704.000 din, izplačanih je bilo 328.000 din. Prostovoljnih prispevkov članov in prijateljev je bilo v l. 1938. 35.250. Na zborovanju se je še posebno apeliralo na vse navzoče, naj še prostovoljno prispevajo za Trgovski dom. Takoj sta se odzvala gg. Trautman Aleks. in Singer (vsak 1000 din). Samostojni predlog g. Bagarja o odpravi nakupovalcev je bil odstopljen sekciji trgovcev s perutino v končno rešitev. Pomočniški zbor je na podlagi § 386/3 Zakona o obrtih predlagal popolno praznovanje nedelj in praznikov za trgovine v Soboti. Po živahni in

daljši debati (Domanjko, Trautman, Zver, Kardoš, Zókš, Benko) je bil sprejet predlog g. J. Benka, da se zaenkrat praznuje samo ob vseh praznikih, ob nedeljah pa po starem. Na skupščini so bile razdeljene akcije konzorcija »Trgovskega lista«, ki ga ima naročenega 110 članov.

Skupščino so pozdravili v daljših govorih gg. narodni poslanec Franc Bajlec, župan Harner, zbornični svetnik Jože Hrstelj, podnačelnik Vrtovec in v imenu Zveze tajnik dr. Ivko Pustišek. Dr. Pustišek je pozval vse, ki imajo kake ovire pri izmenjavi blaga z Nemčijo, naj to javijo Zdruga in Zvezi. Novi načrt o krošnjarih je v zasmeh trgovstvo in je v njem uzakojeno to, kar prej niso smeli vršiti. Pozval je navzoče, da naj se poslužijo ugodnosti izmenjave blaga s Francijo, in opozoril na posebne premije, ki so v ta namen uvedene. Otvoritev Trgovskega doma in »Prekmurskega tedna« se bo udeležilo okrog 1000 članov Zveze iz najrazličnejših krajev Slovenije.

Posebne naloge, ki jih ima združba v novi poslovni dobi, so zlasti dokončna ureditev Trgovskega doma, ureditev in priznanje dvorazredne trgov. šole, delo na izvedbi »Prekmurskega tedna«, kongres slov. trgovcev v Soboti 17.—18. junija ter še nešteto intervencij v korist članom poleg reševanja tekočih poslov.

Zborovanje Ciril-Methodove družbe

Podružnica Ciril-Methodove družbe v Soboti je imela v restavraciji Vučak v petek, 28. aprila, svoj občni zbor. Izvoljen je bil prejšnji odbor. Namesto odstopivšega g. Čeha sta bila izvoljena v odbor ga, Blanka Zobčeva in g. dr. Silvij Brandien. Občnemu zboru je predsedoval agilni predsednik podružnice g. Šol. upravitelj Franjo Gabrijelčič, ki že dolga leta požrtvovalno vodi to važno narodnoobrambno organizacijo. Iz poročil je bilo razvidno, da je CMD žrtvovala za Prekmurje in posebno za obsejna vasi precejšnje vsote. Statistiko o tem je že »Večernik« objavil. Soboska po-

družnica CMD se je zavzemala posebno za skupno delo vseh prekmurskih nacionalnih in prosvetnih organizacij. Ta želja se je uresničila z Meddruštvenim odborom. Zastopnik centralne na občnem zboru je bil g. Tomazič iz Maribora, ki je poročal o naporih in uspehih CMD, posebno o delu v obmejnih krajih in med našimi rojaki za mejami. Daljša debata je končala s sklepom, da se bo podružnica zavezala tudi za ustanovitev večje števila otroških vrtec. Soboska podružnica priredi na praznik sv. Cirila in Methoda kres.

Drobni prekmurski dogodki

Novice z gimnazije. 14. maja dopoldne ob 10. uri bo v gimnazijski telovadnici pevski koncert, ki ga priredi pevski zbor gimnazijskih učencev. S to priložnostjo je zvezan tudi rodiljski sestane k. Navzoči bodo vsi profesorji ter dobijo starši lahko ob tej priliki vsa potrebna pojasnila. — 28. maja pa bo telovadni nastop, ki bo tudi zvezan z rodiljskim sestankom.

Spomenik. Kot znano se je Meddruštveni odbor odločil za načrt spomenika prekmurskim književnikom, ki ga je izdelal soboški arhitekt g. Franc Novak ter mu delo poveril. Podrobi načrti in miniaturni model spomenika bodo te dni izdelani. Kamen za spomenik bo dobavi-

lo kamnoseško podjetje g. Močnika iz Sobote, kateremu je poverjena tudi izdelava spomenika. — V zvezi z akcijo za zbiranje prispevkov za spomenik so bile pred dnevi razposlane na mnoge prijatelje Prekmurja po Sloveniji in državi prošnje s položnicami. Meddruštveni odbor se bo obrnil tudi na dvorno pisarno, ministruvstvo gradb. ter banovino, da bi prispevali večje vsote in s tem omogočili pomembno nacionalno manifestacijo na slov. severu. Med soboškim meščanstvom ter tudi v podeželju bo izvedena široka akcija za zbiranje prispevkov. V ta namen so natiskani posebni bloki. Meddruštveni odbor računa na popolno odzivnost.

Srečanje

Ivan Potrč.

Boža se je vlegla kakor mrtva na divan in se zastrnela v prazno. Edina žarnica je obsevala ogromno ploščo s telefonskimi zvezami, drugače pa se je dvorana izgubljala v temi. Ogromno poslopje je tačas počivalo, samo ona je še bedela in čakala na polnoč. Še dve uri. Bila je zmučena. Zazrla se je v prazno in ni prav ničesar več premissljevala. Nekje je tekla električna ura ter počasi in z jekleno zaporednostjo premikala čas.

Zazvonilo je. Boža se je dvignila povsem mehkično in vzela slušalko.

»Oprostite, gospodična, tukaj... zvezite me z...«

Boža je slišala neznan moški glas — bil je prijazen — in zvezala. Nato je legla.

Prešel je dan; drugi večer jo je obisti uri znova klical znani glas. Vezala je z istimi številkami kakor včeraj. Tretji večer ga je Boža zvezala kakor po navadi, potlej pa je legla in ostala za trenutek s mislimi pri tem neznanem glasu, ki jo kliče skoraj ob istem času vsak večer. Prihodnji večer se je zavedla, da gleda na uro in čaka polenastje ure. Stresla je z glavo in prenehalo misliti na neznan moški glas. Ko jo je ob določnem času

znova klical, je bila povsem uradna z glasom, kakor še ni bila. Lahko je bila takšna, saj je bila utrujena. Prihodnji večer pa je na vse pozabila. Ko jo je neznanec poklical, mu je rekla, da je že v redu, da ve že na pamet vse številke, naj kar počaka.

»O, najlepša hvala, gospodična!« se je zahvalil neznan glas. »Vi ste pa zelo prijazni, lepo je to od vas.«

»Kaj pa hočem. Lahko sem prijazna že od dolgočasia in utrujenosti.«

»Verjamem, gospodična, da je nočno delo naporno za vas. Ali vso noč bediti?«

»Ne, pač pa do polnoč.«

»Potlej ste enaka reva kakor sem jaz.«

»Ne primerjajte se z mano!«

»Pravite, da je dolgočas. Po dolgočasiu bi se lahko primerjali.«

»Kaj ste vi pisarni?«

»Kako bi vam povedal? V pisarni in doma.«

»Blagor vam, jaz imam še pa celo pot do doma. Ah — lahko noč, oprostite!«

»Halo, halo...!«

Gospodična ni bilo več na telefonu, neznanec je ni mogel več doklicati. Zapel je telefon in moral je začeti s spremanjem.

24 ur pozneje je neznanec znova klical.

»Halo, gospodična, moment!«

»Prosim.«

»Zakaj ste pa sinoči tako znenada prekinitelj razgovor? Ali je prišel kdo inspirirat?«

»Ah, nihče.«

»Zakaj močite?«

Dolg molk.

»Vi pa imate radijski aparat v pisarni?«

»Kaj ga slišate?«

Gospodična ga je slišala, in povedala, da bi bila seveda strašno srečna, če bi smela imeti tak aparat v posloplju. Bilo bi vsekakor imenitno; polovico dolgočasia bi šlo po vodi. Ali neznanec onstran je bil iznajdljiv ter je potisnil slušalko povsem k zvočniku. Imenitno se je slišalo. Boža je bila dobre volje.

»Vi ste pa dober,« je rekla.

Tudi neznanec je bil vesel; odšel sta sleherni večer poslušala godbo.

»Zakaj si ne bi preganjala dolgočasia?«

je menil on, in ona se je povsem strinjala.

Same godbe seveda tudi nista mogla poslušati, morala sta se še kaj pogovoriti. Ona je menila o njem, da je mlad, da ima črne lase, on je bil isto prepričan o njej. Nekaj večerov za tem sta se domenila, da se dobita pred njeno pisarno. Ona je sicer nekaj nasprotovala, ali

Zjutraj

zlasti pa
zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu
kamnu

Lahkoatletski miting. Podmladek Aero-kluba na soboški gimnaziji, ki ga vodi g. prof. Šegula, je priredil v nedeljo lahkoatletski miting s I. popolno realno gimnazijo v Mariboru. Miting se je vršil na stadionu SK Mure ob 10. uri dopoldne. Organizacija mitinga je bila vzorna. Tekme so vodil savezna sodnika Trušil in Ferjan ter prof. Močan. Tekmovalci so posebno v nekaterih disciplinah pokazali prav dobre rezultate. Končni rezultat je bil 67:52 za Maribor. Miting je pokazal, da kljub nekaterim dobrim rezultatom med prekmurskim dištvom ni dovolj zanimanja za lahko atletiko. Med tekmovalci, ki so nastopili za Soboto, večina niso bili domačini ali pa so bili sinovi mestnih staršev. Pri prekm. dijakih, ki so večinoma sinovi kmetov ali obrtnikov ter morajo pogosto še staršem pomagati pri vsakdanjem delu, je to nezanimanje razumljivo. Vendar pa take prireditve kot je bila nedeljska, zanimajo za sport povečujejo ter bi moglo koristno delovati pri pobujanju alkoholizma med mladino. Mladina se je za miting močno zanimala. Nekaj značilnejših rezultatov: tek 100 m Mlakar 11.6 (Maribor), tretji Kolarič 11.8 (Sobota); kroglja Kranjčič (M) 13.10; skok v višino Kolarič 1.68 (S); daljina 6.15 m Bačnik (M); kopje Ferencak (S) 48.63; švedska stafeta 2:17.5 Šmidacker, Kolarič, Košir, Ferencak.

Stanovanja ob »Prekm. tednu«. Vodstvo »Prekm. tedna« in soboške občine se obraca na soboške stanodajalce, da odstopijo za časa »Prekm. tedna« vse razpoložljive prostore na razpolago ljudem, ki se bodo v teh dneh pripeljali v Soboto. Za oddajo stanovanj dobe primerno odškodnino.

Miško Kranjec je imel v sredo, 3. maja, predavanje o slovenski književnosti. Predaval je slavistom ljubljanske univerze.

ni se bala zase, saj je bila poštena. Srečanje je bilo vsekakor zanimivo. On jo je pospremil domov; tudi naslednje noči. Neko noč pa mu je ona rekla, naj je več ne spremlja. On ji tega ni mogel verjeti. Pa so bile vendarle važne stvari, ki so jima križale poti. Neznanec jo je prošil, da gre z njim do parka. Šla je. Nič takega ni bilo to. Zakaj bi ne šla? Ze zaradi slovesa. On je zvedel, da ima fanta, da se bo poročila z njim, čeravno... In tu — v tem malem mestu jo vsakdo pozna. Ne more in ne more! Naj ji oprost!

Neznanec je močkal. Mislil je nase, saj je bilo nekoč isto z njim; vendar je bil on možki in ji tega ni pripovedoval. Tokrat so spodaj v parku zapeeli fantje:

»Na me pa nikar ne pozabi, čeravno drug fantič tvoj bo...«

Boža se je zazrla v neznančeve oči, se ga oklenila, položila glavo na njegove prsi in zahtela.

Ko sta se ločila, nista nič govornja, kaj bo z njima.

Prihodnji dan pa ji je neznanec telefonski čez dan. Oprostil naj, mora iti iz kraja, prav nemudoma. Slišal je še neki glas, kakor da ne more verjeti, ali potem je bila slušalka že odložena. Ona je za trenutek obstala z delom, in tudi on... Potlej je pa šlo življenje znova svojo pot.

Naša vas

Slovensko kmetско zadrúžništvo

Ko so se pred približno 70 leti osnovala na pobudo dr. Josipa Vošnjaka prve slovenske posojilnice, kot zadrúge, tedaj brez dvoma ni nihče mislil, kako velika bodočnost se čaka zadrúžništvo. Započetno delo dr. Josipa Vošnjaka, ki radi pomankljiva sposobnih ljudi ni moglo n. predovati, je dobilo v osebi njegovega brata Mihe Vošnjaka organizatorja, ki je dvignil slovensko zadrúžništvo. Res, da je njegovo delovanje v zadrúžništvu izviralo predvsem iz narodnih razlogov, ni mogoče njegovega dela podcenjevati. Resnica je, da je Miha Vošnjak postavil temelje slovenskemu zadrúžništvu, in zato nosi upravičeno pridevek: oče slovenskega zadrúžništva.

Dr. Krekovo socialno in zadrúžno delovanje predvsem potrjuje težnje bratov Josipa in Mihe Vošnjaka. Razlika med bratom Vošnjakom in dr. Krekom je le v socialnosti, pri dr. Kreku je namreč prevladoval socialni značaj, pri bratih Vošnjakih pa narodnostni.

Izrazito kmetjski zadrug vse do početka tega stoletja med slovenskimi kmeti ni bilo. Kreditne zadrúge, ki so se pričele ustanjavljati začetkom našega stoletja na podeželju, so prve zadrúge, ki imajo kmetjski značaj. Vendar niti te zadrúge niso za dvig gospodarske izobrazbe in proizvodnje slovenskega kmeta veliko strole, ker so imele predvsem denarni značaj. Zasluge našega krediteznega zadrúžništva za osamosvojitve kmetov od vsakih oderuhov so velike: na drugi strani pa se ne da izpodbijati dejstva, da se ni moglo dvigniti iz svojega ozkostičnega stališča, čeprav je včasih doba nujno zahtevala!

Prvi začetki pravega kmetjskega zadrúžništva segajo okoli 40 let nazaj. Takrat so se pričele ustanjavljati prve mlekarke zadrúge, katere moremo imenovati pri nas kot prve zadrúge, ki so imele namen dvigniti gospodarsko proizvodnjo kmeta in s tem vzporedno tudi njegovih dohodkov. Mlekarjskim zadrúgam so sledile: vinarske in sadijske zadrúge, živinorejske, pašniške, kmetjsko strojne in zadrúge za zavarovanje živine.

Kakšno je trenutno stanje slovenskega kmetjskega zadrúžništva, je težko reči. Kajti številke ne povedo še vsega; z njimi se zadovoljujejo le suboparni statistiki, katerih glavna skrb so številke. Kako pa dejansko uspeva zadrúžništvo, zlasti kmetjsko, se veliko ne zmejnjo. Prav radi tega bo moj naslednji pregled kmetjskega zadrúžništva, ki ni zgolj pregled, pokazal malo drugačno sliko, kot pa razne statistike.

Ne, ne smemo pozabiti dejstva, da je slovensko kmetjsko zadrúžništvo preživ-

ljalo in še tudi danes preživlja gospodarsko krizo. Prav tako tudi ne smemo pozabiti, da je bilo kmetjsko zadrúžništvo mnogokrat raznim političnim agitatorjem le orodje za dosego njihovih sebičnih ciljev. Ta velika napaka slovenskega kmetjskega zadrúžništva še do danes ni popolnoma odpravljena in se še najdejo v raznih kmetjskih zadrúgah ljudje, katerih glavna skrb in delovanje je politika, toda ne taka, ki bi koristila zadrúžništvu, ampak ravno nasprotno. To dvoje dejstvo naj spremilja ob pregledu našega kmetjskega zadrúžništva, ki ga v naslednjem podajam.

Skupno število kmetjskih zadrug brez kreditnih ter nabavnih in prodajnih, ki se na podeželju ne morejo razviti, znaša okrog 260. Od teh je največ živinorejskih in pašniških, ki so največ združene v enotne zadrúge. Njihova glavna naloga je dvigniti živinorejo, jo selektirati in oskrbeti članom dobre pašnike. Največ jih je v tem svojstvu združenih na Gorenjskem. Pogoji za njihov napredek niso baš ugodni. Boriti se morajo čestokrat z največjimi težavami in le idealizmi kmetov se morajo zahvaliti za svojo obstoj.

Mlekarjske zadrúge, ki so tudi številne, so gospodarsko v pretežni večini še naj-

trdnejše in svojo nalogo izvršujejo v korist svojega članstva.

Kmetijsko strojne zadrúge so vedno še vse premalo razširjene. Koliko se primanjkuje na našem podeželju kmetijskih strojev, katere se edino da nabaviti zadrúžnim potom. Radi slabega gospodarskega stanja kmetjskega ljudstva ne morejo napredovati in se dvigniti na višino, ki bi si jo morali želiti.

Vinarske in sadijske zadrúge, katerih je okrog 20, še vedno ne morejo vršiti svojega namena. Članstvu manjka še potrebne vzgoje. Zadrúgam pa denarnih sredstev, ki jih samo kmetjsko ljudstvo za enkrat ne more zbrati. Iz teh razlogov mnoge bolj životarijo, kot pa delujejo za dvig svojega članstva.

Zadrug za zavarovanje živine, ki so našemu kmetu zelo potrebne, je še jako malo, vendar obstoječe zadovoljivo delujejo in prav lepo napredujejo.

Je to kratek pregled našega kmetjskega zadrúžništva, kot že povedano, brez števil, ki same na sebi ne povedo vsega. Slovenskemu kmetjskemu zadrúžništvu, je nujno potreba priskočiti na pomoč, če hočemo, da bo izpolnilo cilje, katere danes vsi njegovi prijatelji pričakujemo!

K viničarskemu vprašanju

Mnogo se je pisalo o viničarskem vprašanju. Kr. banska uprava in drugi mogoče res mislijo, da je samo viničarji krivi slabega stanja viničarjev in da je nujno spremeniti viničarski red, češ, da sedaj ni štiti dovolj viničarjev. Kateri zakon pa štiti viničarja? Vsak zakon je lahko dober, odvisno je le od tega, kako se izvaja.

Pred vojno ni bilo toliko viničarskih pritožb, pa tudi viničarji, mali ali veliki, se ni pritoževal kakor sedaj. Kajti tedaj je viničarji svoj vinski pridelek lahko za primerno ceno prodal. Če je prišel tu na svoj račun, je dal tudi viničarju potrebno, in oba sta bila zadovoljna. Viničarjska zemlja se od tedaj do danes ni spremenila, toda dohodne razmere so se spremenile najbolj v škodo viničarja, zlasti malega, katerih je največ. Ker je le-ta sedaj na slabšem, je jasno, da tudi viničarji trpijo na teh posledicah. Oba, viničarji in vinogradnik, sta sotrpina in oba je zadelo vinska kriza. Te krize pa ni kriv viničar, pa tudi ne viničarski red, ki se sedaj spreminja. S spremembo viničarskega reda, pa če se tudi spremenijo samo na dobro viničarjev, še krize ne bo konec. Ko bo prišel viničarji na svoj račun, verjemite, še le tedaj bo mogoče dovolj skrbeti za svojega viničarja, ker je to v njegovem in-

teresu, saj je dober viničar desna roka vinogradnika. Kdaj bodo pa prišle zaščite vinogradnika na vrsto, se vprašujejo viničarji, ko jim tudi preli pogin. Odpravite najprvo vzroke vinske krize, pa boste videli, da bo tudi viničarska kriza ponehala. V predvojnem času je veljalo merilo: en kg galice je stal 1 K, delo v vinogradu je bilo tudi plačano z 1 K, in vino se je tudi prodalo 1 K liter. Danes pa stane galice kg 7 din, delavec dobi 10-15 din, a vino se vnovič le po 4 din za liter. Če računamo krono za dinar, je dokazano, da je le vinogradnik na slabšem. Če viničarji pešajo in se opuščajo, je to znak, da tukaj nekaj ni v redu.

Dobro in vesten viničar bo našel vedno dobrega gospodarja. So pa slabi viničarji in tudi slabi vinogradniki. Slab viničar se bo mnogokrat selil in slab gospodar bo tudi večkrat menjal viničarja, ker je nezadovoljnost in nesporazum pri obeh na dnevnem redu. Slab viničar pa tudi z najboljšim gospodarjem ne bo zadovoljen in bo vedno reven zaradi goste selitve po pregovoru: goste službe, redke suknje.

Imam sam slučaj. Enega viničarja sem imel 6 let. Ker je zašel v slabo družbo in se pokvaril, sem ga oslovil. In gletel! Ta viničar ima v treh letih že pet viničarji, pa nikjer mu ni obstaka. Sam sem pa tudi imel smolo, da sem še le v tretjem vint-

čarjem zadovoljen, dva pa nista bila pridna. Moje in tudi drugih vinogradnikov načelo je: živi in živi pustiti! Če sem jaz z viničarjem zadovoljen, bo tudi on z menoj. Za dobre viničarje bomo vinogradniki vedno dovoljno skrbeli, čepravno je naše stanje od prej slabšeje.

Najbolj pomilovanja vredni in pomoči potrebni so mali vinogradniki. Poleg revne bajte, poseduje mali vinogradnik od 1 do 3 orale zemlje, ki jo pridno obdeluje, a preživeti dostojno se ne more. Mora skrbeti za hišo in jo vzdrževati, plačati zavarovalnino, davek in se obleči. Orodje, galice in druge potrebščine si tudi mora nabaviti. A, s čim? Pri svoji zemlji je toliko zaposlen, da le malo najde drugod zaslužka. Vino, ki ga pridelal, ne more prodati ali pa za slabo ceno. Torej nima dohodka za najnujnejše potrebščine — in vendar živi mora — ter se kljub temu, da je raztrgan in lačen, še trdno drži svoje grude, upajoč na boljše čase. Nasproti temu je viničar na boljšem. Viničarji in orodje vzdržuje gospodar. Viničarji torej ni skrbeti za streho, ne za davek in zavarovalnino — in tudi toča njemu vinograda ne pobije, in ima poleg tega še vedno zaslužek pri gospodarju in drugod. Če je vinogradnik z njim zadovoljen, mu še navzre obleke, da nagrado itd. Če viničar ni zadovoljen z gospodarjem, lahko si poišče boljsega. Kam pa naj gre ubogi mali vinogradnik? Če mu tudi dež skoli raztrgano streho pada na postelje, se seliti ne more, ker je vezan na svojo zemljo.

Torej tem malim vinogradnikom je treba zaščite, tam je pomagati, pa izdatno itakoj, ker te je zadelo sedanja gospodarska in vinska kriza najbolj.

Če bo tudi sprejet nov viničarski red, še viničarsko vprašanje vkljub temu ne bo rešeno. Ko bo mali in večji vinogradnik imel od svoje zemlje primeren dohodek, bo živel on in njegovi sotrudniki — viničarji. Ako pa dohodek ne bo, bo pa stanje vinogradnikov in viničarjev vedno slabše, — kljub vsem dobrim in slabim zakonom. Nezadovoljnost bo vedno večja in vse skupaj bo šlo po zlu.

Kakor imajo viničarji svojo organizacijo in plačajo letni prispevek 60 din, tako je vinogradnikom nujno nasvetovati, da se oprimejo svoje organizacije — Vinarskega društva — pri katerem je članarina komaj 20 din na leto (pri 1 oralu vinograda). Vinarsko društvo naj izdela kartoteko vseh vinogradnikov in viničarjev. Kdor bo iskal viničarja, se bo obrnil na svoje društvo po informacije ter slabega viničarja ne bo sprejel. Slab vinogradnik, ki nima srca za dobrega viničarja — pa tudi dobrega viničarja dobil ne bo. Obveljal bo pregovor: gliha vskup štrihla. Posledice bodo vidne. Slab vinogradnik bo brez dobrega viničarja in slab viničar bo brez strehe. Rešimo najprvo vinsko krizo, pa bo rešen vinogradnik in viničar!

L. Sagadin.

VÁCLAV PROKÚPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubezni)

Brezica, ti rasteš, ti boš zopet vzbrstela, jaz pa venem. Na otroka sem se veselil, zdaj pa imam že samo njo, edino, gleda z okna proti brezici — in hotel nehotel je zagledal tudi okna stane, vse se mu oglašajo v svoji osirostlosti, tudi okna stane so tako prazno odprta, in vrata tako raynodušno visijo na eni strani. Kmalu bi verjel, da pogleduje Vranka skozi odprto okno. Da nanje nastanja glavno in rezgata. Ali se mu ne zdi, da kliče Martina Rjavka s svojimi rezgatanjem? Povsod je sama praznosta kakor pusto pričevanje, da je bilo nekoč drugače.

In april gre, april gre in prva mavrica nad pokrajino.

Pogosto stoji Martin na pragu, pred njim je zemlja in polje in visoko pri oblakih trepeta škrlančkova pesem. Ali sliši Martin? Ne misli več na Marijino bledost, na njeno zavratno bolezen?

April ve samo za en zakon: kliti in rasti. Smešno! Ne verjamem temu, si misli Martin v grenkem klubovanju. Kako naj sejem, kako naj razmetim rast na poljih, če moja edina doma vena? Kako se naj veselim setve, če jo zalivam z

lastnimi solzami?

Stoji na pragu in gleda proti Sv. Ani. Ve, da bi moral iti ven, da bi si ogledal polje, toda obotavlja se, brani, in ko je končno vendarle šel, se je moral obrniti nazaj.

Vidi Marijo pa oknom, stoji tam mirna, molčeca, bela. Spremlja ga s smehljajem. Tako zvenijo zapotoški zvonovi, se mu je zazdelo, tudi njen smehljaj je tako močan, da mu zveni v duši prav tako praznično kakor dozvenjavajoči glas zvona, po katerem je ostalo le valovanje in vesenje v zraku.

Bilo je za dopoldanske malice, niti jutro ni bilo več, niti še poldne. Komaj zaznava veter veje od jugovzhodne strani, kjer se edino odpira zapotoška dolina. — Sonce ljubkuje zemljo, Martin vidi rabe, nečone črte valujočih polj, in niti zavedel se ni, da se zgiba in da boža prst, ne ve, da jo jemlje v roko in da z dljanjo okusa njen prijetni hlad. Pogledu mu je ozarilo sonce in Martin vidi vese svet modro, najbolj sinje se mu vidi prav to prgišče zemlje.

Brez volje stopa po stezi. Nenadoma ga prebudi rezgatanje konj nekje pri

19 Dobru, ki še zdaj stoji brez življenja.

Lachman tam vlačil. Lachman tam pravilja polje za zrno — on pa se samo potika po meljar brez Marije in konjev.

Lachman ga je sunkovito vrnil v resničnost.

Konjev nima. Mogoče mu je še huje, kakor če bi pogorel. Ogenj je nesreča, toda če nima konj, je več kakor hron. Kdo ga je ob nje pripravil? Koga more obtožiti? Sam je kriv in sam jih je ugonobil, tako je začel gospodariti. Toda olajšanja v tej trdoti proti samemu sebi ne najde. Kaj mu zdaj preostaja? Kupiti nove.

Toda s čim in kako? Pismonoša mu že dolgo prinaša sodnijske opomine. Kolikor se je mogel braniti, se je branil kakor mož. Toda kako se braniti vsenu temu in še boleznim? Prevažal je žito in prodal kje kakor zrno, toda niti s tem ni izplačal zdravnika in lekarne. Ali obžaluje? Ne, ne obžaluje, toda obžaluje ali ne — kako bo sejal, žel in odprtel, če nima kaj zapreči v voz. Moram zopet prijeti, si ukazuje sam pri sebi sredi pomladnih polj in računa v duhu, kako je zdaj z njim po vseh izgubah lanskega leta.

Za vse ne zadostuje sam. Vrne se k očetu. Mogoče bo svetoval, pomagal, saj nisem kriv.

Vse ga vabi, da bi stopil preje k Mariji. Toda to pot se obotavlja. Kako bi se ji mogel kazati vselega, preden mu oče

ne pokaže ceste?

Iz doline zopet zasliši rezgatanje Lachmanovih konj. Martin ne gre niti k Mariji niti k očetu, nekaj ga žene v prazen hlev, kjer sta stal njegovi kobili.

Tukaj je torej končno sam. Zapri je priprta okna, da bi ga ne motil niti glasček. Tako se je hotel obvarovati pred vsem, kar žalosti in muči njegovo glavo. Pogled mu je obvisel na preostali konjski opremlj. Zgrabil je za verige in tresnil z njimi po žlebu, kakor da bi hotel z njihovim zvenenjem pregnati od sebe vse zlo. Potem se je izteznil in poizkušal misliti na stvarnost, na golo, trdo resničnost brez okraskov. V žepu je našel svinčnik. Vstaj je in začel pisati številke na steno pod oknom, kjer je bilo najsvetleje.

Preračunaval je dolgove. Bilo jih je že visokost število! Spomnil se je tudi mi toste, ki jih mora napraviti preje, preden gre na polje. Misli tudi na nov par konj. Toda namesto številki si piše imena konj, ki si jih bo šele kupil, in nehotne piše zopet imeni Vranka in Rjavka. Takoj na to misli na žito, ki ga mora kupiti za setev, tako je vse prodal do zadnjega zrna. Potem se zopet vrne h konjem. Pa saj zanje nima niti litra ovsca. Tudi za setev ga nima. Zdi se mu, da je že na koncu visokega stolpca dolgov in v duhu dela črto.

(Nadaljevanje v sobotnedeljski številki)

Pravni svetovalec „Večernika“

V. Z. v. S. Pri Borzi dela se morate prijaviti takoj ali po vsaj 6 dni potem, ko ste izgubili delo. Ker je iz Vašega dopisa razbrati, da ste bili nad 8 mesev zaposleni, imate navzlic temu, da se niste pravočasno prijavili, pravico do podpore za 4 tedne in vam bo Borza dela to podporo tudi redne volje izplačala. Prihodnje pa se javite takoj!

F. H. v. T. Vaša mezdna terjatev je tudi sedaj, ko je že v veljavi novi izvršni postopnik, izvezta iz izvršbe radi denarnih terjatev. V izterjavo tako zvanih privilegiranih terjatev, kakor so n. pr. preživinski terjatve pa je tudi Vaša mezdna terjatev.

R. Z. v. R. Ako dotični mojster Vašemu sinu kot vajencu daje slabo hrano in nezdravo stanovanje in ga razen tega še žali z neumestnimi priitki in celo pretepa, mu vajenski pogodbo na 14 dni odpovejte in ga tudi ovadite, da ga bodo na pristojnem mestu poudili, kakor mora izpolnjevat svoje mojstrske dolžnosti.

G. N. v. S. Iz Vašega dopisa povzamemo, da ste k čevljarju zanesli usnje in vse druge potrebščine, da vam je čevljar vzel mero za čevlje, da pa o tem, koliko mu plačate za njegovo delo, sploh nista govorila. Pravite, da izdelani čevlji sicer odgovarjajo naročilu in meri, da pa je račun po Vašem mnenju za izvršeno delo močno pretiran. Na vsak način ima čevljar po končanem delu pravico takoj zahtevati od Vas primerno plačilo. Informirajte se pri čevljarstvem mojstru v sosedni občini o vsini primernega plačila za tako izvršeno delo in plačajte. Vašemu čevljarju oni znesek, katerega bo čevljarji mojster iz sosedne občine kot primernega določil. Ako pa čevljar ne bi hotel sprejeti od Vas ponujenega zneska, pa ga položite pri sodišču za čevljarja. V slučaju pravde boste potem navajali, da ste primerno vsoto itak pravočasno ponudili in radi oddoljivne položili pri sodišču, glede presežka pa predlagali, da se tožbeni zahtevki s stroški vrnijo zavrnje. Pravdo bo rešilo izvedenski mnenje, ki se bo pa gotovo strinjalo z onim čevljarstvem mojstru iz sosedne občine, ter je tudi po našem mnenju za ozirom na bene v mestu zahtevke Vašega čevljarja odločno pretiran.

B. M. v. Sl. gor. V smislu zakona o obrtnih je vsak službovavec dolžan, izdati, ko prene službeno razmerje, službojemniku na zahtevo ob svojih stroških izpričevalo o trajanju in vrsti opravljene službe. V izpričevalu se ne sme niti s črkami napisati, niti z znaki označiti, kar bi oteževalo osebuju sprejem v drugo službeno razmerje. Če vam Vaš službovavec neče v izpričevalu napisati, kakve vrste službo in kako dolgo ste pri njem to službo opravljali, ali če vam hoče dati vedoma neresnično izpričevalo, ga lahko tožite na izdajo izpričevala, iz katerega mora biti razvidno tudi

trajanje in vrsta opravljene službe. Obenem vam je službovavec odgovoren za vsa povzročena škoda. Službovavec, ki izpričevala nioče izdati, ali ki vedoma izda neresnično izpričevalo, pa se po zakonu o obrtnih tudi kaznuje.

R. B. v. P. Vsak zemljiški lastnik sme izravnati korenine tujega drevesa iz svojega sveta in odsekati ali drugače porabiti veje, ki vise v njegov zračni prostor. Vred pravice, prosto razpolagati s svojo lastnino, je Vaš sosed 1/2 m od meje oddaljeno zasadi smreke in v kolikor segajo korenine teh smrek v Vaš vrt, imate pravico jih izravnati in tudi

odsekati ali drugače porabiti veje, ki vise v Vaš zračni prostor. Radi tega pa, ker vam smreke delajo senco na Vašem vrtu, ne boste mogli zatevati od sosedu, da smreke kratkoma poseka. Važno je tudi vprašanje, kdaj je Vaš sosed smreke zasadi in kako ste se Vi napram temu takrat zadržali. V tem oziru pa so potrebni zadevni podatki, da vam lahko popolnoma zanesljivo odgovorimo na Vaše vprašanje.

Pravni svetovalec „Večernika“ Odezek št. 16 6.-7. maja 1939.

Film

S kamero po domovini Aztekov

Mehika je zemlja redkih prirodnih kraš, edinstvenih starinskih spomenikov iz davnih dni, ko v deželi se ni bilo španski osvajačev. Dežela stare indijanske kulture postaja zmerom privlačnejše turistične letoviscaarjev.

Mehika je približno tako velika kakor Nemčija, Francija, Italija in Anglija skupaj. Glavno njeno turistično področje se sunele okrog velike ceste, ki veže Laredo v USA z mehikansko prestolnico. Oni turisti pa, ki se oddaljijo od te ceste v notranost dežele, so doleteli prirodne lepote, ki je drugače ne bi slutili.

Ni se dolgo tega, ko je bilo potovanje po Mehiki zelo nevarno. Banditi so iznena napadli potnike in jih izprokali. Pogostokrat so roparji ustavili vlak in ga oplenili.

Zdaj bo dežela kaktusov postala tudi v tujini znana. Svetovni potnik in raziskovalec, H. Hellritz je posnel za Ufo več kulturnih filmov iz Mehike, ki so v križnem prepotoval. Filmal je vrsto „urjivih oslanikov“ starih Aztekov, indijanske piramide Hohlicaleca z njenimi lepimi reliefi, pred-

stavljajočo glavo zvijajočo se kačo. Posebno lep je posnetek velike „sončne piramide“ v Teotihuacuanu, pa one pri Tenajucan, kjer je znan oltar kač, ki so jih Indijanci nekdanj obožavali.

Na visoki planoti je raziskovalec lovil na filmski trak praslaro plemu Gincacanta, zadnje ostanke nekdanj kraljevskega rodu. Posnel je izredne lepote jezera Patzcuaro, kjer je veliko obilje rib. Indijanci so tako spretni ribiči, da zajemajo ribe s preprostim mrežnim lovčami.

Na zapadni strani Mehike živi plemo Otomi Indijancev. Vsako leto imajo ti Indijanci o veliki noči v istoimenskem mestecu nenavadne svečanosti. Na sredi trga postavijo okrog 28 m visoko deblo, zgoraj je pritrjen lesen vrtiljak. Na jarbol pleza šest ljudi, vzpno se prav na vrh, kjer nekaj časa plešejo na majhni ploščadi vrtiljaka. Nato si pripašejo okrog vrta ter strmoglavijo v globino. Pri tem se vrte, vrve se odvijajo, dokler ne priso na zemljo.

Filmski posnetki prastarih indijanskih običajev bodo gotovo zbudili po svetu mnogo zanimanja.

Filmanje v ognju vojne tehnike

Ko so delali film „Trije podčastniki“ je moral režiser in operater Ufine produkcije, Werner Krien, premagati nemalo težkoc. Pri snemanju je bil navzoč vojaški strokovnjak. Manuskrript je namreč predpisal vojno vežbo, kjer izmenadi vojake 13 težkih tankov, bombnikov, in umetni megli pa prodira nasprotnik preko žlečnih ovir in siplje od sebe ognjeno smrt.

Pravila vojevanja, ko se vojaki skrivajo pri prodiranju za zaklonje in na temna

mesta, je bilo težko spraviti v sklad s snimanjem, kjer je svetloba potrebna. Zato so uporabili reflektor in skupina vojakov je morala prodirati pod zrakom njegovih svetlih pramenov.

Da pokaže čim večjo realnost strahotnega prodiranja tanka, se je operater s kamero zakopal v jamo in preko njega je zdel tank v največjem diru. Vodil ga je najspretnjši sofer polka, Krien piše, kakor je vprav v trenutku, ko se je bližal

tank, eksplozivna v bližini bomba in zamegla pogled ravnalec tanka. Stene jame so se tresle pod težo tanka, vendar je kljub megli srečno zdrl predre njeno.

Pri bombardiranju letal na pehotne kolone je bil posnet napad iz bližine. Letala so se spustila do pet metrov nad zemljo. Drugič spet je operater posnel letalski napad iz bombnika na zemljo. Visk vojevanja je prikazan tako realno, da je film prava prisposoda hodoče vojne tehnike.

FRANCOSKI FILMI V AMERIKI

Kako zelo so postali francoski filmi v Ameriki popularni, dokazuje dejstvo, da so Američani kupili že naprej neki francoski film, ki ga sploh še izdelovali niso začeli. Režiser, ki mu Američani tako brezcenno zaupajo, je prejšnji mesec sedaj v Parizu delujoči Robert Siodmak, čigar film „Pisgore“, ki ga bo začel posnemati, je deljenje tolikšega zanimanja Američanov. Moški izralce v tem filmu bo Maurice Chevalier, ki je v Ameriki posebno priljubljen, za žensko vlogo pa se režiser še ni odločil. Mogoče bo igrala Marlena Dietrich.

I. Vsi evropski zastopniki 20th Century Foxa so se večerj sestali v Praizu, kjer so določili, kateri filmi izredne produkcije danes najboljšega režiserja Darryla Zanucka bodo letos igrali v Evropi.

I. „Modra ptica“ Mauricea Maeterlincka bo prišla zelo kmalu leta v tehnikoloru na platno. Glavno vlogo bo igrala Shiriev Temple.

I. Vojaški filmov je vedno več. Francosko vojno ministrstvo je dovolilo snemanje filma „Velika bitka“ na meji Alžira in Maroka. V filmu, ki ga pravkar predvajajo v Parizu, je opisano življenje in borbe polka tuiske legije.

I. Martha Ekzerth in Jan Kienoura snemata francoski film „Veliki rendez-vous“

Za mlade znanstvenike

19. vprašanje.

Ali smo mi vezani samo na Jadransko morje? Kam pa tečejo naše reke?

Odgovor na 18. vprašanje.

Ribe nikoli ne spijo; lahko pa ostanejo zelo dolgo časa nepremične v vodi.

Vprašanja o morju

Kaj ste že brali v knjigah o morju?

Kdo izmed vas je že videl morje? Kaj vse v življenju spominja na morje?

Ali ste že jedli hrano, ki je priplavala na ladjah po morju? Kdo vse živi od morja? Kako bi vi prišli do morja? Zakaj potujejo ljudje k morju? Zakaj praznujemo »Jadranski tedene«?

Katere besede vas spominjajo na morje?

Kakšne živali živijo v morju?

Kam vse se lahko pripeljete po morju?

Ali je mornarsko življenje lepo ali težko?

Posetnica

N. ROMAR

Kaj je možakar?

Enačba

(A - a) + (B - b) = x
A = sredstvo, ki goni ladje; a = predlog; B = raztelesovalec; b = najmanjši del neke celote; x = morje.

Križanka

Grid for crossword puzzle with numbers 1-12.

Vodoravno: 1. vodna žival; 4. osebnj zaimek (2. oseba); 5. nemški zaimek (3. oseba); 6. živijo v mlaki (narobe!); 8. reka v Egiptu; 9. predlog s 3. skl.; 10. naočniki; 12. lovec.

Navpično: 1. lovci; 2. polovica glagola »bežati«; 3. igraha karta; 4. glas; 7. nevestino premoženja (narobe); 9. slovenski pisatelj (iz Savinjske doline); 11. vprašalni veznik.

Mreža

4x4 grid for Mreža puzzle with numbers 1-12.

Ključ:

1, 2, 3, 4, 5 = varuh
6, 7, 8, 4 = merilo
9, 10, 11 = afriška ptica
2, 12 = mrčes

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. uran; 5. Duma; 7. sud; 8. kijev; 11. ata.
Navpično: 1. ud; 2. Rusija; 3. amulet; 4. nadeva; 6. luka; 9. ti.

Rešitev besedne uganke.

RIS - SIR

Rešitev pregovora.

ČILE, ZAGREB, PARIS, SARAJEVO, BERLIN, PAZAR, LONDON, BEOGRAD, ROTTERDAM, LISBOA: Cas je zlato.

Cuvajmo naše morje!

»Večernik«

za mladino

Leto 1 Maribor, 7. maja 1939 Štev. 19

Vihar na morju

Iv. P.

Morje je bilo skoraj praveč mimo. Na rahlo vzvalovani gladini je ležala neka teža, da se je zdelo, kakor da bi bil svinec v zraku ter bi pritiskal na gladino. Stari Mate Turina je vstal, se oprjel za jambor in se zazri po morskii gladini. Na zapadu se je še vedno videla črna točka parnika; stala je kakor negibna. Čeprav je stari ribič vedel, da se odmika na odprto morje. Sedel je, a kmalu znova vstal ter prestavil za boji oranz. Na vzhodu so se prav narahlo videli obrisi daljninskega otočja. Sedel je, a pravega miru ni več bilo. Privlekel je pipo in si jo prižgal. Obala se ni ni hotela dvigniti iz morja.

Tudi mladi Ante se je začel s skrbjo ozirati po jadrn in morju. Oče in sin sta čutila nevihto, ali o njej nista govorila. Ante je stopil po jadrnici, ki je bila do roba založena z zaboji oranz, citron, banan in rožičev. Napenjala sta jadro, ali naj sta jih še tako obračala. pravega vetra nista ujela vani. Ni ga bilo.

Ozračje je postajalo bolj in bolj svinčeno. Morje je izgledalo kakor negibno. Jadrnica se ni skoraj nikamor premaknila. Krk se ni ni hotel dvigniti iz morja.

Mladi in stari ribič sta poznela zatišje pred nevihto. Jadrnica se ni kamor več ne premakne, na obzorju

pa se začne temni obzorje; prav na rahlo kakor tokrat. Morje se je pripravljalo na burjo. Zajela ju bo nekaj pred obalo, kjer ju je čakala družina.

»Kaj delajo zdaj doma?« je znenada vprašal fant in uhljni.

»Kaj?« je odgovoril na kratko stari in obnočnik. Odgovor je visel v zraku; Vedo, da bova prišla in vedo, da se pripravljata k nevihti. Ali zdaj je bilo treba samo čakati in ohraniti mirno kri.

Obzorje se je pričelo z neverjetno hitrico, jadrnica pa se je komaj za spoznanje primaknila k obali.

Znenada je zapihal močan veter. Mladi in stari ribič sta začela kričati in obračati jadro. Jadrnico je nagnilo in jo začelo gnati; za njo je ostajala dolga brazda peneče vode. Na obraza ribičev se je prikradlo prikrilno upanje. Ali takrat je prav tako znenada kakor popreje zapihal drug veter in se oprl v jadra. Stari je zakričal. Morala sta zviti jadro. Obzorje se je stemnilo. Morje je začelo valovati in prevračati jadrnico.

»Burja!« je vzkliknil Ante. Nov val se je oprl v jadrnico in jo dvignil visoko, da se je prav nevarno zamajala. Ante se je oprjel za jambor, da ga ne bi vrglo s krova. Burja se je znova pripravljala. Jadrnica je zašla v prvi vrtnice, da jo je obračalo in nagibalo kakor lupino. Nekaj zabojev se je odprlo in iz njih so se izsipale oranže in citrone. Stari Mate

Sah

Dvoboja dr. Aljehin — Keres ne bo

VSI OBETAJOCI IZGLEDI ZANIMIVEGA BOJA ZA SVETOVNO SAHOVSKO PRVENSTVO PADLI V VODO

Po lanskoletnem velikem „Avro“ turnirju na Nizozemskem se je mnogo govorilo o matchu med zmagovalec mladim Pavlom Keresom in dr. Aljehinom za sve-

je dr. Aljehin okleval in stavljal protipredloge. Pogajanja so se vlekla daljšo dobo in šahovska javnost je ne upala, da bodo uspešno končala. Polagoma pa so postala pogajanja precej mučna ter je naposled ves načrt padel v vodo. Podrobnosti izza kulisa ni mogoče točno podati, verjetno pa je, da je zavezal dr. Aljehin zelo rezervirano stališče kot bi se hotel izogniti „neprijetnemu“ pozivu mladega Keresa. Dr. Aljehin pozna vse finepe pri predpripravih za take matche, pa si zato menda tudi sam sedaj dovoljuje nekoliko „psihološkega igranja“, morda pa je celo res, da si ne upa kar tako zlepa brez gotovih omejitev tvegati spopada za svetovno prvenstvo, ki ga ima sedaj v rokah. Znano je, da je Keres silnih živcev in zelo pogumen ter bi ti dve lastnosti v matchu temeljito izrazil in brez pomisleka navlil na svetovnega prvaka. Dr. Aljehin je medtem že nekoliko „izčrpan“, da si še vedno ne za med „stare železo“ kot to pravi dr. Vidmar, vendar je mnogi verjamejo, da bi bil izid predvidevanega matcha bržčas v prid Keresa. Kdo ve, kaj vse teči za takimi pogajanj? Dr. Aljehin se menda le ne da kar tako zvaliti v past, ki bi ga verjetno veljala kraljevsko šahovsko krono.

Nekateri si pravijo, da vse nade za težko pričakovano borbo še niso izgubljene. Toda kdo bi prevzel finansiranje in organizacijo, tega se ne ve. Nizozemska družba „Avro“ je namreč načrt končevalno opustila.

toavno prvenstvo. Pohudo za to veliko pridrivej je dala nizozemska radio-družba „Avro“, ki pa je kot finanserka tega boja postavila tudi svoje pogoje, ki so bili organizacijsko-financijsko značaja. Keres je takrat pogoje brez pomisleka sprejel, dočim

„Evropa-turnir“ v Stuttgartu

PO NAPOVEDIH BO SODELOVAL TUDI NAS PRAVK DR. VIDMAR

Od 14. do 25. maja bo v Stuttgartu turnir, ki so mu prireditelji dali ponosen naslov „Evropa-turnir“. Dokler ni bila znana lista udeležencev, je bilo soditi, da bo to turnir, kakršnega Evropa vsa zadnja leta ni videla ter da se bodo na njem zbrali res vsi najmočnejši evropski šahisti brez izjeme „totalitarnosti“ ali „demokracije“. Sodeč po sedaj napovedani listi udeležencev pa je treba reči, da turnir ne zasluži tako bombastičnega naslova, da si seveda nikakor ni mogoče zanikati velike vrednosti udeležbe nekaterih veleostrov, tako dr. Vidmarja, Bogoljubova in sedanjega nemškega prvaka Eliskasesa.

Doslej znana lista navaja naslednje udeležence: dr. Vidmar (Jugoslavija), J. Szily (Madžarska), Grob (Švica), dr. Napolitano (Italija), O'Kelly de Galway (Belgija) in dr. Rey (Španija; nemški listi sicer poudarjajo „nacionalna Španija“!). Od Nemcev pa bodo sodelovali: Bogoljubov, Richter, Kieninger, Eliskases in Hess. Brez dvoma je, da bo tudi tako sestavljen turnir dal zanimivo borbo, zlasti med mojstri Vidmarjem, Bogoljubovim in Eliskasesom, ki so favoriti za prvo mesto; dočim pa so drugi tudi udeleženci res zelo malo „krivi“, da si je turnir nadel tako pomosen naslov.

Partije iz Zagreba

DAMIN GAMBIT Crni: Tomovič
Beli: Prainalik
1) d2—d4, d7—d5 2) c2—c4, e7—e6 3) Sg1—f3, Sg8—f6 4) e2—e3, e7—e6 5) Lh1—d3, Sb8—d7 6) Sbl—d2, c6—c5 7) 0—0, Lf8—d7 8) d2—b3, 0—0 9) Dd1—e2, Dd8—c7, 10) Lc1—b2, c5—d4 11) e3:d4, d5:c4 12) b3:c4, b7—h6 13) Sf3—e5, Sd7:e5 14) d4:e5, Sf6:d7 15) Ta1—e1, Lc8—b7 16) Dd2—b5, g7—g6 17) Dh5—e4, Sd7—c5 18) Ld3—e4, Ta8—d8 19) Lc4:b7, Td3:d2 20) Lb2—c1, Td2—c2 21) Lb7—f3, Sc5—d3 22) Lc1—h6, Sd3:e1 23) Tl1:e1, Tl8—d8 in beli preda.

TURNIR ZA PRVENSTVO ITALIJE
V Rimu je bil zaključen dalj časa trajajoči turnir za prvenstvo Italije. Turnirja se je udeleževalo 15 italijanskih mojstrov. Ves čas je trdno vodil mojster Moulicelli, ki je naposled tudi prepričevalno zmagal z 11 točkami in postal italijanski prvak; sledijo z 9 1/2 točk: Castaldi, Napolitano in Paoli 8 1/2. Staldi in Nestler 8, Campolongo in Roselli 7 itd. — Poleg glavnega turnirja je bil še turnir dan za naslov italijanske prvakinje, ki ga je osvojila ga Benini s 7 1/2 točke.

Filatelija

Z Ob 28 letnici tragične smrti generala M. R. Štefánika 4. maja izda slovaška poštna uprava spominske znamke, na katerih bo upodobljen Štefánik in njegov grob. Znamke bodo veljale 2 meseca.
Z Ob priliki ustanovitve Društva za poboljšanje narodnih boleznih v Gdanskju je izdala poštna uprava znamke s slikami zdravnikov G. Mendela, R. Kocha in W. C. Röntgena.
Z V proslavo 1. maja je izdala nemška pošta znamko, ki prikazuje Adolfa Hitlerja pri njegovem govoru v rajhstagu 30. januarja t. l. Znamka bo v prodaji do 28. maja.

Z Kanada je za obisk angleške kraljevske dvojlce izdala dve znamki; na eni sta portreta princzev Elizabete in Margareth Rose, na drugi pa kralj Jurij VI. in kraljica.
Z Petdesetletnico Eifflovega stolpa slavi francoska znamka za 0,90 fr. + 0,50 fr.
Z Egipčani so se odločili, da izdajajo spominske znamke v samo eni vrednosti: po 5 milijevom.
Z Romuni bodo izdali dve seriji spominskih znamk ob priliki 100-letnice rojstva kralja Karola I.
Z Newyorški razstavo slavita sedaj še dve ruski znamki.
Z Lastavice, galebi, skobci in orli so vpozdobljeni na novih letalskih znakih kneževine Liechtenstein.

Z Južnoameriško olimpiado, ki je bila v Boliviji, in zmage ekvatorskih atletov, proslavljajo znamke južnoameriške republike Ekvador.
Z Irška. Kakor je bilo pričakovati, so začele tudi nameriške države izdati znamke v proslavo 150-letnice ameriške ustave. Med prvimi je Irška, ki je izdala dve znamki z Washingtonovim portretom in harfo kot simbolom Irške. Spodaj je dvostranski napis: „Irški narod proslavlja 180-letnico ameriške ustave.“
Z Poljska je nenadoma umaknila iz prometa spominske znamke »20 let vstajenja Poljske«, ne da bi ta ukrep utemeljila ali vnaprej napovedala. Nadomestne znamke so izšle s spremenjenimi slikami in brez šlema in meča, ki sta bila upodobljena na prejšnjih znakih.
Z Poročne znamke. Ob priliki ženitve perzijskega predsednika države izdajati znamke egipčevskih princem; so izšle v Iranu znamke z dvorsno sliko poročencev.
Z Angliški kraljevski obisk v Ameriki. Ob priliki poseta angleškega kralja Jurija VI. bo Kanada izdala več znamk.

Križanka št. 31

Grid for crossword puzzle with letters I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI and numbers 1-8.

Besede pomenijo:

- Vodovarstvo: I. telovadka; II. visokočolec; III. odprava v puščavi; IV. veznik; osebni praznik; V. nebesno znamenje; nebesno znamenje; VI. predlog; tuja nikalnica; VII. hišni duh; mesto v Italiji; VIII. zločin; IX. evropski polotok; X. kvarta; zabavišče; XI. glas; oblika pomožnega glagola.
- Navpično: 1. ribiška priprava; južnoameriški osvoboditelj; 2. tropška žival; 3. azilsko gorovje; 4. pesnilcev; zmeto žito; 5. tuj denar; možko ime; 6. nedolocen; 7. živorebrna spojina; oseba iz sv. pisma; 8. visoka šola.

Stevilke o Jadranu

Globina našega morja. V severnem delu je morje globoko povprečno 260 m; v južnem predelu pa je največja globina 1260 m.
Otočje. Vseh otokov je 914. Skupna površina otočja znaša 2504 km², dolžina njihove obale pa 3608 km. Na teh otokih živi 160.000 prebivalcev.
Temperatura morja. Jadransko morje je najtoplejše v avgustu, takrat znaša temperatura na površini 23° do 26° C; najnižja temperatura pa je marca in februarja ter znaša okoli 10° C.
Največji otok. Največji otoki so Krk (408 km² površine), Brač (396 km²), Hvar (289 km²), Pag (287 km²), Korčula (273 km²) in Dolgi Otok (117 km²).

Ribe in ribiči

V Jadranskem morju živi 360 vrst rib. Ribe lovijo ribički poletni in pozni; kajti gotove ribe se lovijo samo ob gotovih letnih časih. Letno nalovijo naši ribiči za okoli 7000 ton različnih rib, mehkužcev (sip, hobotnica), gob, rakov in školjki; zadnje predstavljajo vrednost 40 milijonov din.
Ribe lovi v našem morju okoli 20.000 ribičev, izključno pa se bavi z ribištvom in živi od njega okoli 2600 ribičev.
1935. leta je bilo v Jadranskem morju 6489 ribiških ladij in čolnov. Ladije in čolni se poznanjajo z vesli in jadr ali pa z motorji.
Ribe se lovijo v glavnem z mrežami in trniki.
Nalovljene ribe ribiči v tovarnah konzervirajo. Konzervirajo se ribe s sušenjem, s soljenjem ali se pa polagajo v olje. Na našem Jadranu je 23 tovarn za ribe (na otoku Visu, v

Sola v Jadranskem tednu

Drugi u. urednik
V »Večerniku za mladino« napišete večkrat kaj o našem morju. Če bi vedeli, kako se v šoli učimo o morju, bi gotovo še več priobčili. Ta teden smo praznovali v 4. razredu »Jadranski teden«. Celo gosti so nas obiskali. Pouku so prisostvovali gospodje učiteljski in profesorji iz daljnega Sabcja. Za nas je bilo to nekaj svečanega. Ves razred je pokazal, kaj zmore.
Že prejšnjo soboto smo z učiteljem napravili načrt za tedensko delo. Vikec je izbral naslov »Ob sinjem Jadranu«. Nato smo začeli v ponedeljek z zemljepisno lego Slovenije v zvezi z morjem. Edi Kirbiš in Saša Snuderl sta bila že v Splitu, jaz pa v Trstu. Spričevali smo o morju.

Moč naših rek

V Črno morje se izliva največ našega vodovja (Donava), in sicer predstavlja to vodovje 3.079.104 HP; od teh HP je uporabljenih samo 107.361 HP.
V Jadransko morje se izliva vodovja za 281.076 HP, uporabljenih je 65.502 HP.
V Egejsko morje se izliva vodovja za 101.100 HP, uporabljenih pa je 3030 HP.
Povprečno je izkoriščenih samo 5,1% vodnih sil.
V Jadransko morje se izliva reke Rječina, Zrmanja, Vransko jezero, Krka, Cetina, Neretva, Bojana in Beli Drim.

Komizi, v Šibeniku, v Crkvenici

(td.). 1935. leta se je v teh tovarnah konzerviralo za 748.496 kg rib.
da je bil v njej zrak. Tudi potapljači ga rabijo, zato morajo dobiti zrak s pritiskom. Kmalu, smo razumeli, zakaj imajo potapljači posode s kisikom. Z njimi dihaajo pod vodo. Jaz bi hotel biti potapljač, da bi lahko videl morská šupa. Na koncu nam je součenec Kodrič pokazal na našem skioptičnem aparatu slike o potapljačih. Sam si je namisil predavanje. Šabčani so bili zelo zadovoljni in so nam čestitali.
Tako delo v šoli imamo vsi radi. Zdi se nam, kakor da bi bili ob morju, ko vseh šest šolskih dni govorimo, pišemo, rišemo in računamo samo o morju. Sedaj vemo, da je morje zelo važno za nas in da je okno v svet. Morja ne smemo nikdar izgubiti.
Vas priporočam pozdravljati Danilo Vranc, 4. r. v Studencih.

Zenski kotiček

Moji materi

Najlepši čas v letu je posvečen materi. Ali si lahko zamislimo kaj lepšega, kakor so prvi dnevi meseca maja? In v teh najlepših dnevih posvečamo svoje misli njej, ki nam je v trpljenju poklonila naše življenje.

Nekoč nismo poznali materinskega dne. Za vsako, v primeri z veličino materinstva še tako neznanito zadevo, smo našli v koledarju dan, dneva, ki bi bil posvečen materi, nismo našli, čeprav smo v vseh časih vedeli, da je materinstvo junaštvo, ki se lahko meri z junaštvom vsakega vojskovođe. Slednja mati postavlja svoje lastno življenje na kocko, ko daje narodu novo bitje. Enkratno trpljenje je ne oplaki; z ljubeznijo pričakuje prihod drugega, tretjega, petega, celo desetega otroka, a mnogo je med nami mater, ki so celo še večkrat s ponosom in zadovoljstvom položile svoje življenje na žrtvenik materinstva. Kdo se lahko pri-

merja z njimi? Nihče! Mati je edinstvena in ne najde primere v človeštvu.

Njej, edino njej, je torej po vsej upravičenosti posvečen cvetovi maj. V njeno naročje polaga dandanes na tisoče in tisoče majhnih in velikih otrok najlepše majsko cvetje. S kakšnimi slovesnimi obhajajo spominske dneve raznih velikih junakov; koliko bolj slovesno bi morali obhajati šele praznik naših mater, katerih zvesta srca še bijejo v ljubezni za nas. Prva nedelja v maju je posvečena materam. Ne idimo mimo tega dne. Ljubezniv pogled, lepa beseda ali poteza, bodo našle pot do materinega srca ter izbrisale iz njega vse bridkosti, ki smo jih morda vklesali v srce mi, njeni otroci.

Ni srečnejšega bitja, nego je mati, ki uživa ljubezen svojih otrok, a ni nehvaležnejšega bitja nego je otrok, čigar mati živi bedna in zapuščena.

Nasveti pozabljivim gospodinjam

Vem, da bom dregnila v marsikatero svoje gnezdo, toda nikar mi ne zamerite in priznajte, da je med vami res mnogo takih, ki nikoli ne vedo, kam so položile stvar, ki so jo še pred par trenutki imele v rokah. Ta neprestano išče ključke, druga skarje, tretja šivanko, četrta rokavice itd. Da izvira takšno iskanje zgolj iz površnosti, o tem menda nobena ne dvomi. Da lahko nastane ob takšnem iskanju v hiši večkrat prava zmešnjava, je več nego verjetno, kajti vsako stvar pač išče mo takrat, ko bi jo že rabili, in včasih še pravi nujno. Zato pa ne pravi zaman neki pregovor, da je redoljubnost ena glavnih čednosti. Če bi imeli za vsako stvar svoje določeno mesto in jo po uporabi tudi vedno tja položili, ne bi trebalo

uporabi krtačo na oknu, skarje med perilo in za kranje, ključke na umivalniku, šivanko zapičeno v zavesti, kleščke v drvarnici in rokavice na kuhinjski kredenci, potem se vendar ne smemo čuditi, da v trenutku potrebe nobene stvari hitro ne najdemo. Treba je obleteti celo stanovanje, da najdemo zaželeni predmet. Medtem seveda vzkipi v kuhinji mleko ali pa jo razdraženi mož mahne z neskrtačenim plaščem in službo.

Ali so take zmešnjave v hiši potrebne? Položi takoj po uporabi vsako stvar na določeno mesto, za katero bo vedela vsa družina in zlastno bo nepotrebno in pogosto jako mučno iskanje. S tem iskanjem vpriči tujih ljudi kažes samo svoj nerad v hiši.

Zimske obleke čez poletje

Preden spraviš zimske suknje, plašč in drugo, vse dobro stepi in skrtači. Odstrani vse madeže, očisti masne ovratnike in sploh skrbno preglej, ali ni kje kakke maščobe. Saj veš, da kjer je kak masten madež, tja se najprej naselijo molji. Zasi, ako je obleka kje raztrgana, obrni in očisti žepo. Zračni vse po eden do dva dni v senci. Zavij nato vsak komad, manjše po dva skupaj v svež časopisni papir ali čiste stare rjuhe, potrest še z naftalinom ali kakim drugim uspešnim sredstvom in shrani v dobro zaprti omari, kamor ne morejo molji. — Kožu-hovine ne stopaj prehudo, da ne potrgaš dlavic, temveč jo le bolj stresaj. Zavij jo takisto v svež časopisni papir in položi v vrečo, ki si jo zleplja ali sešila iz debelega zavijalnega papirja. Zalepi tudi zgoraj, da molji ne bodo našli dohoda. Ako le mogoče, hrani vse zimske stvari

na hladu in prepihu, ker v takem okolju se molji ne počutijo dobro. — V zalepljeni papirnati vreči shrani tudi vse volnene žemperje, rokavice, nogavice in podobno. Razume se, da mora biti vse čisto oprano. Bolje je, da napravijo več zavojev in ne hraniš preveč obleke skupaj; kajti če bi bil le en sam molj v kakem posameznem komadu, se lahko razširi zalega na vsa obleka. Zavoje opremi s številkami in si zapiši v svoj gospodinj-ski koledar natančno ves seznam spravljениh predmetov. — Zimske obutev, snežke, copate, vse skrbno očisti, prezračil, zavij v časopisni papir in shrani. Preden spraviš snežke in gatoše, jih namaži z vazelinom, da ostane guma mehka. Napravi si tudi seznam vse spravljene obutev, da ne bo dolgo trajnega iskanja, ako bi med poletjem kaj potreboval. Kar je nerabnega, daruj raj

takoj siromakom; s tem storiš dvomno dobro delo: pomagaš revežu, sebe pa osvobodiš navjake.

Praktični nasveti

Nega linoleja. Da se linolej ne obrabi prehitro pod ostrimi podstavki težkega pohištva, treba nože podložiti z lesenimi, gumastimi ali klobučevinastimi podložki.

Pred vsakim krtačenjem linoleja ga treba prej do čista obrišati z mehko krpo. Ako je potrebno, ga pičlo namaži z voščilom, kakršnega uporabljaj za parketna tla. Ko se osušil, ga zgledi s krtačo. Mazanje linoleja s prašnim oljem ni priporočljivo, ker je preostri in se na njem potem preveč nabira prah.

Za umivanje linoleja, ako je res umazan, nikoli ne uporabljal sode ali ostrega mila, niti vroče vode ne, ker izpere olje, ki je v linoleju in se potem začne luščiti. Tudi milnico, pa naj si bo tudi brez sode, ne sme dolgo škodovati na linoleju. Najlepše in brez škode za barve in kakovost umijaj linolej z slažnim mlekom. Nato ga održi z mehkim, slažnim krpami.

Kadar je linolej tako umazan, da ga ne moreš čistiti niti z vodo niti z mlekom, tedaj ga previdno in hitro održi z terpentinom. Takoj nato ga na zgledi s krtačo ali s krpo. Špiřit, bencin, salinaki škoduje linoleju. Linoleju koristi, ako ga od časa do časa očistiš voščene plasti, ki se je nabrala na njem. To dosežeš, če ga operješ z mlačno vodo in milom, ki ne vsebuje lužin in ne sode. Ko si ga dobro izplaknila in posušila, ga lahko zopet namažeš in zlikaš s krtačo ali krpo.

Tia pod linolejem ne smejo biti vtižna, ker sicer povzročajo napetost v njem. Napravijo se mehurji. Primeri se tudi, da se površina linoleja loči od lutovega jedra in se začne luščiti.

Kuhinja

Ocvrta mavrahi. — Osnaži skrbno mavrahe, polij jih z mrzlo vodo, da odplakneš morebitni pesek iz notranjštine in vsu drugo nesnago; potem jih ocedi. Večje prereži čez pol, manjše pusti cele. Ko se osuše, jih popari s slanin kropa; se bolje je, ako namesto kropa uporabljaš mleko. Pusti jih par minut,

potem jih zopet ocedi. Osoli jih, in ko se je odtekla tekočina, ki jo dado gobe od sebe, jih povajljaj v moki, razlepčenem jajcu in presejanih drobtinah in jih ocvrta na masti ali olju.

Zdrobova juha z gobami. — Razbeži zvrhano žlico presnega masla in zarumeni na njem dve žlici zdroba. Prilivaj počasi tople vode in mešaj, da se ne napravijo kupčki. Kuhaj juho 10 minut, potem ji dodaj par žlic na olju ali maslu dušenih gob, dobro sesekljanih, in žlico zelenega sesekljanegeta peteršilja. Ponovno prevri in daj na mizo. Ako hočeš juho zboljšati, razmotaj v njej rumenjak.

Ocvrta zelenjava. — Razmotaj skodolico moke, celo jajce, žlico olja, sol in toliko piva, da dobiš tekočo testo. Pomakaj vanj manjše cvetlove karfičije, ki si jo prej prevrela v slani vodi, male gobice, n. pr. mavrahe ali preslice, na pol kuhano, na rezine zrezano zeleno ali kako drugo podobno zelenjavo in ocvrta na olju, maslu ali masti.

Svinjska glava v kafi. — Kuhaj četrto do pol kg svinjske glave v dveh litrih vode in ko zavre, prideni korenček, koruzino peteršilja, lovorjev listič, strok česna, nekaj zrn popra in naradnikovke meze. Osoli in ko je glava kuhana, ocedi juho in zakuhaj na njej četrto litra izbrane in oprane kafe. Kuhano kavo nakopici v skledo, povrhu naloži na kosce zrezano glavo.

Presušeni mavrahi ali smrčki. — Osnaži jih dobro, a ne peri jih. Prereži jih po dolgem čez pol ali na štiri dele in jih naberi s šivanko na močne niti, ki ne smejo biti predele. Majhne mavrahe lahko pustiš cele. Obesi oziir, priveži te niti na sončnem kraju kakor druge vrvice ali nad šlednik, da se gobe posuše. Ko so popolnoma suhe in trde, jih spravi v vrečico, kozarce ali skatle na suhem, zračnem mestu. Preden uporabljaš mavrahe jih operi, da odstraniš prah in nesnago, popari jih nato z vrelin mlekom ali kropa in jih pokrij, da se namoči. Potem jih ocedi in pripravljaj kakor sveže mavrahe. Prirežaj si mavrahe na zalogo se izplača samo ondi, kjer jih ljudje sami nabirajo in v onih krajih, kjer jih raste posebno mnogo.

JEANETTE MAC DONALD IN EDDY NELSON, slavna MGM pevca, v filmu »Pesem zlatoga zapada«.

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

»To se je tudi meni zdelo, gospod Beeke,« je dejal Gibbons. »Sploh se je zelo čudno obnašal. Bil je hudo zmešan in presenečen, ko sem ga vprašal, kje se je tako dolgo mudil, in potem...«

»Malo mu bomo pretipali obisti,« je dejal Beeke in vstal. »Pravite, da bo kmalu prišel? Prej bi si pa še rad ogledal truplo.«

Utilnil je in premočil komisarja in nadzornika, vsakega posebej.

»Upam, da se bo dalo ugotoviti, ali je bil mrtvec že pred nesrečo ubit ali ne.«

»Ne vem,« je odvrnil Nash. »Zadeva je zelo skrivnostna in človeka kar zmeša. Pogled na mrtveca je strašen. Nekoliko slabe živce imam in toliko, da nisem izgubil zavesti, ko sem si ga od b'zu ogledal. Doktor Archer ga preiskuje. Če ima pomoljene kosti, bo to dokaz, da se je ubil pri padcu, in da je bil v letalu, ko je Clinton skočil s padalom. Za letalca to ne bi bilo preveč priletno.«

»Ni nujno. Za enkrat kaže samo, da je bila nesreča,« je dejal Beeke. »Nič ne dokazuje da bi se bil zgodil zločin. No, k raztlesnemu pojdem. Sicer imam bolno

srce in utegnem biti potem leden dim bolan, toda dolžnost je prvo.«

Domači policisti so gledali Beeke z nekakšnim svetim spoštovanjem. Vzlic svoji povajalni obleki si je znal Beeke priboriti ugled.

Nadzornik Gibbons je povedal, da je dal truplo spraviti v stari vaški ječi, in da je ponudil Beekeu, da ga spremi tja. Ko sta že odhajala, se je pred vrati ustavil lep avto, in Warren Clinton je skočil iz njega. Beeke je mladega letalca premočil od glave do nog in njegove jasne oči so mu bile takoj všeč.

»Nič novega, nadzornik?« je vprašal Warren in presenečeno pogledal Beeke in Eustacea. Se nikoli ni videl tako neskladne dvojice. »Ali ste ugotovili, kdo je nesrečna žrtev? Kako je prišel v moje letalo?«

»Ničesar še ne vemo,« je povedal Gibbons. »Upam pa, da nam boste vi pomagali razkrinkati to skrivnost, gospod Clinton. Tale dva gospoda sta s Scotland-Yarda,« gospod Beeke in gospod Cavendish.«

»Hm, ali ste morali zaradi te zadeve

še Scotland-Yard poklicati na pomoč?« je vzkliknil Clinton. »Upam, da mi ne bosta zamerila, gospoda, toda detektivo s Scotland-Yarda sem si zamišljal drugače.«

»Premajhne noge imam, kaj?« se je posmejal Eustace.

»Pravite, da moj pomočnik ni podoben detektivu? Prav nič nisem presenečen,« je rekel Beeke in stisnil Clintonu roko. »Prav ničemu ni podoben. Leto dni že delam z njim, pa se še nisem navadil njegovega obraza.«

Warren ni priznal, da se je bolj čudil Williamu Beekeu samemu, njegovi povajalni obleki, oguljenemu klobuku in pošvedranim čevljev. Niti besede ni mogel več izpregovoriti, kajti pravkar je zagledal ljubko dekle v čudovito prikupni obleki. Zavzdihnil je in presenečeno vzkliknil.

»Kaj vam pa je?« se je začudil Beeke. Toda Warren je že skočil s pločnika in vzkliknil:

»Gospodična!«

Dekle se je delalo, kakor ga ne bi bilo slišalo.

»To je pa sreča!« je vzkliknil.

Kar oči so se mu zaiskrile. Skočil je pred dekile in ji zastavil pot.

»Odkril je neznaniko, ki jo je srečal v pretekli noči. Takoj jo je spoznal, čeprav je bila čisto drugače oblečena.«

»Bal sem se, da vas ne bom nikoli več

videl,« je dejal. »Pozabil sem vas vprašati za naslov.«

Tedaj je šele opazil, da ga gleda dekle zelo prezirlivo.

»Zdi se mi, da se motite,« mu je rekla. »Ne poznam vas in prepričana sem, da vas še nikoli nisem videla.«

Warren je od presenečenja okamenel.

»Saj veste, kdo sem,« je vzkliknil. »Ali ste mar pozabili pustolovščino pretekle noči?«

»Mislim, da se vam meša,« je zaničljivo odvrnilo dekle.

Warren je stopil bliže in jo prijel za roko.

»Čemu se vodete tako čudno?« ji je rekel. »Nisva se predstavila drug drugemu, toda...«

»Kako se drameste!« je vzkliknila in se mu iztrgala.

Nagnila se je naprej in mu z desnico primazala krepko klofuto.

PETO POGlavJE.

Mrtvec.

Bili Beeke je videl ta dogodek, ki se je morda vsem drugim zdel nepomemben. Debelo je pogledal, potegnul nekakrat dim iz pipe in sledil z očmi lepemu dekletu, ki je hitro odšlo svojo pot. Niti ozrlo se ni, in Warren Clinton je s po-beženo glavo stopil proti poslopju, kjer je bila policijska stražnica.

(Dalje sledi.)

Zanimivosti

Človek je premagal večni led in temo...

Rekordni uspeh moderne tehnikke — Severnovzhodna morska pot iz Evrope na Daljni vzhod

Medtem ko se Evropa utaplja v mrzlim čnem rešavanju zapletenih problemov, vstaja na vzhodu Rusija v mogočno vesleslo. Stoletja odrinjena od izhodov na

Kar ni zmogla carska Rusija, to so ustvarili inženirji po vojni. Sueški kanal, ki je dolg 164 km, so gradili 10 let, panamski kanal meri 82 km in so ga kopali 9 let. Kanal Leningrad - Murmansk je pa dolg 226 km, Rusi so ga zgradili v poldrugem letu! Dne 7. novembra 1932 je bila gradnja končana.

Delalo je 130.000 brezposelnih, delavci so izkopali 2.514.000 kubičnih metrov prsti in kamena, porabili so 400.000 m³ betona. Sezidali so 19 jezov, 15 vrat, 13 odvodnih kanalov in 40 velikih dvigalnih naprav. Zgradili so osem velikih pristanišč, v katerih se istočasno lahko usidra 54 ladij!

Karsko morje je bilo dokončno premagano že l. 1878-79. Naslednja leta je prihajalo vanj zmerom več ladij. Zdal so Rusi v njegovem območju zgradili že več oporišč, med katerimi je najvažnejše pristanišče Igarka ob Jeniseju. Daleč v notranjost Sibiriije plujejo po Jeniseju in Obu ruske in druge trgovske ladje, ogromni gozdovi, dobro razvita lesna industrija, premogokopi in druge rudne zaloge nudijo temu delu severnozpadne Sibiriije veliko industrijsko bodočnost.

Plovba ob Karskega morja na vzhod je bila dolgo zaprta. Odkar je pa ledolomilec »Lidtk« zmagal severni Arktik od vzhoda na zahod, križari zmerom več

ladij v tej smeri. Dne 28. maja 1934 je odplul ledolomilec »Lidtk« s 75 osebami na krovu iz Vladivostoka, preplul Beringovo ožino in se 20. julija ustavil ob ustju Leae. Dne 20. septembra se je ledolomilec usidral v Murmansku.

9500 km je premeril v 83 dneh, uspeh je bil sijajen. »Prišel bo dan, so pisali ruski listi, »ko bodo karavane ladij sledile ledeni obali severne Sibiriije in poživile napredek dotlej samotnih, pustih krajev!«

Ti dnevi prihajajo! Rusija gradi zdal vzdolž vse severosibirske obale oporišča in pristanišča za svoje bojne ladje, številna letališča, radiopostaje in skladišča. V kratkem bo zagotovljena ruski mornarici prosta pot od Murmanska v Vladivostok!

S tem v zvezi bo močno povečano rusko arktično vojno brodogradje. Rusija hoče doseči najkrajšo, neodvisno in varno pot iz Evrope v Tih ocean, ki bo omogočila prevoz čet, orožja in municije.

FRIDTJOF NANSEN, znameniti oceanograf, ki je s svojimi odpravami na visoki sever dokončno raziskal obale severnozpadne Sibiriije.

Atlantik in v Sredozemlje, se je povojna Rusija vrgla na kolonizacijo in industrializacijo Sibiriije, jo dvignila na zavidljivo višino, na evropskih tleh si je pa s celo vrsto tehničnih naprav skročila daljave in povežala zemlje za izvrstnimi prometnimi napravami.

Ko so pred leti začeli Rusi z velikopotezno akcijo okrog Severnega tečaja, je svet ostrmel. Nihče ni pričakoval, da imajo široke ruske zemlje toliko smisla za probleme morja. Ruska letala so premerila Severni tečaj v raznih smereh, ruski ledolomilci so premagali zaledenelo pot z Daljnega vzhoda na zahod, v Murmansku.

Kanal Leningrad - Murmansk.

Že pred 200 leti so predlagali inženirji Petru Velikemu graditev kanala, ki bi vezal Don in Petrograd s Severnim ledenim morjem. Anglež Armstrong je leta 1800. predložil drugi načrt. L. 1886. je napravil inženir Žiljarski načrt za spojitve Petrograda preko Karelijskih jezer z Belim morjem. Dela so morali 1896. zaradi pomanjkanja sredstev prekiniti, nadaljevali so jih l. 1910., toda spet ne dokončali. Na pritisk Angležev je bila med vojno zgrajena železnica od Petrograda do Murmanska, da so po njej pvažali v Anglijo ruske surovine in uvažali v Rusijo vojni material.

Strašna je smrt ljudi, ki jih pogoltno morskii pesek

Francoska obala je na mnogih krajih polna naplavin morskoga peska. Že romanopisec Hugo spominja na tragčne primere, ko so nič hudega sploščili ribiči stopili na na videz trdni pesek, pa so se jim tla izmaknila pod nogami in človek se je živ pogreznil v pesek, iz katerega ni bilo več rešitve.

Takšno nevarno mesto je nedaleč izliva Aullise, med Pas de Calaisom in korijom Somme. Dne 29. julija lani je pred očmi tovaršev, ki ni niso mogli pomagati, izginil v pesku mladi ribič Josip Vaduot. Malo pred tem so se pogreznil v pesek na istem mestu dva zdravnik in žena nekoga ribiča, nekaj let prej na star mornar.

Na lužni obali Kanala je nabrežje še nevarnejše, ker je tam pesek pomešan z morskotravo in daje videz trdnih tal. V enem sa-

mem letu, 1919-20. je tu našo strašno smrt 159 ljudi. Dne 5. maja 1922. sta im sledila dva ameriška turistata. 23. julija 1933. trje mladi kopalci, lani v avgustu pa dva vojaka.

Na bretonski obali je neščeno nabrežje zaradi številnih skalnatih čerl manj nevarno, vendar je tudi tu ugrabilo mnogo človeških žrtev. Neprimerno nevarnejši je zaliv ob Izliva Loire, kjer je v l. 1833. do 1906. našo smrt 462 ljudi! V lanskem avgustu se je tu pogreznil v valjvije pesek občinski tajnik Charbonnier s spremljevalcem in avtomobilom vred. Na bližnjem otoku so se kmalu nato kopala štiri dekleta, ki so bila na počinčkah. Vse štiri je požrl pesek...

Ob vseh Gironde je lani zabredlo 28 kopalških gostov v peščeno naplavino, ki je bila na zunaj povsem trdna. Nikdar več jih niso

videli. Od l. 1883. so tamkaj od neštevilnih žrtev izkopali le eno žensko.

Na francoski sredozemski obali je zaradi manjše razlike med plimo in oseko morskii pesek manj požrten. Predlansko jesen se je neki kmet 60 ur mučil v strašnem boju z muhami in komarji. Ustreljen je po pozolitno peščeno dno morja. Ustreljen je v 100 letih razširilo za cel kilometer. Tu se je pogreznilo v pesek že več parnikov s posadkami in potniki vred, pesek in trava sta pokrila njih nedosegljive krovove...

Morje je tedaj strašno v svojem obilju z zemljo, in ko vidimo, s kakšno silo nastona pesek na evropskih tleh, lahko razumemo, kako je bilo mogoče, da je puščavski pesek zasipal egiptoske piramide in prvi suški prekop tisoč let pred izvedbo Lessensovega načrta...

Randevu organista na cerkvenem koru

Sodišče v Glatzeru v Sleziji je imelo opravka z neobičajnim prestopkom. 51letni družinski oče je bil nastavljen kot organist v občini Mittelwaldau. Obložnica mu je očitala, da je oskrbnil božji hram, ker se je shajal z 18letnim dekletom na lubezenske sestanke pod orglami.

Pod pretezo, da počuje za petje zelo nadarjeno deklet, se je shajal organist z njo vsak dan po eno uro na korn. Sprva je bilo vse v najlepšem redu, orgle so domete in zvončki glas dekleta je odmeval po cerkvi. Radovednežev je bilo zmerom manj, organist in pev-

ka sta ostajala sama v cerkvi. Orgle so pelevredno redke, doktor niso v urah poučevanja popolnoma utihnile.

Ljudem se je zdelo končno le sumljivo, kaj počena dvojica na kornu, ko ni bilo čuti glasu iz cerkve. Šli so na korn in zaslišeli zaobljenca v isti nerodnem položaju pod orglami. Orgarčin vsižani so lu izročili sodišču. Vroškrvni organist, večkratni oče je bil obsodeni na štiri mesece zaporu, zapeljano deklet je pa moralo zaradi nepremišljene lubezni na posvečenih tleh plačati 2500 din kazni.

Žena, ki se je ponašala z brado do grudi

Zdravniki poznajo celo vrsto primerov, ko se je narava nenavadno zlobno poigrala z ženskami. Pred leti je se mnogo pisalo o pogostem pojavu, da so se odlične sportnice čez noč prelevile v mladenčice. Daleč so ženske, ki jim po hoji, ponašanju in glasu prej lahko prisodijo moštost, kakor pa nežno pokolenje pramatere Eve.

Krono med evropskimi »možčanici« je pa dosegla Klimentina Plateaux, ki je nedavno umrla v Epinalu. Imela je veliko plavo brado, ki ji je segala do grudi. Njeni brki so bili kockati in dolgi, veliki zalisc in krepka postava je spominjala na nekdanje grenadirje iz Like. Kazala se je po varietetih in zaslužila mnogo denarja. Kasneje se je umaknila v privatno življenje, odprla je v Epinalu kavarno, ki je bila zmerom dobro zasedana. Njena

prisočnost pri blagajni je bila prava senzacija za moške, naravno, da so tudi ženske hotele videti neobičajno reprezentanco svojega spola. Pravijo, da je bradata kavarnarka moške vztrajno odbijala, čeprav h radovednih smučev ne manjkalo. Pač je na rada videla nekatere prijatelje v svoji družbi še dolgo potem, ko je opustila kavarno.

Brezumno ljubosumje

Razum ljubosumnih ljudi meji res že na blaznost. V manjši meri je ljubosumje že znano, gorje tistemu, nad katerega se spravi hujšena človeške mrazdosnosti.

Tako je tudi deklet, ki se je poročilo z nekim Angležem, verovalo, da se ji bo v zakonu posrečilo »biti« ljubosumice. Toda moč je obdala vso hčico z bodočo žlico, v okna je postavil železne križe in hišo skrbno zaklepal, da bi žena ne mogla od doma. Kljub temu je brezumni ljubosumnež ob vsakem povratku stikal po hiši, da bi kje našel skritega ljubčeka. Prepripi so se vrstili dan za dnem, moč je v prividih celo streljal po vrtu.

Nekoč je prišla žena, da se je slekla. Nataknil je njeno obleko, posadil na glavo njen klobuk in tako našemljen je planil na cesto, da bi ulovil na hlimace namišljenega ljubčeka. Jezen zaradi neuspehov se je vrnil na dom in tako osmešen izgubil še zadnjo iskrico vrednosti v ženinih očeh.

Več let je bila nesrečna žena zaprta. Končno se ji je posrečilo, vtihoptati pismo za državnega pravdnika. Došlo je do ločitve.

Oropani minister pred guzarsko kraljico

Kitajski gusarji so nevarne pomorske podane, ki so izropale že mnoge parnike raznih narodov. Svoje gnezdo so imeli pomorski roparji ob ustju reke Sinklanga, v zelo razdeljenem zalivu Bias-Bal, kjer je stolovala tudi njihova kraljica, lepčička Tangšantiao.

Tangšantiao je zelo izobraženo deklet, ki je studirala celo v Ameriki. Njeni starši so ugledni kitajski trgovci. Zašla je med roparje in se v romantično življenje kmalu uvrčila. Nekega dne so gusarji privedli pred njo kitajskega notranjega ministra Sentienlina, ki so ga prej do nagega izropali. Vladoarica piratov je postavila ministru odločno zahtevo, naj takoj piše nankinški vladi za veliko odkodnino. Če bo preveč oklevdal, mu bodo odrezali desno uho, če pa sploh ne bo pisal, za bodo utopili.

Kitajska vlada, ki je prej odlašala z nastopom proti gusarjem, je dovolila Anšiežem, da so obkolili otok, zaleli roparje s kraljico vred in jih prignali pred sodišče. Tangšantiao je bila obsodena na deset let ječe.

Iz,kukavičjega gnezda' na cesarski prestol

Utrinki iz življenjskega romana cesarice Evgenije in Napoleona III.

Brat cesarja Napoleona L. Louis Bonaparte, holandski kralj, je bil oženjen z mlado, temperamentno špansko lepčico Hortenzijo. Zakon je zaradi velike razlike v letih ni bil srečen. Povrh je bil Louis še ničvreden mož, ki ni znal ustreči željam vročekrvne ženske. Hortenzija si je polskala skrivnega ljubčeka v osebi holandskega admirala van Verhuella. Iz prepovedane ljubzneti se dovolilo se je rodila sin, Louis Napoleon, kasnejši francoski cesar.

Hegmatičen mož, ki ni mogel stutiti, koliko hrepenenja terja od življenja niono strastno

Napoleon III.

Javna tajna je bila, da je mladi princ Louis Napoleon sli holandskega admirala. Toda Napoleon Veliki je ukazal, vpišati v krtne matrike Louisa Bonaparta za očeta. Da bi razagal neveselno govornice, je vzel mlagega Louisa na svoj dvor v Pariz, kjer je postal njegov miljenec. Zgodovinski falsifikat je bil storjen, štiri desetletja kasneje je bil mall Louis že cesar Napoleon III.

Na pariškem dvoru se je zbirala tedaj odlična mednarodna družba. Med danami je posebno stopal v ospredje lepa kraljica Manuela do Montije. Njen mož je bil ognjevit zagovornik bonapartistične ideje v Španli. Lepčica je skrbno skrivala svoje poreklo, bila je namreč hčerka preprostega vintorčarja iz Škotske, katerega denar je poznali grofovsko krono obmožanoga de Montiflora, in vzel je Manuela za ženo...

Tudi ta španska lepčica je skrivala v sebi vročo tajno. Don Cloriano je bil zanjo nrevoc srce. Polskala si je utiho drugod in iz prepovedanega razmerja se je rodil kukavičji sad, lepa donna Evgenija, ki je očarala oko-

lico presrečne matere. Pravi oče te krašotice je bil grof Viet Castel...

Zivilenje piše čudovite romane! Usoda je hotela, da sta so pod Louisa in Evgenije srečali, dva bastarda, dva nosilca lažnih krestnih imen sta ocvnila krono napoleonskega cesarstva in odločala pot stoletja o usodi evropskih narodov...

Sedan, 1871. Katarstria za Napoleona... Evgenija se je obrnila na vse vladarje Evrope za pomoč, zamen. Po povratku iz suženjstva je Napoleon še v decembru 1872. unal, da se vrne na prestol. Smrt je bila močnejša od te želje, umrl je v 66. letu življenja... Sin, princ Louion, je bil še zmerom lepi cesarici Evgeniji edina nada. Toda tudi nani ni porabila smrt, v polni mladenički dobi ga je umrtila v Afriki strelca Zuln črca. Vest o sinovi smrti je zloniia ponosno cesarice. V majhni vili na Rivierii je živel v samotji. V globoki starosti je doživela svetovno vojno in v veliki mržnji do Nemcev je končno le ukatjala dne, ko je bil Sedan naševan. Kot devetdesetletna starica je romala no Prizac, gledala skozi okna na tulierske vrtove in na obzidje katedrale Notre Dame, kjer se je nekoč vsa srečna poročila, kjer je bila okronana za cesarico Francije in kamor so jo peljala na veličastni Te deum po zmagi pri Solferinu... Vsi njeni nasprotniki so izglnili s prestolov, življenje ji je dalo vsaj to utoho, dokler ni v 94. letju zatislala svoje trdno oči.

Sokolstvo

Doslej najboljša sokolska vrsta bo šla v Pariz!

Leon Štukelj

Francozi so znameniti telovadci. Večkratna večina poznavalcev predvojnega orodnega telovadbe trdi, da so vprav Francozi uvedli tako zvano umetnostno telovadbo. Eleganca, ekskluzivna izvedba in duhovita sestava val so bile že od nekdaj posebnost francoske telovadbe. Francozi so pred vojno prednjačili vsem narodom, ki so se udeleževali mednarodnih tekm. Dr. Viktor Murnik, ki je vodil skoro vse naše telovadne vrste na mednarodne tekm. trdi, da take vrste, kakor je bila l. 1911. v Turinu francoska, sploh ni nikoli več videl.

Namre je nepozabno učinkovala francoska telovadba l. 1926. v Lyonu, ko sem se divil njihovi eleganci, suverenosti izvedbe najtežjih odskokov na drugo. V Ljubljani l. 1922. na vesokolskem zletu francoska vrsta še ni imela pomladka, sestavljali so jo večinoma še stari predvojni telovadci, ki so se komaj vrnili z bojnih poljov. Vendar so se že takrat odkrile nepoznane tajne lepe telovadbe, ki je nas mlade, ambiciozne telovadce, prevzela. Slavni in morda do danes največji francoski telovadec **Torrès** je nam v Ljubljani odkril povsem nove vpogled v telovadbo na drugo in dr. Murnik je ves srečen pripovedoval, kajzaje na Torrèja in njegove znamenite tovaršice, o tistih preteklih časih lepe francoske telovadbe.

S Francozi smo bili že od nekdaj iskreni prijatelji in na vseh tekmah, kakor v Parizu, Lyonu, Amsterdamu in Luksemburgu smo naše prijateljstvo še bolj poglobili in utrdili. Vselej smo se veselili njihovih uspehov.

Po olimpiji v Amsterdamu l. 1928. je bilo pri Francozih opaziti popuščanje. Preje vedno prvi ali drugi so v Amsterdamu zasedli komaj 4. mesto za nami Jugoslavlani in še v Berlinu l. 1936. se niso opomogli, tako da smo jih tudi to pot prehiteli. Toda opaziti je bilo v Berlinu, da zvezda slavne francoske telovadbe zopet vzhaja. Njihove poljubne vaje niso zastojale za Nemci ali Švicarji niti v sestavi niti v izvedbi, sama sigurnosti niso imeli tolikšne kakor oni in pa vrsta ni bila tako homogena kakor nemška ali švicarska. Lansko leto v Pragi so zaostali za nami komaj za dobro točko, pokazali pa so znaten napredek od Berlina. Računajoč uspeh vrste 8 telovadcev, so bili boljši od nas v poljubnih vajah na drugo, bradnji in v prostih vajah, nam sta preostali prvenstvi na krogih in konji na šir. Značilno je, da so se Francozi uveljavili ravno na onih orodjih, kjer je potrebno več spretnosti in drznosti kakor moči.

Kakšna bo naša vrsta, ki se bo sedaj merila z njimi v Parizu? Nam bo gotovo delala čast. Manjka ji le večletne, ne-

pretrgane, poglobljene vežbe, ki je pogoj za dosego sodobnih vrhunskih uspehov.

Mi smo že nekoliko zakasniteli, vendar je hvalevredno in razveseljivo, da smo od sedaj naprej trdno odločeni, stopati po tej poti. Pariz je veliki začetek.

Kdor pozna naše telovadce, ki bodo izbrani na izbirni tekmi dne 7. maja v Mariboru, more prorokovati o verjetnosti ali neverjetnosti našega uspeha v Parizu je tako, da bo zmago odločila samo sreča. Znanje obeh vrst bo približno enakovredno. Te tekme niso samo merjenja telesnih sil, temveč tudi — in v tem je čudo zmaga — huda preizkušnja živcev!

Naša vrsta bo spopolnjena z dvema najodličnejšima telovadecema, **Merzlikinom** in **Grilekom**, ki sta morala zaradi bolezni zadnji dve leti opustiti vsako vežbanje. Oba sta mlada, elegantna in nadarjena telovadca, ki sta se že izkazala v Berlinu. Njun napredek odteje, zlasti pa Merzlikinov, je skoro neverjeten. Merzlikin se dviga med prve svetovne telovadce.

Poleg navedenih dveh tekmujejo še štirje stari mednarodni telovadci: **Primožič**, **Prištok**, **Gregorka** in **Förte**. Izkušnja nas uči, da do sedaj naraščaj z

LEPA VIDA NA ODRU V KRČEVINL

Minuto nedeljo so uprizorili diletantске sokoške čete Sv. Marjeta ob Pencilu na odru Sokola Maribor III. v krčevinskih solih v režiji br. M. Vauda narodno petjejanke »Lepa Vida«. Obisk je bil zaradi brižnosti nekaterih oseb in nekoliko radi slabega vremena prav dovoljen. — Diletantске so sicer težavno igro prav dobro naštudirali in jo podali na splošno zadovoljnost prisotnega občinstva, ki je s svojjo udeležbo dokazalo upoštevanja vredno narodno zavestnost. Glavno in najtežje vlogo je imela »Lepa Vida« (gžna. Irenka Vaudova), ki je z vidno lahkoto izvedla vse, tudi najbolj kočljive prizore do konca; dokazala je veliko sposobnost za odrsko umetnost. Da ima priilko izboljšati se, bi mogla postati odlična gledališka igralka. A tudi vsi ostali igralci grofič Albert, Marjeta, Zemin Kogoj in njegova resolutna mati so bili popolnoma kos svojim vlogam. Samo glede kostumov in scenerije bi še lahko bilo to in ono boljše, ozir. popolnejše. mora pa se

Sport

SK Celje v Mariboru

Jutri popoldne bodo imeli na Železnikarjevem stadionu zanimiv prijateljski nogometni spored, ki bo pritegnil veliko število gledalcev, zlasti ker je dalje časa nismo imeli v Mariboru boljših prijateljskih tekm in je občinstvo navezavalo le

njimi še ni dobejeval nobenega boja uspešno. To so izkušni tekmovalci, vsak za se posebnost, kot celota nepremakljivi s svojimi »položajev«. Primožič kot najstarejši od vseh je zlezal že v 40. leto, ostali trije, razen Forteja, imajo pa tudi že čez 3 križe na rami. Forte je od Berlina zelo napredoval in ker je izobren tekmovalček, bo gotovo med prvimi.

Na prvo mesto izmed ostalih mladih tekmovalcev spada **Kujundžič**. On zori čisto navzgor in ima pred seboj krasno telovadno bodočnost.

Ostali tekmovalci, od katerih sta **Stergar** in **Beta** Slovenca, so sicer poznani naši telovadci, ki pa le zaradi nesrečnih točk, s katerimi se meri na izbirnih tekmah celoten uspeh tekmovalca posameznika niso prišli v berlinsko olimpijsko in lansko praško vrsto. Vsi so mladi, polni sile in ambicije. Borba med njimi bo ostra.

Po tej odlični izbiri bo naša vrsta sestavljena iz telovadcev, ki lahko z zupanjem zro v uspeh. Če bodo Francozi še pripravili dobro orodje, v tem pogledu pa imamo na žalost slabe izkušnje, bo zmaga med vrstama dokaj tesna. Mirno pa lahko zaključimo: **Nikoli še nismo imeli take vrste, kakor bo ta!**

upoštevati, da so diletantске deželani in so pripotovali gostovat 10—12 km daleč. Pri igri so pa tudi sodelovali starosta čete br. Suman Anton, br. Zelenko, br. Pšeničnik in vsi Vaudovi. Ugajale so pevске vloge, s svojim zvonom glasom pa se je najbolj omilila »Lepa Vida«. Vzorna vloga pa se je še posebno uveljavila v družabnem sestanku članov šmarješke sokoške čete in Sokolskega društva Maribor III. Bodrine besede so govorniki starosta matinejskega društva br. Struna, br. Vauda in drugi, dočim so šmarješki diletantске pod vodstvom br. Vauda zapeli nekaj mešanih zborov. S Hribarjevo »Ave Marija« so dokazali več nego skušajo »podtakniti« oni, ki goje tu in tam mrzljivo do Sokola... Prosvetni napredek šmarješke sokoške čete je nesporna zasluga njenega večletnega duševnega voditelja br. M. Vauda; ponosen sem biti na svoj uspeh. — Hvala diletantom šmarješke sokoške čete za nedeljski užitek in — še na svidenje v Krčevini!

Redno plačujte naročnino, sicer Vam ugasne pravica zavarovanja „Večernikovih“ naročnikov na

10.000 din

na pomlajeno, torej v postavi, ki je še v Mariboru nismo videli na delu. SK Slavija odlikuje znane vrline: pozitivnost, dober start, v igrah v prvem razredu pa si je moštvo pridobilo tudi precej tehničnega znanja, tako da bo, ako bo se le malo potrudilo, lahko nudilo gostom enakovredno partijo.

V predtekmi ob 11. se bosta srečali rezervni moštvi Slavije in Železnikarja, ker je SK Rapid z zadržajem hipu odpovedal sodelovanje.

Celjski prvenstveni nogomet

Jutri sta na sporedu v Celju dve prvenstveni nogometni tekmi. Na Glaziji se bosta ob 15. srečala za drugorazredno prvenstvo SK Borut in SK Lasko, dopoldne ob 10. pa bo na igrišču pri „Skalni klet“ juniorska prvenstvena tekma Atletik—Jugoslavija.

Concordia : ZKD 4:1

V Zagrebu sta se srečala v borbi za drž. prvenstvo moštve v tenisu domača nasprotnika Concordia in ZKD. Tekmovanje se je končalo s presenetljivo gladko zmago Concordije, za katero je nastopil tudi Punčec, ki je bil v odlični formi. Rezultati: Punčec—Tomica Kukuljevič (ZKD) 6:1, 6:1, Krznar—Podvinec (ZKD) 7:5, 8:6, Štok—mž. Senjanović (ZKD) 8:4, 6:3, 6:4, Fröbe (ZKD)—Šarič 6:2, 2:6, 6:4, Punčec, Šarič—Fröbe, Tomica Kukuljevič (ZKD) 6:8, 7:5, 6:3.

VEERAJNJI TEKMI ZA DAVISOV CUP PRELOZENI

Radi deževnega vremena sta bili večerjši single partiji Milič—Rogers in Punčec—Egan v Zagrebu preloženi na danes popoldne.

POLJSKA — NIZOZEMSKA 2:0

Poljska je dobila v Varšavi v tekmovalstvu za Davisov cup prvi dan oba stiga in vodi 2:0.

s. Atletska podzveza v Ljubljani je naročila predsedstvu Medkulskega odbora v Mariboru, da sliče za danes večer ob 20. pri Orlu sestane MO in delegatov mariborskih klubov. Seji bo prisostvoval tudi teh. referent podzveze. Dnevni red je namenjen pospeševanju atletskega sporta v Mariboru.

s. Za jutrišjo krožno kolesarsko dirko SK Hermena na podtiški progi se je do sedaj prijavilo 25 vozačev, med njimi tudi Mariborčana Sodec Karl (Maraton) in Stingi Ivo (Perun).

s. Reprezentanca Komunije, ki bo nastopila jutri v Bukaresti proti Jugoslaviji, je izgubila trening tekmo proti Kispestu z 1:0.

Kultura

Šestdesetletnica Cvetka Golarja

Pred dnevi sem prejem pismo, v katerem me Cvetko Golar prosi in roti, naj zamočim, da slavi 4. maja šestdesetletnico življenja. »Dandanes praznujejo jubileje samo še cesarji in „fajerlešarji“, jaz pa sem velkokrat premajhen in se ne utegnem baviti s takimi neumnostmi, mi je pisal, in sklenil sem, da mu ustrezem. Saj res ni nikakršna osebna zasluga, da se je šlovec rodil prav tistega in tistega dne in leta in je sedaj — da sam ne ve zakaj in kako — star že 60 let. Toda medtem Golarjevega jubileja drugi niso zamočali. S tem sem bil postavljen pred težavno odločitev: ali naj ustrezem jubilantu, kakor bi se zasebno spodobilo, ali naj mu ne ustrezem? Zamočati jubileje, ko so se ga spomnili drugi, bi pomenilo, da se prav „Večerniku“ kot glasilu tistega obsejnega ozemlja, na katerem Cvetko Golar živi, ne zdi vredno spomniti se ob 60-letnici slovenskega pesnika in pisatelja, ki zavzema v našem slovolstvu svoje tako posebno mesto. Zato je morala zmagati splošna dolžnost nad osebnostjo.

— Dragi Cvetko! Prepričan sem, da boš to mojo odločitev, nastalo po težkem notranjem boju, razumel in mi jo

oprosil. Sicer pa: ali imajo sploh pravico, skrivati jubileje? Ko si pričel pisati svoje fantovske pesmi, svoje duha naše zemlje polne novele in nazadnje kmečke komedije in burke, si nehajl biti zasebni. Postal si javna osebnost, last vsega slovenskega naroda; in le ta narod, ne TI, lahko odloča, ali naj se slavi ali zamočijo Tvoji jubileji. Res da nisi ne navaden cesar ne „fajerlešar“, si pa vse več: cesar hriščnih razpoloženi slovenske pokrajine in ljudstva ter „fajerlešar“ tistih požarov, ki gore v naših dušah in srcih. In ker si oboje in še last naroda povrnju, si dolžan vključiti glavo in slaviti jubileje. Saj ta Tvoja glava še prav nič ne kaže, da je stara že 60 let, a še manj kažejo Tvoja široka, še vedno kar fantovska pleča. Za Tvojih 60 let Te zares ni treba biti sram! Ko boš šel te dni s svojim trdnim korakom čez polje v zoriče, se bo morda še vedno ozrlo za Teboj kakor brhko dekle... —

Cvetko Golar se je rodil četrty dan meseca pomladi in linbežni leta Gospodovega 1879 v Gostecih pri Škofiji Loki na Gorenjskem in odšel potem na gim-

nazijo v Ljubljano, kjer je postal sovrstnik ustvariteljev naše ponosne Mordne: Ketteja, Murna, Cankarja in Zupančiča. Kot pesnik je bil in ostal najbližji Josipu Murnu-Aleksandrovu. Ničemo Slovenci ni prishihnil tako globoko nepokvarjenemu slozu preproste, a tako iskrene narodne pesmi, kakor z Murnom Cvetko Golar, Medtem pa, ko je Murn odšel že tako mlad v kraje, od koder ni vrnitve, je krepki gorenjski fant Golar prebrodil s svojim neumičivim zdravjem vse križe in težave bohemskega, pel, pisal in živel svobodno življenje, dokler ga ni nazadnje usoda zanesla in za trajno zasidrala v priški metropoli, v lepem našem Ljutomeru.

Golarjeve pesmi, ki so izšle v treh zbirkah: »Pisano polje«, »Rožni grm« in »Poletno klasje«, so najbolj pristno fantovske med vsemi, ki niso nastale neposredno iz narodne duše, iz njih dihajo nazelček, jajček in rožmarin oken slovenskih deklet, zorne gorenjske niive, pisane loke, muževne vrbe in breze ter ves ta naš podeželski svet tihil sel in veselih vasi, iz prav istega sveta so zajete njegove krepke novele, s katerimi je polnil desetletja slovenske leposlovne mesečnike, ter ne nazadnje njegove komedije, med katerimi je dosejal največji uspeh »Vdova Rožinka«, saj ni bila igra na samo na vseh slovenskih, ampak tudi

na srbskohrvatskih in čeških odrih ter se je končno spremenila celo v — opero. Zadnje čase je Cvetko Golar skoraj utihnil; pokmetel se je, zaradi v svoje Ljutomerske gorice in se le poredkoma oglašal. Morda pa je to le zbiranje novih doživeti za nove ustvaritve? Naj bi bilo tako! Na vsak način pa naj bi dal ta jubilej pobudo, da dobimo čimprej vsaj izbor njegovih novel v knjižnih izdajah. Zato: založniki — na plan! Cvetku pa: Še na mnoga, mnoga leta!

k. Tragedija »Grohar«. V petek, 12. t. m., bo v Narodnem gledališču enkratna predstava Mrakove tragedije »Grohar«. Delo, ki prikazuje v štirih, zelo dramatično razgibanih slikah, tragično usodo največjega slovenskega slikarja, je doživeti pri naši kritiki toliko različnih razlag in je bilo pri občinstvu v najrazličnejših krajih tako enodušno sprejeto, da se obeta Mariboru vsakakor nad vse zanimiv gledališki dogodek, zato opozarjamo na to predstavo.

k. Jubilej sofijske univerze. Dne 24. t. m. bo proslavila bolgarska univerza v Sofiji na svečan način 50-letnico svojega obstoja. Proslave se udeležijo tudi zastopniki ljubljanske, zagrebške in beograjske univerze.

Darujte za azilni sklad PTLI

Mariborske drobne vesti

Zakaj je delavstvo v krizi?

KAJ MISLI O TEM BREZPOSELNI SEZONSKI DELAVEC

V »Večerniku« z dne 5. t. m. je pisec pod naslovom »Zakaj je delavstvo v krizi« točno pojasnil glavne vzroke o brezposelnosti domačega delavstva. Ni pa samo tovarniško delavstvo prizadeto s tem, da so po tovarnah zaposleni tudi taki, ki drve iz vasi v mesto za zaslužkom ter delajo konkurenco ostalemu delavstvu, ki je odvisno samo od dela lastnih rok. Veliki odstotek delavstva prihaja s podeželja in to celo iz premoženjskih slojev, ki imajo lastno zemljo, na razna sezonska dela v mesto ter s tem odzamejo še ta pičli zaslužek onim delavcem, ki so brez vsake posesti zemlje ter morajo kupovati vse življenjske potrebščine po razmeroma visokih cenah.

Ogledno si zaposleno delavstvo na stavbah in v mirno vestjo lahko rečemo, da jih je nad polovico zaposlenih s podeželja. Da ne omenimo neko podjetje, ki zaposluje v sezonskem času nad 50% delavstva iz drugih krajev, ne malo šteje tako srečnih iz Maribora in bližnje okolice, da so delci dela. Ni čudno, da je videti toliko brezposelnih postopati

po Glavnem trgu in po mestu ter na »Borzi delca«. Če samo gremo gledat v bližnjo okolico Maribora, kjer sezonski delavci večinoma bivajo, je nad polovico sezonskega delavstva brez zaslužka vkljub temu, da smo že v mesecu maju in se je sezonsko delo že začelo. Marsikateri družinski oče se je veselil spomladi v nadi, da bo kmalu lahko toliko zaslužil, da bo vsaj skromno preživel svojo družino. Ahi zaman. Njegov up je šel po vodi; ker vkljub prizadevanju ne more dobiti nikjer zaslužka. Ni zadosti, da strada on, stradati morajo vsakdanjega kruha tudi njegovi nedolžni otroci.

Zato pa naj merodajni čimtilci sedaj, ko je za sezonskega delavca čas zaslužka, posredujejo, da pridejo v poštev v prvi vrsti brezposelni iz Maribora in okolice. Nismo nevoščljivi nobenemu zaslužku, lahko pa rečemo, da takim ni treba zaslužka, ki so premožni posestniki, katerim pa doma primanjkuje delovnih moči na polju. Popravite krivico in dajte zaslužek tistemu, ki je v resnici potreben! — Brezposelni sezonski delavec.

Preresljiva smrť starke

V mali podstrešni sobici v Splavarski ulici 3 je stanovala 80 letna občinska reva Marija Brauneker, ki je bila že več mesecev priklenjena na bolniško posteljo. Dopoldne so staro obiskovale razne njene znanke, popoldne pa njena hčerka, ki dela v tovarni. Ko je večerj dopoldne prišla v starkino sobico neka sestanovalka, se ji je nudil strašen pri-

zor. Na tleh je našla Braunekerjevo mrtvo. Obleka je bila zažgana, na telesu pa so bili vidni znaki groznih opeklin. O tem je takoj obvestila policijo, ki je ugotovila dejanski stan. Bolnica si je pomohi najbrže prizgala svečo. Pri tem je omahnila in padla. Vnela se je obleka, ki je na njej zorela. Dobil je pri tem tako hude opekline, da je ponoči izdihnila.

Hiša z največjim prometom

V nobeni hiši v mestu ni toliko prometa kakor v bolnišnici. Vsak dan tučate novih prijav in odjav, bolniki prihajajo in rekonvalescenti odhajajo — no, nekaj jih tudi odnesejo iz hiše. Najbolj živahna je kronika kolearskih in prometnih nesreč ter posledic fantovskih avantur, prejšnje točne pa je tudi to hišo zanesel val prevrlekega navdušenja nekaj prenapetih, ki so pa že vsi zapustili bolnišnico.

Naval v bolnišnico je tako velik, da morajo večkrat ležati bolniki na nosilih ali dva v eni postelji. Kakor hitro kdo odide, že leže v posteljo nov gost. Še

predno je izbranso s plošče nad glavo ime prejšnjega.

S težkim srcem prihajajo ljudje v bolnišnico. Pa ne vsi. Veseli prihajajo in veseli odhajajo iz nje — uživeli. V bolnišnici se oklepajo in obležajo razkušeno obleko. Vseših jih pride tudi deset in še več.

Po hodnikih zvenijo stekleni koraki. rekonvalescenti se domače sprejajajo, novinci gledajo plašno z velikimi očmi. Tih zapeljivo strežniki koga v operacijsko sobo. Odpeljajo ga iz nje spečega in se smehljajo. Ko se bo zbudil, bo že rekonvalescent.

m. Največ sveta otrokom slíši Slave!

Ta in njemu sledeče znamenite in večno aktualne verze iz slavnega Prešernovega »Krstja pri Savici« smo dobili sedaj na lepem kartonu z ornamentih v narodnih barvah in v čednem zlatem okviru. Grafično lepo delo s Prešernovo silhueto v ozadju zasluži zlasti v sedanjih dneh, da pride v vsako slovensko hišo, trgovino, gostilno, pisarno, šolo itd. Naročila sprejema v Mariboru Andrej Gorjov, Gregorčičeva ul. 24 III.

m. Prometna nesreča blizu Kamnice. Na cesti med Kamnijo in Mariborom je neki motoklist iz Maribora podrl kolearja Alojza Ploja, ki je pri padcu dobil poškodbe na desni roki.

m. Pelkova racija. Včerajšnja policijska racija ni imela običajnega bogatega plena. Pozna se, da so lepi dnevi. Polovili so je 8 petuhov, ki so jih perustirali.

m. Umrlí so v Mariboru: Modrič Ivana, zasebnica, 70 let, Pobrežje; Godec Jera, žena dninarja, 62 let, Limbuš; Dušej M., sin delavca, tri leta, Dogoše; Slavič Ant., magistratni uslužbenec, 52 let, Ljubljanska 36; Pregl Franc, delovodja, 41 let, Tezno; Repoluš Ivan, kovaški pomočnik, 43 let, Sp. Zreče; Maher Ivana, preuzičkarica, 82 let, Zgor. Radvanje; Moder Fr., občinska uboga, 70 let, Slovenska 40; Lakner Marija, vdova po livarju drž. žel., 76 let, Frankopanova 5; Smid Berta, žena zas. uradnika, 66 let, Razlagova 24; Horvat Anton, cigan, 40 let, Vratšinec; Janda Pavla, zasebnica, 70 let, Radvanjska 8; Lepuša Franc, bivši mlinar, 72 let, Rajčeva 1; Marz-Vidmar Marija, zasebnica, 77 let, Frankopanova št. 30, in Koritnik Rudolf, kavarnar, 64 let, Tomšičeva 20.

m. Z nožem je jo obdelal. Delavca Eibzabeta Burjan je odvracala od kvartanja

in priganjala domov sinoči izpred gostilne Štok na Pobrežju svojega moža. Med prepričilo jo je dvakrat zabol el roke neki Vinko G.

m. Najdena in ukradena kolesa. Ob palači Hranilnice dravske banovine je bilo najdeno kolo znamke »NSU« in z ev. štev. 136245, v Prešernovi ulici pa kolo znamke »Rixsi« in z ev. štev. 126792. Kolesi se dobata na policiji. — Mesarskemu pomočniku K. Ješku pa je bilo izpred neke gostilne na Vodnikovem trgu odpeljano kolo znamke »Bundes«.

m. Podstrešne in stanovanjske podgane na delu. Upokojenima železničarjema Janezmu Pečniku in Jos. Kampferju so izginili s podstrešja na Aleksandrovi cesti 67 razni predmeti. — Kočijazu Jakobu Zdoucu na Koroski cesti 30 je bila pokradena obleka. — Mizarju M. Zemljicu na Ruški cesti 3 pa so odnesli tatovi iz stanovanja fotografski aparat znamke »Kodak« in 100 din gotovine. — Slugi K. Ferku pa je izginila iz stanovanja v Gosposki ulici 32 srebrna ura in verižica.

Diplomacija.

Kirurg, arhitekt in diplomat se razgovarjajo o tem, kdo izmed njih izvršuje najstarejši poklic. »Ko je Bog ustvaril žensko,« pravi zdravnik, »je Adamu vzel roko. Izvršil je operacijo, torej je poklic kirurga najstarejši.« »Nikakor,« je odgovoril arhitekt. »Svet je bil ustvarjen iz kaosa. Torej je poklic arhitekta še starejši.« — »Toda kaos,« se zdaj oglasi diplomat, »tega smo pa zapravili miti!»

Zborovanje obmejnega učiteljstva

Danes dopoldne je bilo v krčevinski ohi zborovanje obmejnega učiteljstva, ki ga je vodil predsednik Učiteljskega društva Maribor levi breg g. Mirko Vau da iz Sv. Marijete ob Pesnici. Ta je govoril o predšolski spoznavni šolskih novincev s pomočjo roditeljskih vprašalnic, kar je učiteljstvo z razumevanjem sprejelo. Predavanju je sledila živalna in zelo stvarna debata o problemu in potrebah obmejnega učiteljstva.

Sledilo je veliko zborovanje obmejnega učiteljstva, ki ga je vodil predsednik Učiteljskega društva Maribor levi breg g. Mirko Vau da iz Sv. Marijete ob Pesnici. Ta je govoril o predšolski spoznavni šolskih novincev s pomočjo roditeljskih vprašalnic, kar je učiteljstvo z razumevanjem sprejelo. Predavanju je sledila živalna in zelo stvarna debata o problemu in potrebah obmejnega učiteljstva.

»CLOVESKI MARTINČKI« OB DRAVI

Ob Dravi že polegajo in telovadijo na obeh obrežjih do otoka in še včrje največjeji oboževalci sončnih žarkov. Tihó so pričeli s sončenjem in ko bodo živele kopalnica na otoku in ob Dravi, bodo ti kopalci že rjavi. Izkušeni predamandski martinčiki vedo, kako se je treba sončiti in se bodo junija in julija malo škodoželjno posmihali tistim, ki bodo hotele na mah porjaveti in se jim bo sonce zato bridko maščevalo z rdečimi opeklinami. — Sanno to željo imajo ljubitelji prvega sonca: da bi vreme ne »knilo!»

m. Iz bolnišnice. Posestnik Franc Vidovič iz Dravcev pri Sv. Vidu pri Ptujcu se je nasadil pri delu na lesno bruno. — Na posestnika Jurija Pristovnika iz Smartna na Pohorju pa se je zvrnil voz stelje ter mu zlomil levo roko. — Desno nogo si je zlomil v gozdu 14 letni Anton Soršak iz Sp. Poljskave. Vsi se zdravijo v bolnišnici.

PRED REŠITVIJO VPRAŠANJA VOJNIH OSKODOVANEC.

Pri banski upravi v Ljubljani je začel poslovati referat za vojno škodo. Predvsem ima nalogo ugotoviti upravičenost prijav in zahtevkov oskodovalcev ter pripraviti potrebne za rešitev te pereče zadeve. Podrobna navodila bo izdala kr. banska uprava v kratkem. Referent ne sprejema strank. Vojni oskodovalci, t. j. oni, ki so utrpeli škodo zaradi vojnih dogodkov na biv. soški fronti ter v času bojev na Koroskem, dobe potrebna posajna pri odboru vojnih oskodovalcev v Mariboru. Tudi tisti, ki niso še napravili prijav, bodo imeli možnost to storiti. Podrobnejša poročila bodo izdana prihodnji teden v časopisu.

UREDITE MAGDALENSKI TRGI!

Ze dolgo kvari lice Pobrežne ceste in Magdalenkega trga na pol podrti zid ob cesti, podrti plotovi okrog cerkve in smetišča za plotovi. Ureditev tega trga sredí mesta je aktualna zadeva!

Otroci in svet

T. Č.

Bajtar Martinek je sedel pred kočjo in si z rokami podpiral glavo. Tuhtal je marsikaj, kar mu prejšnje čase ni bilo dosti mar, a ga je zdaj večkrat drežalo po možganih. Od časa do časa je prisluhnil, kako je kaj v koči, iz katere so ga ženske nagnale, saj jim je bil samo v napoto. Čul je žemiti stok, potem je pa utihnila in kmalu je prišla na prag soseda z veliko novico:

»Martinek, sina si dobil!«
Možakar je prikelmal. Bil je zadovoljen, da je žena prestala muke, zastran sina pa ni vedel, ali naj se ga veseli ali naj bo jezen. No, otrok je bil nedolžen, zato se je Martinek jezil nase. Če bi z ženo malega ne klicala na svet, bi pač ne prišel. Ko bi mah vedel, da ga bo v koči pozdravilo kar sedem razcapancev, bi se je sam na daleč izognil. Nič ga ni bilo treba radovednost past v to sozino dolino, si je mislil Martinek, a zdaj, ko je že jokal, ga tudi ni mogel nesti v vodo.

Martinek je stopil notri, da ga pogleda in da se ženi malo podobriča, saj je dosti prestala. Pokazal je nekaj veselja, zelo je pazil, da ji ni s kakó nerodno besedo prizadejal nepotrebnih bridkosti. — Zdaj je, kar je, si je dejal na tihem, treba bo tudi z njim nekako voziti. Kako, pa sam ni dobro vedel, saj se je kaj težko srečeval skozi krčine in težave vsakdanje-

ga dne. Zaslužil je malo, kak dan skoraj nič, otroci so pa kljub temu spraševali za kruh in tudi nagi niso mogli hoditi po krščanskem svetu.

Prišla je nedelja. Martinek jo je že težko čakal, a dočakal jo je vendarle in se odpravil v faro vas. Rad je zasel med znanec in se pomenil, kako stoji domača in svetovna politika, kdaj bo vojna in kaj bo treba narediti, ko je bo konec. Martinek je vedel, da prva velika vojna ni imela čisto pravega konca, saj drugače ne bi nihče mislil spet na boj.

Prisedel je v gostilni k mizi, kjer je bil tudi nekaj mlajši ključavničar Gogalov Joža. Fant je čez teden delal v tovarni, ki je bila dobre pol ure vožnje z vlakom oddaljena od fare. Martinek je imel vanj veliko zaupanje. Dosti stvari mu je raztolmačil kakor nihče drugi, in včasih je tudi vnaprej kaj uganil. Nič čudnega tedaj, če se je od sveta odrezani bajtar rad družil z njim. Ta dan mu je bilo pa prvi trenutek skoraj žal, da je prisedel.

»Danes se boš pa odrezal! mu je zaklical Joža. «Sem slišal, da spet nov brečal joka v tvoji bajti. Ej, kdaj te bo brečala pamet? Ali jih nimaš zadosti?»

Martinek je obsedel brez besedi. Joža je govoril resnico, le preveč glasno in zasmehujoče ga je zgrabil. V srčni stiski mu je pa kanila odrešilna misel v glavo: »Nekdo mora skrbeti, da nami narod ne propade.«

»Ti si najbolj poklican za to! Ali jih ni sodem dovolj? Še tem nimaš kaj dati.

Celo abecednike jim težko kupiš. Siti tudi niso vsak dan.«

Martinek je žalosten prikimal. Joža ga je pa pestil naprej: »Mislim, da je bolje imeti malo otrok, pa tistim dati, kar jim gre. Dobro življenje, potreben kos kruha, vzgojo in kar je treba. Kam pa jih boš spravil, ko bodo iz šole?»

Joža je govoril s prepričevalno strastjo in so ga vsi ob mizi vneto poslušali. Kimali so in predli svoje misli, mali kovač Jernej — je pa že čakal, kdaj mu bo lahko segel v besedo in je to tudi dočakal.

»To vse drži, ampak res je pa tudi, da naš narod ne sme propasti. Malo nas je in če se veliki spravijo nad nas, nam bo in tuda predla. Zato ima Martinek prav, če skrbi za svoj rod. Seveda, on skrbi že čez mero. Drugi bi morali tudi hoditi po njegovih stopinjah. Jaz na primer imam štiri. Mislim, da jih je kar dovolj za tisto bore zaslužka, ki ga s svojimi žulji spravim skupaj.«

»Še štiri boš težko zrnil h kruhu,« je spet besedoval Joža. »Tudi jaz bi si rad privoščil naslednika, pa mi komaj kaže. Za mleko in plenice bi že utrpel tudi pri tem zaslužku, ampak v tovarni je človek od danes do jutri. Vsako uro ti lahko pokažejo vrata, posebno če jim niso preveč pri srcu.«

»V zakonsko vprego se ti ne ljubi,« ga je podražil kovač. »Pa se boš morebiti

enkrat ujel. Zakaj bi še ti ne množil našega naroda!»

»Saj ga še tisti ne, ki bi lahko redili po deset tucatov otrok, a imajo navadno komaj enega ali dva. Tohiko, da morejo komu izročiti premoženje. Ko ustvarijo dediča, je njihove otroške rodoljubnosti konec, samo nam pridigajo o belí kugi, pišejo o propadanju.«

»Pri nas je nekaj zelo narobe in bo treba popraviti,« je modroval kovač. »Drugdo dobis nagrade, če se ti posreči povečati družino. Potem si lahko vesel otrok, saj ti že s krstom prineso denar v hišo.«
»Pa vendar ni vse zlato, kar se svetile mu je oponesel Joža. »Prav tam, kjer dele nagrade, da bi pomnožili otroke, prav tam tožijo, da je preveč ljudi. In zato, ker jih je preveč, hočejo več zemlje in morja.«

»Narobe svet!« je pripomnil Martinek. Joža mu je prikimal in so potem še dolgo govorili o tem. Martineku pa še drugi dan ni šlo v glavo, da so take reči sploh mogoče. Tudi on bi potreboval ledo hišo in dosti polja za svoje otroke, a vendar mu ni misel prišlo na misel, da bi nalašč množil družino in da bi terjal od koga nagrado. Pri njem je šlo nekako po božji volji, tam pa, kjer so pridne starše nagrajevali in obenem tožili o preobilici ljudi, tam so pa po Martinekovemu mnenju morali tčati zdaj čudni nameni, ki utegnejo prinesiti še marsikaj čudnega na svet!

METAL-BOX 45

Z VLOŽENIM RUMENIM SITOM IN 2 BRILJANTNIMA ISKALCEMA.

JAKO OSTRI POSNETKI
IDEALNA KAMERA ZA ZAČETNIKE

Uporabljajte AGFA-ISOCROM film.

din 75.-

DOBI SE V VSEH FOTO-TRGOVINAH

POSOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

Deležna glavnica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 mili onov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3-5%.

Daje posojila na vknjižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.

Na starejši slovenski denarni zavod v Mariboru - Vse hranilne vloge so proste in se izplačajo neomejeno!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 din; najmanjša oglasilna površina za en dan je 10 din. Družbe, katerih delavnice in podjetstva so vključeni v državni oglasni sistem, plačujejo oglasne stroške po posebnih cenah. Družbe, katerih delavnice in podjetstva niso vključeni v državni oglasni sistem, plačujejo oglasne stroške po cenah, ki jih določa Posojilnica. Za vsak oglasni odgovor sledi malih oglasov se mora odločiti znotraj 24 ur.

Razno

GOSTILNA VOLLER "TRIGLAV"
vsako nedeljo in praznik koncerti, za dobro kablenco in jedo, jamci gostilničarica. 3979-1

GOSTILNA "PRI LIPI"
Zg. Radvanje, telefon 23-30
Vabi cenjene goste na vsako nedeljski vrtni koncert. Matice, ne pozabi, da je tudi za Vaše malčke za zabavo preskrbljeno. Za obilen obisk se priporoča gostilničar Lovše. 3982-1

POHIŠTVO
in stavbena dela izvršuje najzanesljivejši Korošec. "Efkamizarstvo, Maribor, Franciškanova 12. 3995-1

DOBRO OSKRBO
dam samostojni ženski proti plačilo din 45.000. Zemljiško-knjižna intabulacija. Vprašajte društvo hišnih posestnikov 3999-1

Radi nezaposlenosti prevzamem priloznina
KORISPOVEDNA DELA
vsako prepisovanje na stroji etc. Dopisi na upravo "Večerniki" pod "Samostolena". 4007-1

Prevzajem vsa
TAPETNIŠKA DELA
Predelava žimnic na domu, izdelovanje žičnih vložkov, zaloga tapetniške blaga in alitika, vse najugodnejše pri Ferd. Kuhar, Vetrinjska 26. 4013-1

KDOR MI POSODI 3000 DIN
proti garanciji, mu dam za obresti hrano. Ponudbe na upravo "Večerniki" pod "Garancija". 4043-1

VABILO
na oranžino in figovo trgatve, katero priredi Zel. nev. društvo "Krilato kolo" dne 7. V. v gostilni Obal (brei Koren). Spored: Godba, petje itd. Začetek ob 15. uri. K udeležbi vabi odbor. 4061-1

POSODILO
2000 din isšč. obrtnik. Vrne 2500 din v roku treh mesecev. Pod "Dobra garancija" na upravo lista. 4062-1

POZOR!
Staroznana brivnica Frana Novak, Aleksandrova 22. Vas nisteže čisto in pravilno, ter po zmerjeni ceni. Priporoča se tudi kolodvorska brivnica ki je odprta ob nedeljah in praznikih do 14. ure. 4064-1

VEČ OSEB
se vzame na dobro domačo hrano. Meljska c. 43. priličice, desno. 4044-1

KRUH TURIST.

Crni kruh iz rži je zelo točen, otane 8 do 10 dni v največji vročini popolnoma svež in okusen. Parna pekarna Felertag, Betnavska cesta 43, tel. 28-24. Podružnice: Maribor, Ulica 10. oktoobra, Meljska cesta 65 in v trgovini Škaza, Glavni trg. 3260-1

Cista družina sprejme

MALEGA OTROKA
v oskrbo. Naslov v upravi. 3884-1

NAGRADO

5000 din za prazen lokal (sredi Maribora), plača "Frizer", Mlinska 8. 3997-1

ČE HOČETE

IZBORNO VINO PITI
morate v gostilno "Prešernova v kleti" priiti. Trafenik v Gosposki ulici. 3904-1

OD 5 L. NAPREJ

se prodaja dobro vino po 7 din. Tomšičev drevored, Lesnikova 4. 3973-1

ZLATO IN SREBRO,

briljante, zastavljane listke išče mujo za nakup
M. ILGERJEV SIN,
Maribor, Gosposka ulica 15.

VSAKI OSEBI

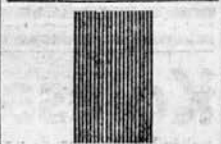
— družini — nudi stalni za-služek "Mara" Maribor, Orožova 6; Celje, Stomškov trg 1; Ptuj, Ptujčica — Razošiljalnica. 1803

POSTELJNE ODEJE

res močne, prešite, ugotov-jeno poseljno perilo, pernice zglavnike, madrace, ouh per-le, inlert, Najboljše pri A. Stue-lic, specialna trgovina za iz-delovanje posteljnih odeli. — Stolna ulica 5. 2274

PONIKLANJE

pookramanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri "Ruda" Maribor, Irstenjakova ulica 5. 3544-1

„Večernikovi“ mali oglasi

so najcenejši, saj stane beseda ali

50 par

MALI CONTINENTAL
pisalni stroji za potovanje, dom in pisarno na mesečno odplačilo po din 200.— drz. uradniki dobijo isteka na mesečne obroke po din 100.— Samoprodaja: Ivan Legat, Prva specialna delavnica in trgovina pisarniških strojev, Maribor, Vetrinjska ul. 30, tel. 24-34; podružnica Ljubljana, Prešernova ul. 44, tel. 26-36. 3808-1

SETA VLOŽEK
varuje noge, čevlje in nogavice

SOFER
za luksuzni in tovorni avio-elektrik in mehanik. želi v neodpovedani službi menjati mesto. Ponudbe pod "Sofer 42" na upravo. 4023-1

STEZNIKE
higijske brez ribe kosti in gumija po meri izdelamo že tekem 6 ur. Tudi največje modriče v veliki izbiri dobite pri "Luna", Maribor, samo Glavni trg 24. 4045-1

ZA BIRMO
kombinec, svilene flor-noga-vice, kra ke noxavice, doko-lenke, venčke, pakolane, svil-ene trakove v veliki izbiri in najceneje. Otroške sandale ročno delo od din 12.— nav-zgor pri "Luna", Maribor, sa-mo Glavni trg. 4046-1

DVE LEPI SOBI
blizu Glavnega trga, ena pri-pravna tudi za pisarno, se od data. Naslov v upravi lista. 4047-7

GOSTILNA PRI "LOVCU"
v nedeljo koncert, sortirana vina. Priporoča se Vrabi-Vic-man. 4048-1

NOVOKLETENJE IZBORNIH VIN
silvanec, rizling, rdeči bur-gundec, mozilavec in drugo, cene zelo snidne zlasti za dom že od enega litra naprej po din 8.— pri Senici, ulica Kneza Kocla (Tattenbacho-va). 4049-1

HALO! HALO!
Otvoritev nove krema-dobra kapljica, pečenka na razni, Dobrava, Tezno. Se priporoča gostilničar Mirko Sever. 4053-1

Posesti
HIŠICA
v delavski koloniji se prodra radi selive. Vprašati: Koso-skeza ul. 27. 3879-4

NOVA HIŠICA
z velikim vrtom za 150 din mesečno v najem; vprašati Zg. Radvanje, Hostejeva 5, gostilna. 3972-2

KUPIM ZEMLJIŠČE
s poslopi ali brez, od Marib. do Senice. Zemljišče mora ležati ob avtomobilski cesti. Ponudbe z opisom in ceno na upravo pod "Posestivo". 3986-2

PRODA SE IZ ZAPUŠČINE
dvonadstropna novoizidana hiša v bližini parka pod zelo ugodnimi pogoji. Polasnila v pisarni dr. Blanke O. in dr. Brandstetter Fr., odveznika v Mariboru, Aleksandrova c. 14. 4003-2

STAVBENE PARCELE
v bližini mesta, lena lega, po-ceni in prodaj. Tudi na obro-ke. Vprašati Pobrežje, Nasip-na 55. 4035-2

NOVOIZIDANO HIŠO
donoša 10.000 din letno, pri-likovne, vr. obilni kraj iz-pod vrednosti prodam din 55.000 gotovine, 30.000 vknji-žba, Informacije: "Krema", Po-pol 2, do pol 4. ure v Vrtni ul. Mariboru. 4072-2

PRODAM HIŠO
z lokalom sadonosnikom in vrtom sredi vasi. Pekre 6. 4002-2

Večjo STAVBENO PARCELO
pri postaji Hoče prodam celo ali pa tudi manjše parcele. Pojasnila daje trgozina Reč-nik, Hoče. 4005-2

Novozgradba, 2 stanovanji
po 1 sobi kuhinjo, vrt, Po-brežje 22.000.— Ravnotam novozgradba, 2 stanovanji po 2 sobi, kuhinja, vrt 2500 m² 75.000.— Lepo vinogradno posestvo pri mestu, 13 oravov 180.000.— Kraska vila pri parku, 5 sob, parketirane, ko-palnica, vrt 250.000.— Hiša z gostilno in trgovino perie-rija 150.000.— Posredovalni-ka "Rapid", Maribor, Gospo-ska 28. 4061-2

Kupim

KNJIGE MESTNE HRANIL-NICE
do 170.000 din kupim (tako) po najvišji ceni. Prodaj mu pisalni stroji, žensko kolo, ko-palno banjo in druge predme-tne po zelo nizki ceni. Vprašati v ponedeljek pri g. Šlik, Meljska 11. 4028-3

Prodaj
PRODAM AVTO
ali zamenjam za motorno ko-lo. Naslov v upravi. 3965-4

DVE POSTELJI
z omaricami, otomana in več drugača pohištva se prodra. Maribor, Jenkova ulica 5. 3975-4

SIVALNI STROJ
skoro nov, radi boleznj se ugodno prodra. Kramaršič, Valvazorjeva 3, Maribor. 3965-4

Prodaj
MLADE VOLČJAKE
dobermane, v Dalma injski ul. 23. 3988-4

IZVRSTEN SADIJEVC
tudi na drobno prodra Jauk, Ljubuš 14. 3992-4

OTROŠKI VOZICEK
globok, dobro ohranjen se no-ceni prodra. Naslov v upravi lista. 4004-4

ZA MIZARJE!
9 jelševih desk vleženih, 4.10 in dolžine, 25 do 36 cm širine, 3,5 cm debeline, na pro-daj. Naslov v upravi. 4001-4

SPORTNI VOZICEK
se prodra, Cankarjeva 12, Stu-denci, Horvat. 3999-4

VEČJA GOSTILNA
blizu Maribora na promet-ni točki, se ugodno prodra. Naslov pove uprava. 4004-4

MALI AVTO
dvosedežni Fiat, radi boleznj ugodno na prodaj. Naslov v upravi. 4009-4

MODERNA GARNITURA
za jedilnico in male omarice, vložene z biserno matico na prodaj. Ogleda se lahko od pol 2. do pol 4. ure v Vrtni ul. 26. 4010-4

Ohranjeno kromatiko
LUBAS HARMONIKO
12 basov, prodaj, zamenjam diatonično ali fus harmoniki, kupim diatonično. Krčmar Podplati. 3998-4

Popolnoma prenovljen
BSA MOTOR
350 ccm, prodaj ali zamen-jam s težjim s prikolico. Vprašati Studenci, Radvanjska 28. 4011-4

3 KANAPEJE
biedermeterjevega sloga ugod no prodaj. Ferd. Kuhar, Vetrinjska ul. 26. 4012-4

Proda se
ČEVLIAR, SINGER STROJ
cilinder, Dravska ulica 8. 4014-4

Bela
KUHINJSKA KREDENCA
in ostalo kuhinjsko pohištvo se prodra. Naslov: Ciril-Meta-dova 10. 4016-4

Prodaj dobro ohranjen
GRAMOFON
Pobrežje, Aleksandrova 29. 4018-4

CITO TEHNIKA
skoraj nova, nosilnost 20 kg, se ugodno prodra, tudi delno za blago. Ponudbe pod "Takaj 30". 4027-4

OTROŠKI VOZICEK
globok, dobro ohranjen, se no-ceni prodra. Glavni trg 3, Il. naslov, babica. 4033-4

NA PRODAJ
novi ploštni stroji znamke "Anos" in klavir, poceni. Naslov v upravi. 4007-4

Prodaj
20 POLOVNJAKOV VINA
1938 iz neke krašinske zapu-ščine. Specijala "Jugospedit", Aleksandrova 51. 4019-4

Prodaj lep globok
OTROŠKI VOZICEK
dobro ohranjen, poceni. Les-nik, Kalobova 23, Studenci. 4055-4

Stanovanje
STANOVANJE
oddam tudi, primerno za pi-sarno v bližini sodnice. Vprašati Meljska 9, trgovina. 4006-5

DVOSOBNO STANOVANJE
se odda. Viktor Parmova 10. 4005-5

DVOSOBNO STANOVANJE
v prvem nadstropju oddam, Krčevina, Ribniško selo 42. 4000-5

TRISOBNO STANOVANJE
ev, pisarna, Gregorčičeva, se odda. Vprašajte društvo hiš-nih posestnikov. 3997-5

SOBO IN KUHINJO
oddam poceni. Masarykova 6, Spesovo selo, Pobrežje. 3993-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, se takoj od-da, Žolgerjeva 20, (Dajnko-va). 4008-5

STANOVANJE
eno- in dvosobno, se odda v Smetanovi ulici 54, gostilna. 4022-5

PARKETE

HRASTOVE, BUKOVE ter JAVORJEVE v vseh merah nudi in polaga
po strokovno izveženih polagalcih
REMEC-Co., KAMNIK-DUPLICA Zastopnik: inž. C. R. LUCKMANN
Maribor, Prešernova ulica 4

Če hočete biti v resnici dobro in poceni oblečeni, obiščite manufakturno „Češki magazin“ Maribor, pri glavni policiji, kjer do-
bite največjo izbiro po najnižji ceni in najboljši kvaliteti. Brezobvezno se lahko prepričate. Velika odprodaja ostankov za polovično ceno.
Krojaške potrebščine.

SOBO IN KUHINJO
oddam, Studenec, Jurčičeva
53. 4029-5

Lena
SOBA IN KUHINJA
se odda. Vprašati Tezno, Gre-
gorčičeva 3. 4037-5

ENOSOBNO STANOVANJE
V RACAH
poleg posajle v novi hiši, s
sobo in kuhinjo, električna luč
ter vrt se takoj odda. Vpra-
šati v pisarni v Mariboru,
Aleksandrova 10. 4065-5

DVOSOBNO STANOVANJE
se odda pri Tomšičevem dre-
vodu. Naslov v upravi.
4050-5

ODDAM STANOVANJE
sestojeci se iz parketirane so-
be in kuhinje na Aleksandro-
vi cesti 61-L. Vprašati isto-
stani. 4052-5

**LEPO 2 SOBNO STANOVA-
NJE**
oddam točnemu plačniku 300
din. Vodnikova 28 Studenec.
4054-5

Stanovanje išče
iščem
DVOSOBNO STANOVANJE
v centru mesta. Naslov pu-
stiti v upravi. 4000-6

Sobo odda
SOSTANOVANKA
se sprejme k mali družini. Na
slov v upravi. 3883-7

OPREMLJENA SOBA
se odda boljšemu gospodu.
Poseben vhod. Korošičeva 5.
3919-7

PRAZNA SOBA
utlačna, se odda. Aleksandro-
va 18/II. levo. 3977-7

Odda se takoj
SOBA
z dvema posteljami. Vojaš-
niški trg 21. 3978-7

GOSPODA SPREJMEM
na vso oskrbo. Mišnska ulica
21. I. nadstr. 3980-7

Lena
SOBA S ŠTEDILNIKOM
se takoj odda. Betnavska 39.
3983-7

Oddam opremljeno sončno
SOBO S KOPALNICO
Dalmatinska ulica 23. 3987-7.

Gospoda sprejemem
NA STANOVANJE
in hrano. Meje, Erjavčeva 6.
3990-7

2 SOBI S ŠTEDILNIKOM
se takoj oddata. Dr. Verstov-
škova 1. Pobrežje. 3991-7

Mlajšoj, pošteno gospodično
sprejemem
NA STANOVANJE
Korošičeva 5/L. desno.
4002-7

MALO SOBICO
lepo opremljeno, v sredini
mesta, oddam. Prečna 6/L.
4021-7

SOSTANOVANKA
se sprejme. Ob železnici 4/L.
4030-7

OPREMLJENA SOBA
s posebnim vplodom, se odda
boljši osebi takoli. Kopalnica
na razpolago. Židovska 12-L.
4032-7

Lepo opremljena, senar-
SONČNA SOBA
v bližini parka, se takoj odda
Vrazova ul. 6/III. levo. 4031-7

Vzajem takoj dva gospoda
NA STANOVANJE
z vso oskrbo. Prodajam isto-
tam globok, otroški voziček,
Meljska 29. 4034-7

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam oni osebi, ki mi po-
sodi za dobo 6 mesecev din
4000, za ves ta čas ima sta-
novanje in hrano brezplačno!
Po 6. mesecih dobi din 4000
nazaj in obresti. Ponudbe na
upravo Večernika pod šifro:
»Gotovina«. 4036-7

OPREMLJENA SOBA
s posebnim vplodom se odda
tudi s štedilnikom. Prapro-
tnikova 25. 4039-7

Prazno all meblirano
SOBO
oddam eni ali dvema oseba-
ma. Periot, Korošičeva 2.
4040-7

GOSPODIČNA
se sprejme na hrano in sta-
novanje. Židovska 8 (Rich-
ter). 4092-7

Otroške
oblečke
klobučke
svilene srajčke
polo majice
dokolenke
kratke nogavičke
*prilporna v veliki izbiri
vedno ugodno*

C. Büdefeldt
Gospodskva ulica

Odda se
LEPA SOBA
z dvema posteljami. Betnav-
ska 23. 4058-7

SOBA
s štedilnikom se odda. Lorbe-
kova ul. 12. Nova vas. 4059-7

STAREJŠI UPOKOJENEC
se sprejme v popolno oskrbo.
Pisati na upravo »Večernika«
pod »Domačnost«. 4060-7

Sobo išče
Fini gospod išče
OPREMLJENO SOBO
pri boljši družini. Naslov v
upravi. 3994-8

Službo dobi
GOSPODINJO
trgovsko izobraženo, iščem.
Ponudbe na upravo pod šifro
»Mlada«. 3974-9

PRODAJALKA!
Zanesljiva, kavcile zmožna,
se sprejme takoli! Pismene
ponudbe na upravo v sloven-
ščini pod »Zanesljiv«. 3996-9

DRUŽABNIK
se išče za dobro idočo manu-
fakturno trgovino. Ponudbe
z uvedbo kapitala na upravo
»Večernika«, Maribor, pod
»Majhen kapital«. 4001-9

SAMOST. KORESPONDENT
perfekten v štirih jezikih, pri-
znan stilist in organizator,
išče zaposlitve pri solidnem
podjetju. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Stenografa«
4006-9

HLAPCA ZA VSE
sprejme Sršen. Limbuš.
4017-9

ŠIVILJA-POMOČNICA
za dam šiv, in učenka se
sprejme. Vprašati Židovska
8 (Richter). 4041-9

SOUDELEŽNIKI(I)CE
za že obstoječe in novo spe-
cialno trgovsko podjetje se
sprejemajo. Polnčasovne po-
nudbe pod »Obnova« na up-
ravo. 4056-9

SPREJMEM ŠIVILJO
za odeje. Stuhec. Stolna 5.
4057-9

Službo išče
PRIDNA ŽENA
samostojna, išče službo kot
gospodinja. Pismene ponudbe
na upravo »Večernika« pod
»St. 50«. 3976-10

SLUŽBO IŠČE
bivši ugodbeni pismonoša z
dobrim uradnim spričevalom
sluge ali inkasanta. Cenil. do-
pise na upravo lista pod
»Sposobna«. 3981-10

STAREJŠA OSEBA
zre k otroku. Govori sloven-
ski in nemški. Ponudbe upra-
vi pod »Dobra«. 3984-10

POMOČNICA
mešanega blaga, papirja ali
galanterije, starejša moč, išče
primerne zaposlitve. Ponud-
be pod »Prodajalica« na upra-
vo. 4003-10

PRODAJALKA
zmožna tudi gospodinjstva-
vešča nemščine, želi službe
kjer koli. Ponudbe na upravo
pod »Zanesljiva«. 4015-10

Dopisi
IRGOVEC
star 25 let, želi poročiti sim-
patično gospodično, staro 18
do 25 let, s primernim pre-
moženjem. Samo resne po-
nudbe na ogl. odd. Večernika
pod »Srečna bodočnost«. 4020-12

FANT
išče sebi primerno prijatelji-
co za izlete in razvedrilo.
Cenljene dopise na upravo
»Večernika« pod »Tujca«, 22
let. 4026-12

POHIŠTVO
izdelke naših najboljših moj-
strov, v veliki izbiri kupite
najugodnejše v zalogi pohištva
zdrženih mizarjev 2282
Maribor, Vetrinjska ul. 22

DVOKOLESA
RADIO STARKEL
MARIBOR-TRGOVSKO

Objava!
Po soglasnem oblastno pri-
znanem sklepu mojstrov in
mojstrinj so določene za
trajne kodre
brezizjemno in edino sled-
ečje obvezne minimalne cene:

v mestu . . . din 80-
na periferiji . . . din 70-
v okolici . . . din 60-
Nikdo naj ne skuša doseči
nižjih cen, ker bi imel moj-
ster, ki bi postregel ceneje,
obilo neprijetnosti in škode

Združenje
brivcev in frizerjev

Kolesa
različnih znamk proda po-
ceni in na mesečne obroke
à din 100-
mehanic

DRAKSLER
Vetrinjska ulica 11

Oglašujete!

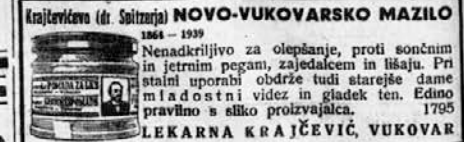
Orzdravite
spomladi,

pomladansko zdravljenje v Varaždinskih toplicah Vas
bo rešilo vseh revmatičnih nadlog. Vse udobnosti
glavne sezone pri predsezonskih cenah. Prospekte in
informacije pošilja uprava kopalnišča

VARAŽDINSKE TOPLICE
Nogavice, kombinirane

**letne majice, san-
dale najugodnejše v
konfekciji**
JAKOB LAH, GLAVNI TRG 2

Krajevčičovo (dr. Spitznerja) NOVO-VUKOVARSKO MAZILLO
1864 - 1939
Nenadkriljivo za olepanje, proti sončnim
in jetrnim pegam, zajedalcem in lišaju. Pri
stalnem uporabi obdrže tudi starejše dame
mladostni videz in gladek ten. Edino
pravilno s silko proizvajalca. 1795
LEKARNA KRAJEVIČIČ, VUKOVAR

MESTNA PODJETJA
MARIBOR
Razpis tekočih
del za leto 1939-40.

Razpis del
Mestna podjetja, Maribor, razpisujejo za
1. 1939-40 sledeča tekoča dela in dobave za
vzdrževanje zgradb in drugega:
kleparska, steklarska, pečarska, mizarska,
zidarska, plekarska in slikarska dela, vzdr-
ževanje stolpne ure, dobavo železnine in
gradbenega materiala ter dobavo barv in
čopičev.
Vsi potrebni podatki se dobijo med po-
slovnimi urami od 8.-12. pri Premoženski
upravi MP, tehnična pisarna, v Frančičanski
ulici št. 8, kjer je vložiti tudi zapečateni po-
nudbe do 20. maja 1939.
Maribor, 5. maja 1939.

Dražbeni oklic

Dne 12. junija, ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11
dražba nepremičnin:
Zemljiška knjiga: Ciglenci, vl. št. 28
Cenilna vrednost: din 84.719.-
Vrednost pritlikin: jih ni
Najmanjši ponudki: din 56.479.32.
Vadji znaša din 8.471.90.
Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodišču najpo-
zneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo
več uveljavljati glede nepremičnine v škodo združitelja, ki je ravnal v
dobri veri.
V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski
sodišča.

**Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 3. aprila 1939.**

RANILNICA
DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Centrala: MARIBOR v lastni novi palači na ogu
Gospodskva - Slovenska ulica

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej
Južnjaštarska hranilnica

**Najbolj varna nalozba denarja, kar jamči za vlogo pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vsa v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno**

Sprejema vlogo in knjižice na takoli račun
po najugodnejšem obrestovanju